

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਿੱਖ ਬੁਲੇਟਨ

The Sikh Bulletin

A Voice of Concerned Sikhs World Wide

October 2003

ਕਤਿਕ ਪੜ੍ਹਪ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

sikhbulletin@surewest.net

Volume 5, Number 10

Published by: Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc; Sikh Center Roseville, 201 Berkeley Ave, Roseville, CA 95678. Fax (916) 773-6784
Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc. is a religious tax exempt California Corporation.

In This Issue/ਤਤਕਰਾ

Giants of Sikhi.....	1
Paucity of Sikh Collective Wsdom.....	2
World Sikh Convention.....	3
The Crisis of Akal Takht Sahib.....	5
Kala Afghana on Non-Vegetarianism.....	7
Brahminism in Sikh Garb.....	9
An open letter to Jathedar Akal Takhat.....	12
Vedanti should get a dose of his own medicine..	13
Cat is out of the Bag.....	13
Readers' Column.....	14
Ardas.....	15
Letters To The Editor.....	16
Questions by Gurmeet Kaur for Kala.....	17
Akhand Kirtani Jatha and DamdamiTaksal.....	18
ਸੰਜੀਦਾ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਦੀ ਲੋੜ.....	19
ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਸਿਉਕ.....	19
ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਇਐ.....	21
ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ.....	24
ਕਬਯੋ ਬਾਬ ਬੇਨਟੀ॥ ਚੋਪਈ॥.....	25
ਲਲਕਾਰ.....	28
ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ.....	30
Book Page.....	32

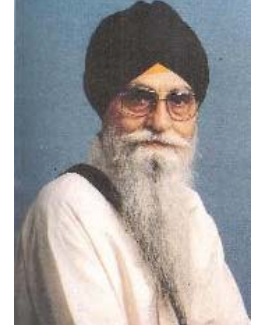
GIANTS OF SIKHI

Prof. Gurmukh Singh
Excummunicated (First of its kind), March 18, 1887
Instigator
Baba Khem Singh Bedi
Executor,
Baba Khem Singh Bedi

Giani Bhag Singh
Excummunicated
July 5, 1977
Instigator
Sant Singh Maskeen
Executor, Jathedar
Sadhu Singh

S. Gurbakhsh Singh
Excummunicated (Last of its kind), July 10, 2003
Instigator
Joginder Singh Talwara
Executor, Jathedar
Joginder Singh Vedanti

Such has become the state of Guru Nanak's Panth that those who are attempting to keep Guru's message alive are shunned, ridiculed, and ostracized, while charlatans are placed in positions of leadership, authority and prominence. And the Panth sleeps, awakening only to be photographed with and bestow honor and wealth upon the scoundrel charlatans, including Sants, Jathedars and Politicians. We ask the readers to read the press note "World Sikh Convention" on page 3 (English) and p.30 (Punjabi). We request our readers in India to participate themselves and bring along like-minded friends and family to this International Sikh Conference at Chandigarh on October 26, 2003. Those who are outside of India can support this long overdue and extremely timely effort by their donations and by urging their family and friends in India to participate. We do not have access to either SGPC or RSS funds. What is worse, both these organisations are joined in their efforts to oppose us. When the time comes we will expose some akhauti Sikhs. You will be surprised. We also urge you to become members of Singh Sabha International. Annual membership fee is only US\$100.00. Cashier's cheque in US \$ should be made payable to K.T.F. of N.A. Inc. and mailed to 201 Berkeley Ave. Roseville, Ca 95678. You may obtain information about the conference from:

C/O Major Gen. Narinder Singh (Retd.), 124, Sector 28A, Chandigarh – 160019, Telephone: 0172-651368
[Hardev Singh Shergill]

Editor in Chief

Hardev Singh Shergill

Editorial Board

Avtar Singh Dhama

Gurpal Singh Khaira

Production Associates

Amrinder Singh

Jasnain Singh

Sachleen Singh

The Sikh Bulletin is distributed free around the World. All you have to do is ask. We invite offers of help in disribution in other countries. You may make copies for free distribution.

Website for SSI 3rd Annual Conference:
<http://www.tbns.net/ssi>

The views expressed by the authors are their own. Please send the feedback and inputs to:
sikhbulletin@surewest.net

Our New Website: www.sikhbulletin.com

PAUCITY OF SIKH COLLECTIVE WISDOM

EDITORIAL

The awareness of true meanings and interpretation of Gurbani of Guru Granth Sahib has brought the focus on meaningless and often anti-gurmat rituals practiced and propagated by spiritually devoid Granthis masquerading as Jathedars at some of the most revered Sikh religious shrines. There is an explosion of initiatives by intellectuals and concerned Sikhs to appose the politicians, Jathedars and sant/babas alliance. Their anti-gurmat actions and rituals are being exposed by the rapid delivery of information through Internet media. Even though rituals are containers that hold devotees together and bind them to God, the people are newly discovering the old truth in its purity as preached by Sikh Gurus and enshrined in the eternal Guru Granth Sahib. Sikh Clergy with the support of villainous politicians are quite steadfast in continuing the traditions carried forward from the Mahant period even though they may be contrary to the teachings of Sri Guru Granth Sahib. The so-called high priests under the direction of corrupt Akali Dal politicians have stopped safe guarding Sikh interests and have become instruments of the anti-Sikhi sects and organizations. They are fond of exercising self-acquired police powers to discipline independent Sikh thinkers rather than promoting and propagating Guru Granth sahibs message. **In the absence of any mechanism to impeach vile Jathedars people have reached a point when they must refuse to answer to a religious leader if they are also to answer to their conscience. Opposing proven unjust dictates by the Jathedars is no disrespect to the institution of Sri Akal Takhat.**

I hope the Sarbat Khalsa meeting in Chandigarh in October 2003 will come up with constructive proposals for reforming the system, especially addressing the following areas of concern:

1. Position of the Jathedars
 - a. Authority/responsibility
 - b. Evaluation of performance
2. Appointment of Jathedars
 - a. Qualifications
 - b. Selection process
3. Impeachment
 - a. Qualifying causes
 - b. Impeachment process
 - c. Replacement of Jathedars

The Sarbat Khalsa must keep fairness in mind during deliberations and fear no criticism. They should remember **“Great spirits have always encountered violent opposition from mediocre minds.”** (Albert Einstein)

Bertrand Russell, a great philosopher of 20th Century stated beautifully when he said, **“The trouble with the world is the stupid are cocksure and the intelligent are full of doubt.”** The intellectuals of the Sikh community succumb

easily to bullying tactics by the fanatical extremists. The powers that create and control fanatical extremist groups start insidious rumors to ruin the reputation of any intellectual. No matter how much one denies the rumor it still leaves a layer of suspicion. Doubts about one's reputation have unsettling effect requiring diversion of attention and resources from the good work to defend one self. Hardly a group starts and achieves moderate success the rumor mills go to work to discredit the leaders and sow doubts about their reputation. The recent emergence and demise of the Khalsa Panchayat is a classic case in point. These tactics have also succeeded in creating disunity at the Institute of Sikh Studies, Chandigarh so much so that the founder group of intellectuals isn't even on talking terms with each other. Thus the effectiveness of this great institute has been marginalized.

Currently these forces are on the march to neutralize S. Gurtej Singh, National Professor of Sikhism just because of his support to maintain the supremacy of Sri Guru Granth Sahib as the eternal Guru of the Sikhs. Baseless rumors attacking his reputation and integrity originated from a sant/baba dera in Chicago, USA during his visit to the United States to attend the 3rd Annual Conference of the Singh Sabha International in Roseville California. It is worth noting that Pro. Gurtej Singh has been writing about these issues and propagating his opinions in his books for several years. The very people who are out for his blood today were honoring him yesterday by bestowing siropas on him. What has changed now? Did someone read his books now or the enhanced reputation of Pro. Gurtej Singh is being perceived as a threat to the vested interests within and out side the Sikh community?

In this sorry state of the Panth's destruction from within Sikhs have no time to pause to examine what the rest of the world thinks of the people belonging to the fifth largest world religion. Sikhs have been massacred by the government of their own country since 1984. Yet no country or world leader with the exception of the Pope have shown any sympathy or protested for the Sikhs in the name of humanity. Sikhs are labeled as terrorists and one wonders why? Are the Sikhs willing to examine and answer the following questions?

**Did they commit terrorist acts in the name of Sikh religion?
Did Sikh leaders condemned or condoned these acts?**

Recent discovery of US State Department video labeling Sikhs as terrorists is appalling. (See Sikh Bulletin Sept.2003) Sikhs are numero –uno in lamenting after the fact. The reaction is one of outrage internally. US Sikhs have failed to mobilize and expose it in the mass media. None of the ego maniac Sikh millionaires who appeared for a photo opportunity with President George W. Bush at the White

House after the murder of an innocent Sikh Balbir Singh Sodhi in Arizona, USA in the wake of September 11, 2001 terrorist attack on the World Trade Center have done anything for the last two years to teach US public and authorities who the Sikhs are and what their values are. Yet they all promised the President to publically keep talking about this matter. At that time the Indian Ambassador to USA Lalit Mansingh outlined the measures he has taken to protect the Sikhs in this country. So far neither the Indian Foreign Minister nor the Indian Ambassador in Washington have lodged any protest to the State Department and the Secretary of State Mr. Collin Powell for branding the entire community belonging to Sikh religion as terrorists. One cannot help admiring the Jews, another minority community who are able to make a national media concern any insignificant act against the Jewish community. It also appears that their millionaires are not concerned about ego satisfying photo opportunities with the national leaders but use their wealth for the betterment of their entire Jewish community worldwide.

In closing I would like to quote Ralph Waldo Emerson, the American writer. **“Nothing is at last sacred but the integrity of your own mind.”** Guru Granth Sahib says “ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ।” In the light of these exhortations of the Guru, Sikhs need to shed the victim mentality and under seize mentality and eliminate cravings of revenge against each other just because some one has disagreed with your beliefs and try to achieve the **“Charhdi Kala”** state of mind. (Gurpal Singh Khaira)

SIKHS MEET PRESIDENT BUSH AT WHITE HOUSE FOR A PHOTO OPPORTUNITY, SEPTEMBER 26, 2001

**WORLD SIKH CONVENTION
PRESS NOTE**

The Sikh clergy's decision to excommunicate the Panthic writer S. Gurbaksh Singh Kala Afghana of Canada on 10th of July is patently unjust and violative of the very fundamentals of Sikhism, as Sikh clergy is not vested with decision-making

The Sikh Center Roseville, 201 Berkeley Ave, Roseville, CA. 95678

powers on ordinary matters even, what to talk of excommunicating a Sikh. Even a duly selected Jathedar of Akal Takhat, as per a well-prescribed procedure, can only implement the decisions taken by the Sikh Panth. In this context, six of the signatories to this statement, in their communication addressed to Akal Takhat Jathedar on 27th December 2002, had requested the Singh Sahibaan to provide guidance to the signatories as to under which provisions of Gurmat or Sikh cannon, they were exercising the authority to issue 'hukamnamas' and are taking decisions on behalf of the Panth. The Sikh priests and the Jathedar have yet to acknowledge the said letter.

1. HISTORY: During the Guru-period, no Sikh was ever excommunicated from the Panth even though 40 Sikhs had handed over 'Bedawa' (disclaimer) to the Guru. There was no change in the situation during the next two centuries, when the Sikh 'Jathas' had evolved a set procedure for appointing most revered and tallest Sikh among them as their 'Jathedar' (unlike now, when the politician exercising control over the SGPC, picks up any ordinary 'Granthi' of his choice and declares him to be the 'Jathedar' of Akal Takhat).

2. PUJARIS: The 'Pujaris' (Granthis) during the British regime, were the first to excommunicate Prof. Gurmukh Singh (This 'hukamnama' was annulled and taken back by World Sikh Sammelan held at Amritsar in 1995). Under the Gurdwara Act, the post of 'Jathedar' was abolished altogether and 'head priests' alone could be appointed by the SGPC. The politicians, in collusion with the 'Granthis' appointed by them, revived the practice started by the 'Pujaris' in utter violation of Gurmat philosophy. In doing so, they kept their vested interests only before them.

3. GURMAT PHILOSOPHY: 'Gurmat' philosophy does not recognize any special rights of the Sikh clergy. After Guru Granth Sahib, the 'Sikh Sangat' or 'Guru Panth' alone is the repository of all rights. The 'high priests' say it verbally that they are exercising their right to excommunicate the Sikhs and issue 'hukamnamas' by following the 'maryada' or tradition prevalent since long. As per the tenets of Sikh religion, all 'maryadas' (traditions) are null & void unless sanction for those is available either (1) from Sri Guru Granth Sahib or (2) from Gurdwara Act approved by the Sikh nation or lastly (3) from the Panth-approved Sikh Rehat Maryada'. None of these three sources recognize the right of the Sikh clergy to issue 'hukamnamas' or to excommunicate a Sikh.

4. WHY THEY HATE KALA AFGHANA? Facts are quite revealing in the case of Gurbaksh Singh Kala Afghana. He is an 82-year-old Amritdhari Gursikh, settled in Canada. He reads Gurbani for full 14 hours a day and tries to analyze the practices prevalent among the Sikhs, on the touchstone of 'bani' enshrined in Guru Granth Sahib. He has written 10 books so far, wherein he has examined the

writings of eminent Sikhs on the touchstone of Gurbani, thereby earning for himself the displeasure and hostility of those eminent men or their followers. These people included, among others, Akhand Kirtani Jatha people (Kala Afghana had criticized Bhai Randhir Singh, its founder), Damdami Taksal (Kala Afghana has made critical references in respect of the works published by a former Taksal Chief Baba Gurbachan Singh) and the present Akal Takhat 'Jathedar' Gyani Joginder Singh Vedanti (Kala Afghana had criticized the book 'Gurbilas Patshahi - 6' edited by Vedanti Ji himself).

5. OBJECTIONABLE SENTENCES: All these powerful people got together and after thoroughly scanning his books for months together, could produce only 10 sentences from out of his three books which they claimed, were objectionable. On the basis of these ten sentences, torn out of context, Vedanti ji summoned Kala Afghana to appear at the Akal Takhat.

6. SCHOLARS OFFER TO EXPLAIN ON BEHAFL OF KALA AFGHANA: About 300 scholars, who had made an in-depth study of Kala Afghana's writings, went to Amritsar and offered to explain to the Sikh clergy that there was nothing 'objectionable' in Kala Afghana's writings. A detailed reply to the objections raised by Kala Afghana's detractors had also been prepared by them.

7. REFUSE TO MEET: The scholars were led by Professor of Sikhism, S. Gurtej Singh and Maj. General Narinder Singh (Retd.). They remained standing outside Akal Takhat for 8 hours, waiting to be given a hearing. The Jathedar refused to see them at all. A pertinent question arises here. If the Jathedar is not to give even a hearing to the Professor of Sikhism, what for this title was bestowed on him by the SGPC? The truth remains that the 'Granthis' appointed by the politicians are always rude with the 'Sangat' (which is the repository of all rights, as per tenets of Sikhism) and don't bother to listen to those who wish to explain finer nuances of Gurmat philosophy to them.

8. BACKTRACKED: Mr. Kala Afghana wrote to the 'Singh Sahibaan' that he was not in a position to undertake such a long journey on health grounds and also because he apprehended that he would be put behind bars if he succeeded in reaching New Delhi airport somehow. The 'Singh Sahibaan' accepted both the pleas and offered to examine him through the medium of 'video-conferencing'. Kala Afghana reached the venue of video-conferencing. The same was cancelled at the last minute and he was asked to wait for a new date. Without explaining as to why no new date was given and why the idea of videoconference had been dropped, ban was imposed on the reading, sale and purchase of all his books and he was declared a 'tankhahiya' (guilty).

9. COMPROMISE FORMULA: The public opinion was equally divided on the issue. The Jathedar's office was flooded with protest letters in support of Kala Afghana. Singh Sahibaan sent two of their emissaries (Karnail Singh Panjoli and Kanwarpal Singh Bitta) to (1) S. Gurtej Singh and (2) to the Chief Editor of the Spokesman. On behalf of the Jathedar, they offered to appoint an 11-member committee, which would have included S. Gurtej Singh from Kala Afghana's side and another known critic of S. Kala Afghana, besides 9 independent Sikh scholars of repute. The decision of the Committee was to be binding on the two sides, it was suggested. They sought the approval of S. Gurtej Singh and S. Joginder Singh, in writing. The same was sent to the Jathedar of Akal Takhat, by Regd. post.

10. FINAL BLOW: On 8th July, the mediators informed the two gentlemen named above that the Singh Sahibaan were under "great pressure" from unnamed quarters, to 'excommunicate' Mr. Kala Afghana, under all circumstances. Earlier, the Jathedars had refused to reveal the name of the complainant or supply a copy of the complaint even to the person nominated by Kala Afghana as his representative. The 'Singh Sahibaan', true to their earlier tradition, once again backtracked on the proposal they had themselves forwarded to S. Gurtej Singh & S. Joginder Singh through their emissaries and 'excommunicated' Mr. Kala Afghana on 10th July 2003.

11. SEEDS OF DIVISION: Obviously, a Panthic writer and a true votary of Gurmat philosophy has been punished in a very high-handed manner, in utter disregard of the facts, without proving his guilt and in doing so, the Sikh clergy has overstepped its jurisdiction, ignored the voice of the Sikh scholars as well as the 'Sangat' and have only sowed fresh seeds of division among the Sikhs. In the past, Akal Takhat Jathedars have always been working overtime to help the Sikhs arrive at a consensus and avoid unnecessary confrontation. On all contentious issues, Akal Takhat Jathedar saw to it that the Sikhs do succeed in arriving at a mutually agreeable solution to the problem confronting them. However, the 'Jathedars' and 'Granthis' appointed by the politicians have started a new trend by sowing the seeds of unbridgeable division among the Sikhs by taking sides and pronouncing partisan, unjust and untenable decision which are violative of Gurmat philosophy, Sikh traditions and laws of natural justice too. The new trend that started with the issuing of langar hukamnama, has become a routine affair with the Sikh clergy now. The way they have exonerated S. Parkash Singh Badal of all charges leveled against him on June 5, 2003 and the way they have excommunicated Mr. Kala Afghana on July 10, 2003 go to establish that the Sikh clergy is not doing its duty towards the Sikh Panth diligently, honestly and in a straightforward manner, but is ever ready to dance to the tunes of the politicians. This way, the institution of 'Singh Sahibaan' has

started posing a serious threat to the progress and growth of Sikhism itself.

12. LET THEM EXPLAIN: Every Sikh has a right to challenge its leaders when they are found violating the tenets of Sikhism. This right was conferred on the Sikhs by Guru Gobind Singh himself when he provided an opportunity to the Sikhs to challenge the Guru for violating the principles of Gurmat. Guru Gobind Singh felt immensely pleased when the Sikhs dared the Guru to explain why he (the Guru) had violated the Gurmat principles. It is high time the Sikhs should compel the Sikh clergy to explain why they are violating the Gurmat principles and the finest traditions established at Akal Takhat in the past. If they go on unchecked, they are sure to replace 'Hindu Brahminism' with a new type of 'Sikh Brahminism', which will be another way of killing this revolutionary philosophy.

13. WORLD SIKH MEET: It is, therefore, proposed to call an international Sikh meet on 26th of October at Chandigarh where the issues relating to the doings of the Sikh clergy at Akal Takhat/Patna Sahib Takhat and other related issues will be discussed and decisions arrived at in the light of Gurmat teachings. Sikh representatives from all over the world will attend the meet. For this purpose, a 21-member committee will be formed within a week's time. Members to the Committee will be taken from different countries after obtaining their approval. We make an earnest appeal to the Sikh Sangat all over the world, not to view the latest developments as disinterested spectators only and assert themselves in a forthright manner so that those occupying high positions do not succeed in mutilating the Sikh or Gurmat philosophy beyond recognition.

Gurtej Singh (Profess or Sikhism)	Joginder Singh Chief Editor (Spokesman Group of Publications)	Dr. Gurdarshan Singh Dhillon (Panjab University, CHD.)
Maj Gen. Narinder Singh (Retd.) (World Sikh Council)	Justice Ajit Singh Bains (Retd.) (Retd. Judge, Pb. & Haryana High Court)	
Dr. Mann Singh Nirankari (Nirankari Darbar of Rawalpindi)	S. Rajinder Singh (Convener, Khalsa Panchayat)	

THE CRISIS OF AKAL TAKHT SAHIB

- Dr Harjinder Singh Dilgeer hsdilgeer@yahoo.com

On one hand Iqbal Singh, the caretaker of Patna Sahib, has excommunicated Mohinder Singh Romana from the Sikh Panth and on the other hand Giani Joginder Singh (Vedanti) has excommunicated Gurbakhsh Singh Kala Afghana from the Sikh Panth. As a follow up a statement issued from Akal Takht on July 24, 2003 has rejected the "Hukamnama" of Patna Sahib.

Are all these actions in accordance with the Sikh principles? Can any one be excommunicated from the Sikh Panth for

"any" reason? If there is a provision or possibility for excommunicating any one from the Panth, then, what is the proper procedure for such an action? Do the Sikhs have five Takhts? Is Akal Takht Sahib "superior" or "senior" to other Takhts? Can other Takhts issue/not issue edicts or so-called Hukamnamas? Is it only Akal Takht or some hand-picked "senior" five priests/clergy who have authority to issue "Hukamnamas" or to "excommunicate" any Sikh from the Sikh Panth? Can Akal Takht nullify the "Hukamnamas" of the other "Takhts"? Can there be a Jathedar of Akal Takht Sahib? (There is such an officer since 1920). Is it a *Granthi*/priest who should generally be appointed as the caretaker (or so-called Jathedar) of Akal Takht Sahib? (With the exception of Prof. Darshan Singh Ragi, Bhai Ranjit Singh and Jasbir Singh Rode, all the other caretakers were *Granthi* employees of the S.G.P.C.). Is it an office or status of clergy-ship?

Here, I will not discuss as to how and why were most of the caretakers of Akal Takht Sahib appointed by the SGPC. Nor will I discuss the 'qualifications in Sikhism' of these caretakers. The role played by these persons or their performance is still a different issue. (I have already discussed these points, in details, in my book "*Akal Takht Sahib (Falsfa Te Twarikh)*", Punjabi edition, publication year 2000). Today, I would like to draw the attention of the Panth to the future of this great institution of the Sikh Panth.

There is no second view that Akal Takht Sahib is the supreme authority of the Sikh nation. But, this authority is neither vested in the management of this building nor is important the person holding its charge (so-called Jathedar). It is an institution, an honour, a sanction, a sovereign Throne with highest honour, greatest authority and all powerful status given and powered by the Sikh Panth and granted to it by Guru Sahib and inscribed in the Sikh history and Sikh philosophy. Akal Takht Sahib is the central religio-political-spiritual sovereign seat of the Almighty and every Sikh has his/her first obligation to this institution. No Sikh dare defy it in any form and to any extent. It is once for all complete obligation of every Sikh. But...

The designation of the "Jathedar of Akal Takht Sahib" is a post-1920 phenomenon. Before 1920, there was a *Sarbrah* (a sort of manager) of Akal Takht Sahib. Arur Singh was the last person to hold this office. Arur Singh did never play any priestly functions. He was, in fact, working as a 'senior manager' on behalf of the British regime (religious functions and such like activities were performed by the other priests/granthis etc.). Earlier, in 1830-40, Gurmukh Singh, too, was known as caretaker of Akal Takht Sahib, though there was no designation granted to him. Like his father Bhai Sant Singh, Gurmukh Singh was almost all in all of the Darbar Sahib and Akal Takht Sahib, as far as the management was concerned. The priests of the Takht sahib

and Darbar Sahib had their own duties to perform. Gurmukh Singh was more of a politician than a religious person. He had embezzled rupees 125,000 given to him by General Hari Singh Nalwa for the gold-plating the dome of Akal Takht Sahib. Gurmukh Singh was tortured to death during the reign of Hira Singh Dogra as a result of Darbar power struggle. His dead body was never found.

Between 1799 and 1823, Akali Phula Singh was the caretaker of Akal Takht Sahib. No source, published prior to 1930, mentions him as the so-called Jathedar of Takht Sahib. He was, in fact, the Jathedar of the Nihang Jatha, which was, usually, the custodian of most of the Sikh shrines. After Akali Phula Singh's death, the Nirmalas (Gurmukh Singh and his son Parduman Singh and others) established themselves as the sole caretakers of the Sikh shrines. With this crept several Hindu customs in the Gurdwaras (some of which are still continuing).

There is a reference in the Sikh history to the solving of a dispute between the so-called Tat Khalsa and so-called Bandai Khalsa by Bhai Mani Singh in 1723 (some sources give other dates too). To solve this dispute Bhai Mani Singh did not call a meeting of Five Priests, nor did he issue any so-called Hukamnama by himself. Bhai Mani Singh invited both the groups to hold a meeting at Akal Takht Sahib. All the Sikhs present there, in the presence of Guru Granth Sahib, made a consensus to "write the names of both the groups on two pieces of paper and dip them in the tank of Drabar Sahib. The paper first appearing shall be considered as the genuine/winner group". This was nothing more than a lottery. It was no logical or conceptual decision; it was no Gurmat at all. Now, let us have a look at the result of this 'agreement'. The so-called Tat Khalsa were the winners as their piece of paper appeared first. But, in spite of the fact that the decision of lottery had been taken by all of them in the presence of Guru Granth Sahib, the leaders of the so-called Bandai Khalsa refused to accept this verdict (Bhai Mani Singh did not excommunicate them from Panth for showing back to a decision taken in the presence of Guru Granth Sahib). Now, one of their leaders insisted on a wrestling boot between the chief wrestlers of both the groups. This too was accepted upon by so-called Tat Khalsa. Per chance, this time too, the so-called Tat Khalsa were the winners. Now, most of the leaders of the so-called Bandai Khalsa surrendered and accepted the verdict (though reached through a strange method). Amar Singh Kamboj of Khem Karan, one of the leaders of the so-called Bandai Khalsa, still refused to accept this. Even now, Bhai Mani Singh, the main priest (*pujarian vadda pujari* according to Ratan Singh Bhangu), whom some ignorant people may call so-called Jathedar of Akal Takht Sahib, did not issue any Hukamnama excommunicationg Amar Singh Kamboj.

We do have a record of (so-called) excommunication of Professor Gurmukh Singh from Akal takht Sahib in 1887.

Even this time, no Five Priest were called to decided this (so-called) excommunication. This (so-called) excommunication was announced by 9-10 persons, who signed this so-called "Hukamnama" as: "*Hazareen, Ahudedaraan, Granthian va pujarian*" (Persons present, office bearers/officials, Granthis and the Pujaris). Again, there is another instance of issuance of a so-called Hukamnama, on October 5, 1913, from Hazur Sahib, asking the "Amritdhari Sikhs not to wear a Kirpan of less than one foot of size". Was this Hukamnama in accordance with the Sikh Maryada (or Rahitmaryada or Takht Maryada)? or was it against Sikh principles? Why did not Akal Takht reject it? Why did not Akal Takht take initiative to issue itself? Further, this Hukamnama was signed by: "*Nihang Granthi, Granthi, Rasaldar va Sarbrah, vakil Gurdwara, Dhupiey, Pujari and Master*" (the Nihang priest, priest, Rasaldar-caretaker, Gurdwara attorney, incense-burners, ritual performers and a teacher). These persons were not so-called Jathedars, nor were they 'Five Priests; nor were they selcted by Panth to decided any thing.

These were, perhaps, the only persons present at the time of issuance of this letter/notification (so-called Hukamnama). Akal Takht Sahib did not say that the procedure adopted by them was wrong or they were not entitled to issue that so-called Hukamnama. Again a so-called Hukamnama was issued from Hazur Sahib, in 1984, as a reaction to the attack of the Indian army on Darbar Sahib in 1984, excommunicating Zail Singh, Buta Singh etc. At that time Kirpal Singh was the caretaker of Akal Takht Sahib. He did not reject that so-called Hukamnama.

Here, I am not going to reject or justify or evaluate the methodology or sanction behind these so-called Hukamnamas issued by Hazur Sahib in 1913 and 1984 or by Patna Sahib in 2003 or by Akal Takht Sahib in 1887 or 2003. I do not want to make any public comments on this issue, at the present juncture. These are national issues and the whole of the Sikh Panth MUST decide these issues once for all, in order to re-establish the authority of Akal Takht Sahib. Today, the Sikh Panth is pasing through a critical stage. The Panth has several issues to solve. The unity of the Sikh organisations shall be solved (or not) by Gurcharan Singh Tohra- Badal-Talwandi-Simranjit Singh Mann-Sarbjot Singh Bedi and others. The future of the Panth is still a very important issue.

But, today, the status and the authority of Akal Takht Sahib is most important issue for the Sikh Panth at the present juncture. We must hold a Sarbat Khalsa meeting (a genuine Sarbat Khalsa) to decide the following issues:

1. What is the scope, jurisdiction, status and the role of Akal Takht Sahib?
2. Do the Sikhs have five Takhts?

3. Is Akal Takht Sahib “superior” or “senior” to other Takhts ? If so, then what is the scope, jurisdiction, status and the role of the other “Takhts”? Are they Takhts or former Takhts or Gurdwaras with a special status?
4. Is it only Akal Takht or some hand-picked “senior” five priests/clergy who have authority to issue “Hukamnamas” or to “excommunicate” any Sikh from the Sikh Panth?
5. Can other Takhts issue/not issue edicts or so-called Hukamnamas?
6. Can any Sikh be excommunicated from the Sikh Panth for “any” reason? If there is a provision or possibility for excommunicating any one from the Panth, then, what is the proper procedure for such an action?
7. Is there any office as “the Jathedar/caretaker Akal Takht Sahib”? Does it exist as per the Sikh fundamentals ?
8. If it exists, then what should be the procedure of selecting/electing him/her?
9. What are the functions, duties, rights and the privileges of the caretaker of Akal Takht Sahib ?
10. Can a “Takht” (or Akal Takht Sahib) nullify the decision of another “Takht”

These are very crucial issues which the Sikhs must decide as soon as possible so that the ambiguity or confusion regarding the role, status and the functioning of the institution of Takht should be clear to every Sikh (and even non-Sikhs). It should be decided once for all so that no one should dare make any improper comments regarding the Throne of the Almighty. The institution of Akal Takht Sahib or “Takht” in general has been harmed by several actions and statements issued for Akal Takht Sahib or Patna Sahib or Hazur Sahib or by some Sikh leaders and the other activists. Today, the status of Akal Takht Sahib is not the same as it is inherent in its concept or as it was two decades earlier. The responsibility for this lies with the leadership in general and the so-called Jathedars in particular. The Sikh intelligentsia and the elite should take immediate steps to bring an end to such anti-Sikh atmosphere.

Dr. Harjinder Singh Dilgeer, 14 Vineyard Close, Winson Green, Birmingham, England. B18 4QW, Tel: 00 (44) 7817094342
Email: hsdilgeer@yahoo.com

KALA AFGHANA ON NON-VEGETARIANISM

Puneet Singh Lamba

A translation and analysis of chapter 38, entitled *Hunh Takk Dii Vichaar Daa Sankhep* [A Summary of the Discussion Thus Far], from the book *Maasu Maasu Kari Moorakh Jhagdey* [Fools Debate Non-Vegetarianism] by Gurbakhsh Singh Kala Afghana.

Gurbakhsh Singh Kala Afghana retired in 1981 as inspector of police. In 1984, while he was visiting Canada, India cancelled his passport and confiscated his property. Now

based in Canada, the Sikh author's books *Biparan Kii Riit Ton Sach Daa Maarag* and *Bachittar Natak: Gurbani Di Kasvuti Te* contend that the Dasam Granth was not entirely authored by Guru Gobind Singh. Renowned Sikh scholar Gurtej Singh, *jathedar* of Takht Damdama Sahib Giani Kewal Singh, and many others have stoutly defended Kala Afghana's writings. Sikh scholar Giani Bhag Singh Ambalavi had to apologise in the late 1970s for having questioned the validity of the Dasam Granth. Gurbakhsh Singh has questioned the commonly held belief that Guru Tegh Bahadur died for Hindus. He has written, '*the only complaint before the emperor was that Guru Tegh Bahadur was fanning insurgency against the government*'. Thus those claiming that the Guru sacrificed his life for Hinduism are sullyng the principles of Sikhism.'

1. The Adi Granth does not concern itself with either vegetarianism or non-vegetarianism.

2. Whereas the Adi Granth expounds at length about the need to abandon various vices, it says nothing about the need to abandon non-vegetarian diets.

3. The Adi Granth does not attempt to pass judgement on the dietary components required for maintaining a healthy human body. The Adi Granth does, however, recommend against consuming substances that either cause grief or generate mental turbulence.

4. Those that choose to dwell on the consumption of substances rather than focus their minds on remembering God have been derided by the Adi Granth ('consumed by the desire for substances'). This 'desire' can be either for a single substance or for a number of substances. It is worth noting that the Adi Granth mentions the desire for meat at the very end of a list of nine desires: 'The desires for **gold, silver, women, fragrances, horses, beds, palaces, sweets, and meat.**' (Verse 43/1, p. 34) [Guru Nanak, Adi Granth, p. 15] It is clear from Guru Nanak's verse (above) that he accords meat a status similar to gold, silver, women, fragrances, horses, beds, palaces, and sweets. To forget God and remain obsessed with substances is 'desire.' For those that are immersed in the remembrance of God, no substance is 'desirous.' To obsess unduly on meat, i.e. only one of the nine desires acknowledged by the Adi Granth, is tantamount to ignoring the fundamental messages of the Adi Granth.

5. To attach undue importance to matters of eating and drinking rather than focusing on remembering God has been termed by our Gurus as harmful to the pursuit of a spiritual lifestyle. Furthermore, our Gurus have placed meat on par with other superior substances such as fruit, butter, jaggery, and refined flour. '**What good are fruits, butter, sweet jaggery, refined flour, and meat?**' (Verse 44/2, p. 34) [Guru Nanak, Adi Granth, p. 142] Verses such as the one above make it abundantly clear that it is not incorrect to view meat on par with other superior substances such as gold, silver, butter, jaggery, and refined flour.

6. Bhai Randhir Singh and other writers opposed to non-

vegetarian diets have omitted verses that do not suit their purpose. Consequently, these writers have zoomed in on just two of Guru Nanak's verses, namely: 'Mortals are first conceived in flesh and subsequently dwell on flesh' and 'Fools argue about flesh and meat but know little about meditation and spiritual wisdom.' (Guru Nanak, *Adi Granth*, p. 1289). Even these two verses have only been mentioned out of compulsion since the Sikh community is already exposed to these verses. Preachers, Guru Nanak's biographies, and other historical texts have widely publicized these verses due to their said reference to Guru Nanak's visit to Kurukshetra. Nevertheless, these writers have tried their level best to distort the meanings of these verses. Clearly, Bhai Randhir Singh has been guided not by an in-depth understanding of the *Adi Granth* but by his own agenda, wishes, and desires.¹

7. The meat that Muslims have always referred to as 'halal' began to be referred to by brahmins as 'kutha' meat of the 'malech.'

8. The following are the reasons why Sikhs were forbidden from eating kutha meat:

- a. During Mughal rule, kutha meat was used to destroy the Hindu faith. Eating kutha meat resulted in spiritual weakness among Hindus.
- b. According to Mughal law, Hindus were neither permitted to keep weapons at home nor allowed to cook and eat any form of meat. Sikhism's tenth Guru, Gobind Singh, placed two major impediments in the way of Mughal oppression via his decision to a) arm the Sikhs and b) ban Sikhs from consuming spiritually detrimental kutha food preparations.

9. Only those *Adi Granth* verses that refer to Islam have used the term 'kutha.' Otherwise, the terms 'kuh' or 'kuhi' (slaughter) have been employed. Therefore, it is clear that the convention of referring to meat prepared in the Muslim style as 'kutha' existed at least since Guru Nanak's time.

10. The body may die, but never the soul.

11. Mankind (as opposed to God) has devised different names for identifying the various types of externally distinguishable living organisms. It is mankind that considers it sinful to eat certain living organisms and not others.^A

12. The *Adi Granth* has compared the bodies of living organisms to gowns, clothing, etc. Therefore, it is mankind that has invented convenient terminology such as flour, meat, spinach, wood, etc. to refer to various bodies/coverings/clothing. Disputes over the difference between spinach and meat are simply the result of either human ignorance or mischief.

13. The human body is unique among all other species. This is because of all species God has awarded the ability to distinguish moral right from wrong only to humans.

14. Only the human mind is capable of yearning for relief from sorrow or attainment of happiness. All other species lack the ability to yearn.

15. The *Adi Granth* only works on diseases of the human mind. It is a recipe for winning the world by being victorious over the human mind. The *Adi Granth* teaches us how to channel the immense forces of the human mind into positive directions. The *Adi Granth* has to do with the soul. None of the great holy books preaches about the welfare of living creatures. We have continuously been engaged in the endeavor of reigning in the human mind.

16. The *Adi Granth* frequently refers to the human body as rare (unique) or God's temple. The human body has been likened to a horse that carries the soul into God's country and a ladder that helps humans climb great heights to reach God's palaces. It is for this reason that the human body is supreme among eighty-four lakh (84 times 100,000) species.² Therefore, human society did not accept the idea of eating human flesh. All other species such as animals, birds, insects, and microorganisms are ingested into the human body in one form or another. In many other ways these animals and birds are slave to the superior human species.³

17. Eating and drinking are pure acts. However, the *Adi Granth* code of conduct places restrictions on the consumption of those substances, which humans have manifested as desires that either harm the human body or cause grief.

18. Humans have treated meat as a part of their diet since ancient times. Even today there are several peoples on this earth whose primary diet consists of animals, birds, and fish.

19. All living things - including lentils, vegetable oils, insects, microorganisms, animals, and birds - possess equivalent life. Our merciful behavior toward animals and birds should include every effort toward attention to their diet and comfort, protection from their mistreatment as beasts of burden, offering relief from pain and suffering.⁴ Whenever treatment is not feasible, it is merciful to assist helpless animals by sparing them pain and discomfort by ending their life swiftly via a blow to the head, electricity, etc.

20. No faith founder has campaigned against the trade of millions of pounds of meat, fish, and eggs - trade in non-vegetarian commodities continues just as seamlessly as trade in grains. Since ancient times animals and birds have been cultivated and harvested for trade just like crops.

Conclusion: Therefore, to raise issues pertaining to vegetarianism and non-vegetarianism is sheer foolishness. The decision regarding whether or not to consume non-vegetarian diet should be upto each individual. **Neither does one become sinful by consuming meat nor does one become pious by renouncing meat.** The *Adi Granth*, which embodies the spirit of Guru Nanak, does not attempt to define restrictions pertaining to religious duties and horoscopes?. Let us not distort the true import of the following verse from our Guru: '**Fools argue about flesh and meat but know little about meditation and spiritual wisdom.**' [Guru Nanak, *Adi Granth*, p. 1289] '**Which is**

meat? Which is spinach? Which is sinful? [Guru Nanak, Adi Granth, p. 1289]

Author's Footnote: A. The offices of stated king Chitragupt and others maintain no record of the sins and merits of either visible or invisible life forms. Among all the nameless offices of the nameless God only Guru Nanak had the wisdom to recognize this. There is an account of the same in the Adi Granth. No other major holy book carries a similar account. For a detailed explanation, please see my multi-volume book entitled *Biparan Kii Riit Ton Sachh Daa Maarag*.⁵

Translator's Footnotes:

1. Chapter 24, entitled *Maas Khaanh Dii Virodhataa Vich Guroo-Banhii Phuramaan?* (Adi Granth's Edict Against Non-Vegetarianism?) is particularly critical of 'misinterpretations of the Adi Granth' by anti-non-vegetarianism writers. Those at the receiving end of the author's wrath are the founder and two senior leaders of the supremacist/segregationist Akhand Kirtani Jatha (A.K.J.) namely, Bhai Randhir Singh (founder), J.P. Sangat Singh (author of *Sikh Dharam Te Maas Sharaab [Meat, Alcohol, and the Sikh Religion]*), and Bhai Joginder Singh Talwara (author of *Teyn Kyon Murgii Maarii? [Why Kill a Chicken?]*).

The chapter expounds on the following verse which, on the surface, appears to admonish in no uncertain words those who consume fish and, by extension, meat. The verse has been used extensively by the above-mentioned authors to advocate against non-vegetarianism. **'Kabir, those mortals who consume marijuana, fish, and wine,'** will go to hell despite all pilgrimages, fasts, and rituals.' (Kabir, Adi Granth, p. 1377) **The author implores the reader to carefully consider Kabir's choice of words.** The author dismisses outright the possibility that Kabir utilized marijuana and fish in the symbolic sense to imply all narcotics and all non-vegetarian foods. Instead, Kala Afghana points out that 'marijuana, fish, and wine' have been used in the colloquial sense as reference to those who frequent brothels. The author claims that this meaning of the phrase was, and still is, popular in Varanasi (formerly known as Banaras or Benares), Kabir's place of origin. The phrase derives its colloquial meaning from the notion that the consumption of 'marijuana, fish, and wine' increases sex drive. In other words, **Kabir is admonishing not non-vegetarianism but sexual promiscuity.** Bhai Randhir Singh employs faulty logic - a kind of guilt by association - when he substitutes 'marijuana, fish, and wine' for Kabir's intended target: sexual promiscuity.

2. Although, the author uses the commonly accepted figure of eighty-four lakh (84 times 100,000), he clarifies that in fact the Adi Granth recognizes that the total number of species is not a constant but has been fluctuating over the ages as old species disappear and new ones come forth.

3. The author references the following verse in support of his assertion that according to the Adi Granth all other species in this world are slave to the superior human species. 'Other life forms may be your water-carriers [here, water-carrier is used as a euphemism for slave], 'you may be the ruler of this world.' (Guru Arjan, Adi Granth, Aasaa Dii Vaar, p. 374)

4. The author implies that the Adi Granth teaches compassion for all life forms but does not approve of pretentious gestures such as wearing masks to prevent the ingestion of micro-organisms or walking barefoot to avoid stepping on insects (both practices are popular among orthodox followers of the Jain faith).

5. Furthermore, Kala Afghana is of the opinion that a misinterpretation of the Adi Granth has lead scholars to conclude incorrectly that the Adi Granth supports the ideas of reincarnation, heaven, and hell.

Translator's General Note: It should be noted that the author supports his arguments throughout the book with quotes from Professor Sahib Singh's translation of the Adi Granth. **Translator's Acknowledgement:** his translation and analysis has benefited immensely from Kala Afghana's generous interview with *The Sikh Times* on Sep. 6, 2003. **Related Links:** [Kala Afghana on Non-Vegetarianism \(Transliteration\)](#), By PUNEET SINGH LAMBA, *The Sikh Times*, Sep. 1, 2003

BRAHMINISM IN SIKH GARB!

Sikh 'rehatnamas' have distorted the very form and content of Sikhism. Those have given birth to a new philosophy - 'Sikh Brahminism' which has overshadowed 'Gurmat'. Madan Singh, Birmingham (U.K.) 2003.

It was never the intention of the Sikh Gurus that one type of Hindu Brahminism should come to an end and a new type of Sikh Brahminism should replace it. Even now, ever-new adulterants are being added to Sikhism. The Sikh Panth should be vigilant against them and perform all their religious and social functions in accordance with Gurmat. Brahminism has given birth to many kinds of rites and rituals. A sort of race had been on between Brahminism and Sikhism since the very inception of the latter, which is continuing even today. Neither Hinduism nor Islam ever accepted Sikhism gracefully. On the other hand, through coercion and devious ways, both tried to destroy this budding and nascent revolutionary faith. Noted historian *Lala Gokal Chand Narang* on page 4 of his book *The Transformation of Sikhs*, while describing the rites and rituals prevalent among the Hindus at the time of Guru Nanak Sahib's advent, writes: **"At the time of Guru Nanak Sahib's birth, people's religion had become confined to observing special rites while eating and drinking, ways of bathing, putting consecration marks on the forehead and many other similar rites. At that time, all that was left of Hinduism was no more than**

worshipping of idols, going on pilgrimage to the Ganga and other places where they were commanded to go, observing some rites and rituals concerning birth, marriage and death, obeying the Brahmins' instructions and giving them huge gifts and donations."

Guru Nanak Sahib saw the Hindus suffering in these conditions. Through example and precept, he tried to direct the people towards a true and simple religion, to check them from worshipping every Tom, Dick and Harry and to worship only One Akal Purkh (Timeless One, God). He instructed them to 'Remember one God and yearn for Him alone in their mind' (P. 289). Later, on this fundamental doctrine, the edifice of Sikhism was raised. But afterwards, when Sikhism did not get true and right direction, Brahminical practices gained ascendancy in it. Ignorance is man's biggest enemy. It is owing to ignorance that we are suffering harassment and humiliation.

What is 'Karam Kand' (ritualism)?

Bhai Kahan Singh Nabha writes in the 'Mahan Kosh': 'Karam Kand' (ritualism) is that part of 'Shastra' (scripture) where 'Karmas' (deeds) are described, that is, which deeds are essential and which ones are forbidden. Which deeds should be performed by a person and at what times or on what occasions? Ignorance of meanings is ritualism. "Without the Name, accursed and doomed is the proud person, who may perform many religious rites and good actions." (P. 162) Performing 'havans' while worshipping gods and goddesses and offering animal sacrifices are needles and futile practices according to Sikhism. Besides these, getting time and date determined by a Pandit (Brahmin Priest) while starting a new business, offering 'pind' (food etc.) to a deceased relative for his salvation, lighting of lamps, breaking pitcher etc. are all disapproved of in Sikhism but are still being observed in Sikh families. The Guru's edict is: "*The rituals, religious rites and hypocrisies; Yama, the tax-gatherer plunders them. Sing thou the simple praise of Creator contemplating on whom, even for a moment, thou shalt be emancipated.*" (P. 747) Guru Sahib had extricated us from illusion, meaningless rituals, superstitious customs and traditions and blind beliefs, but we are getting more and more immersed in the quagmire of rituals. *Instead of having faith in one God, we consider the 'maryadas' (practice and tradition) introduced by pseudo and hypocritical Babas, living Gurus, imposters and seminary-heads as the means of our salvation.*

There is no need to go wayward or feel uneasy and disturbed. There are directions in Sri Guru Granth Sahib and in this 'bani' there is no dearth of spiritual pearls and diamonds with which to confront those propagating ritual tyranny.

About Sikhism, Dr. Bernard Shaw writes, "Sikhism is a universal and a complete world faith. This has been fully

described in the Sikh scripture. The Sikhs should stop thinking that Sikhism is another good faith and they should rather start thinking that only Sikhism is the religion of the new age. It completely takes the place of all faiths. To prove this, it is very essential to write books and to disseminate it." Besides, after studying the peerless *Guru Granth Sahib*, former Indian President Dr. S. Radha Krishnan had paid his tributes to it in the following words: "**Sri Guru Granth sahib is the living voice of saints, sages and prophets."**

Taking cover of Sikh 'rehatnamas' some ignorant persons continue trying to make Gurmat an appendage of Brahminism. Sikhism is an independent religion, but these 'rehatnamas' have harmed it greatly. These contain self-contradictory elements and are replete with anti-Gurmat notions. There is evidence that these contain adulterants and interpolations. **Bhai Santokh Singh, Giani Gian Singh and Rattan Singh Bhangoo have been great scholars. Instead of keeping the true directions recorded in Guru Granth sahib before them, they made these 'rehatnamas' the basis of their writings and wrote many things that are anti-Gurmat.** To delude the people, some clever persons have even tried to use the name of the Tenth Guru. The writer of 'Prem Sumarg' by affixing the expression 'Patshahi Daswin' in the manner of the author of 'Dasam Granth' has tried to project it as the composition of the Tenth Guru. Many other similar examples can also be cited.

'Rehatnama Bhai Nand Lal Ji:

Bhai Nand Lal was the court poet of the Tenth Guru and was a great Scholar of Persian and Arabic. In his 'rehatnama', it is written at one place: "**When 'Sharadhs' come, different kinds of food should be prepared. The Khalsa should be invited and Anand Sahib should be read or recited. Then 'ardas' should be offered. The food should be served to the invited Sikhs. It will be beneficial, and its benefit will reach the dead ancestor's soul also.**" On the basis of this 'rehatnama' 'Sharadhs' are observed in many Sikh homes. The Tenth 'Shardh' of Brahm Giani Baba Budha ji is observed with great pomp and show in Bir Baba Budha Ji, Amritsar. The day is greatly advertised and devotees are invited to come and participate in the function. What a blasphemy is committed against Gurmat in broad daylight! The Guru's edict is: "One serves not one's ancestors when they are dead. Say, how shall the poor parents obtain what the crows and dogs have eaten up?" (P. 332)

Further, it is written in this 'rehatnama': "**Don't trust woman. Don't confide your inner secrets to her.**" But Guru Nanak Sahib while describing the greatness of woman has said about women suffering under the yoke of Brahminical rituals: "Why call her bad from whom are born

kings?" (P. 473) That is why, perhaps, our holy men and seminary-heads do not entrust the service of Akhand Path to women and it has been generally seen that while performing religious and social functions or duties, woman is kept in the background.

'Rehatnama' Bhai Daya Singh:

In this 'rehatnama' it is written: **"The Tenth Guru was sitting at Anandpur. Daya Singh asked him, 'Your holiness, state the 'rehatnama' on hearing which one may get emancipated'. Answer: "When the 'Devi' (goddess) manifested herself, the Five Beloved Ones became alert and attentive. Then came all the gods... Goddess Chandi gave the gift of 'keshas' (unshorn hair)..."** There are many edicts of the Guru, which go to refute the abovementioned story. It is owing to such rehatnamas that Devi-worship, 'Jot puja'e (worship of lamps), caste-system, ritualism and Brahminical practices have become prevalent among some Sikhs. There was a time when the Brahmins had kept even idols of gods and goddesses in the open spaces round the pool at Darbar Sahib. Devotees coming to Sri Darbar Sahib paid obeisance to them. These were removed in the year 1922 during the Gurdwara Reform movement. **During the time of the Sikh 'misals' (Sikh confederacies) and Maharaja Ranjit Singh Brahminism had strengthened its grip over Sikhism.** In accordance with the saying- as is the ruler so are the subjects- Sikhism had become a hanger-on of Brahminism. The Sikh and Gurdwara Reform movements restored the prestige of Sikhism. Getting an Akhand Path (of Sri Guru Granth Sahib) performed has also become a kind of ritual or practice. One who gets the Akhand Path performed to satisfy his ego, distributes invitations to his friends and relatives, requesting them to come at the 'bhog' (conclusion) of the 'Path' (reading). The ceremony is performed very much in the manner of the Brahmin priests chanting 'mantras' (chants). Very much like the Pandits (Brahmin priests), a class of 'Akhand Path can be paid in instalments and 'ready-made' or 'already-completed' Akhand paths can be had for a price by sending money from abroad to the managers of historical Gurdwaras in India. What a big anti-Gurmat or apostate practice it is! 'Gurmat is a subject for meditation and reflection. Concentration and purity of mind are essential while doing 'path' (reading of the scripture) and listening to it. But both these things are disappearing from Sikhism. The edict of Gurbani is: "Devotee friends! Ever laud the Lord with minds awake and concentration." (P. 295) This is not at all possible during Akhand Path. On a pitcher or bottle of water coconut wrapped in red cloth and tied with 'mauli (untwisted multi-strand yarn used on ceremonial occasions) is placed. At many places, under the 'Kumbh' (pitcher of water) is also placed a mixture of several cereals. Besides, lamps of clarified butter are also lit. On one side, incense is regularly put. When asked, the answer one gets is that this is the practice which has been continuing for long. There is no room for reasoning or argument. These are

Brahminical practices or activities, but we have named them as 'Gurmaryada'. This requires no proof. We can see all these placed in a Hindu temple on the occasion of Ramayana Path. According to pandits (Brahmin priests), all these are gods and their worship is also essential. After the conclusion of the Akhand Path, 'Kirtan' of 'arati' (worship offering) is performed. Considering it important in accordance with Hinduism, this ritual worship is offered by burning lamps in a tray. Flower petals are showered. Guru Nanak Sahib disapproved of and rejected this ritual and said: "in the sky's salver, the sun and the moon are the lamps and the studded pearls. The fragrance of sandalwood makes Thy incense, wind Thy fan and all the vegetation Thine flowers, O Luminous Lord..." (P. 13)

Meanings: The entire creation is singing laudation of God. Man cannot improve it Further.

The Yoga:

Some of our so-called religious leaders are busy trying to prove that 'Yoga is an integral part of Sikhism. In 'Sidh Gosht', Guru Nanak Sahib analysed the basic principles of Yoga and Sikhism and urged the yogis to align themselves with Divine Name recitation or medication. Sikhism does not accept union with God through ritualistic 'Kundalini'. The Guru's edict is: "Without the Name, vain are all deeds, like those of the conjurer who deceives men through illusion." P. 1343 Guru Sahib has likened the activities of these yogis with those of the body but it is rank apostasy to regard them as the means to attain God, and is totally contrary to the goal of Sikhism. Besides, the serious or grave wrong practices mentioned above, we are needlessly introducing new practices into Sikhism in imitation of others. On the surface, those appear to be okay, but once they take roots, it will be difficult to get rid of them. Carrying the dead body to the Gurdwara is aping the whites. But this does not end here. The ashes of the dead are taken to Patalpuri instead of the Ganga at Hardwar. It has been seen that like the Hardwar 'Pandas' (Brahmin Priests) at Patalpuri too, an office has been set up to write the family chart of the deceased, and this office is being run under the care and patronage of the SGPC, Amritsar, the Guardian of Sikh 'rauhreet' (traditional practice). When the hedge starts spoliating the field, who else can be blamed? Putting on 'Jai-mala' (garland) on the occasion of marriage and observing other trifling ceremonies are all ritualistic practices. The so-called Sikh leaders have gone down to an abysmally low level. They speak at the top of their voice that liquor vends should be closed in Punjab, marriages should be made simple and in accordance with Gurmat and should be solemnized in gurdwaras. But when there is a marriage in their own home, they forget everything. Banquet halls are booked and singing and dancing parties are invited for entertainment. Alcohol is served freely. By doing such things, while they themselves earn a bad name, the Sikh community has to hang its head in shame too.

It is my humble request that we should test all Brahminical practices on the touchstone of Gurmat and give up those practices, which create greater hiatus between our words and deeds. For Gursikhs, Gurmat is the only path to follow. The rest are empty rituals from which it is very essential to get rid of. Courtesy, The Spokesman Weekly's Monthly Issue April 2003.

IS THIS OUR HISTORY?

Jasvinder Singh, USA

"Jai Vishnu" from Vedanti and Manjit Calcutta who have recently reaffirmed their stand on Gurbilas Patshahi 6. They claim that this text has historical importance because it gives history of life of Guru Hargobind Ji and history of Akaal Takhat. What they did not tell you is that this book is degrading to our Gurus and there is distortion of Guru Shabad as well.

Why did Vedanti write in the foreword of Gurbilas Patshahi 6 that Katha was done at Darbar Sahib from this book for a long time and he wished Katha started again from this book? Since when do Sikhs do Katha at Darbar Sahib from a history book if this is so? Vedanti and Dharam Parchar committee took great pains to edit this book at SGPC expense, but forgot what religion they was editing for when they compiled this book. This is just a trailer. There is more to come .See for yourself. Is this our history?

If you believe in Vedanti then start saying "Jai Vishnu" because as per Vedanti 's compilation of Gurbilas Patshahi 6

- *Guru Hargobind Ji was the incarnation of Chaturbhuj (Vishnu) and his birth was completely mythological. Bolo Jai Vishnu*
- *Vishnu told Guru Arjan Dev Ji that he (Vishnu) would come as Hargobind and build Akal Takhat. Bolo Jai Vishnu.*
- *Vishnu performed Kar Seva when Guru Arjan Dev Ji was getting the Sarovar dug at Harimandir Sahib. Bolo Jai Vishnu*
- *Vishnu told Guru Arjan Dev Ji to keep 4 doors at Harimandir Sahib because Chaturbhuj (Vishnu) has 4 arms. Bolo Jai Vishnu*
- *Guru Nanak Dev Ji was reborn twice with Seli Topi and white beard then manifested as a child.*
- *Guru Hargobind Sahib Ji made Kaullan elope*
- *Vidhi Chand stole horses, jewelry etc for the Gurus*
- *Guru Teg Bahadur Sahib Ji committed suicide in Delhi*

The question is "Is this our History?" If not then why do we have Vedanti and Calcutta telling us all these lies. Now they say this historical text is not banned (a change in stand from the flip-flop Jathedar). Why are they misguiding people? The SGPC and Jathedars by approving Gurbilas once again are trying to degrade our Gurus and our history. This is not our history, wake up Khalsa Ji before it is too late.

Why is Tarlochan Nahal applauding Vedanti for his work on Gurbilas?

AN OPEN LETTER TO JATHEDAR AKAL TAKHAT

Date: Bhadon 14, 535 NS (Nanakshahi)

Manyog Jathedar Joginder Singh Vedanti Jee,
Waheguru Jee Kaa Khalsa, Waheguru Jee Kee Fateh.

Veer Jee, as per the august 12, 2003, Indian Express report by S.P.Singh, titled **"Vedanti defends Gurbilas, Calcutta backs him"** it is reported that you said **"this (Gurbilas Patshahi 6) is a source about the many important events connected with the life of Guru-Hargobind jee, like the creation of Akal Takht."**

Your above defense was in response to the criticism of your retaliatory action of excommunicating S. Gurbakhash Singh Kala Afghana (a Canada based Sikh Scholar) who had dared to expose the contents of your work, the Gurbilas, and had branded it as nothing but a collection of blasphemous material.

In the light of these diametrically opposite claims, the question is, "is your work a source material for Sikh History? (As claimed by you), or a source material for perpetuation of Blasphemy? (As alleged by S. Kala Afghana)

To answer such a question what one needs to do is to have a dispassionate look at S. Kala Afghana's contentions, to see if they have any truth in them.

As contended by S. Kala Afghana, (and confirmed from the pages of your book by this author for accuracy) given below is a small sample of the episodes that S. Kala Afghana brands as "Blasphemy," and you claim to be a "source material for Sikh History." You have written:

Guru Arjan Dev Jee sent his wife, Mata Ganga Jee to Baba Budha Jee for a blessing of a son. And, from there she came back visibly pregnant. Seeing which, the Guru Jee rejoiced and had a party. (GB Page 15)

Mata Ganga Jee did not really carry the pregnancy. Her belly was just bloated with air (a fake pregnancy?). (GB Page 19)

Sahibzada Hargobind was not really born. He just appeared at the scene as Chattar-Bhuj (a four armed baby), as an incarnation of Hindu Lord Vishnu. At the time of his birth he was wearing a yellow robe, arm bands, and ear rings. (GB Page 19)

Mata Ganga Jee prayed to the newborn baby (Lord Vishnu) thanking him for becoming her baby. (GB Page 19)

When Sahibzada Hargobind Sahib became the Guru, he struck a deal with Kazi Rustam Khan to buy a Horse, with a promise to pay for it later. On Guru Sahib's repeated failure

to keep up the promise, the Kazi got mad and used some very foul language for the Guru. In retaliation to which, Guru Hargobind Sahib Jee abducted Bibi Kaulan, the sixteen year old daughter of the Kazi. (GB Page 296)

Baba Gurditta Jee, eldest son of Guru Hargobind Sahib was born (with a Seli around the neck, a Topee on the head, and with wrinkled skin that of an old man) as an incarnation of Guru Nanak Sahib. All the women in the room are mentioned to have pulled their veils seeing the old-man-baby. Then, the newborn baby (Guru Nanak) talked to the ladies and explained the reason for this kind of odd birth etc. (GB Page 330)

Bibi Veero Jee, daughter of Guru Hargobind Sahib was born loaded with weapons as an incarnation of Hindu goddess Chandika. (GB Page 364)

Next, Bibi Veero Jee was married to a man by the name "Sadhu" whom, the Guru proclaimed as an incarnation of Hindu Lord Shiva. (GB Page 370)

Baba Budha Jee took the first Hukamnama from Guru Granth Sahib and distorted the Gurbani by altering its words. Instead of reading "Santaa Kay Kaaraj aap khaloyaa, Har Kam kravanh aayaa Ram" he read " Sant Kay Karaj aap Khaloyaa, Kaar kadhah hit kaamaa ho-aa." (GB Page 122)

Guru Teg Bahadur Sahib was not martyred by the Muslim rulers. He chose to commit suicide by directing one of his Sikhs to behead Guru's head and then himself commit suicide. (GB Page 242) And thus, the list goes on.

Veer Jee, if the above sample of episodes of anti-Sikh, anti-Gurmat insults, distortions, superstitions, and wild imagination look like HISTORY to you, then what possibly is out there that will look like BLASPHEMY?

How can any person with even an iota of honesty, and understanding of Gurmat, defend the above sample of episodes as "Sikh History"??? Let alone a pair of Sikh leaders like you and Veer Manjit Singh Jee Calcutta, the beacons of honesty and Gurmat!

Veer Jee, have you ever entertained the idea that all the confusion that the Sikh Nation is possessed with today, may be the result of the confusion created by the kind of writings that you and our present day Sikh Leadership is trying to justify and clinging on to? And, may be S. Kala Afghana is telling some very bitter but harsh Truths that the Sikh Leadership is unwilling to listen to?

Shouldn't we the Sikhs of the Guru listen a bit to his advise of; "ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਓੜਕਿ ਸਚਿ ਰਹੀ ॥ 2॥ (Falsehood will come to an end, O Nanak, and Truth will prevail in the end.)"

and learn to distinguish between the TRUTH of History and FALSEHOOD of BLASPHEMY?
Kirpal Singh,
USA.

VEDANTI SHOULD GET A DOSE OF HIS OWN MEDICINE

Jathedar Joginder Singh Vedanti disobeyed the Hukam-Nama of Akal Takhat.

Jathedar Joginder Singh Vedanti disobeyed the Hukam-Nama, issued by Bhai Ranjit Singh about banning the marriages in marriage palace (party halls), by sending a blessing letter and Siropao to Swaran Singh Patar a chela (follower) of Harbhajan Jogi on the marriage of his son.

This marriage took place here in Mississauga (Greater Toronto Area) in the Payal Banquet Hall. Mr. Patar sent an invitation to Jathedar Vedanti to attend the marriage and asked him to bless bride and groom. Mr. Patar mentions in the letter that the card I am sending with the letter contains the information about the place and details about the marriage. In the card it is clearly mentioned that Anand Karaj will take place in Payal Banquet Hall. In spite of that, Mr. Vedanti had sent a blessing letter and Siropao to Mr. Patar. The letter was read by Raminder Gill Member Provincial Assembly (Ontario) and Siropao was given to the bride and groom in the Banquet Hall.

What kind of hypocrisy is this that Jathedar Vedanti can disobey Hukam Nama and normal Sikhs must obey Hukam Nama? It will be interesting to watch that how *chamchas* of Jathedar Vedanti will counter this issue? I am enclosing the Invitation letter, copy of the card and letter of Jathedar Vedanti to Mr. Patar. Guru Fateh.

Manjit Singh Sahota, Toronto
[On Feb.04, 2001 we had performed a marriage ceremony at the Lodi, California community center because Stockton Gurdwara had refused to perform that ceremony (See SB June 2001). Someone from this Gurdwara lied to the Jathedar that we performed the ceremony in a hotel. Letter of reprimand to us alongwith Ranjit Singh Ghataura's hukamnama was signed by Vedanti's discredited brother-in-law (ਸ਼ਾਝ) PA (Prithipal Singh) who did not even show us the decency of a customary salutation. We not only informed the Jathedar of his error but also mailed him a card for a wedding that took place in a restaurant in Milpitas, Ca. Now we have a case of him blessing a wedding in a real hotel. He has one standard for Badal, his political master and another for a Sikh sewak, S. Gurbakhash Singh Kala Afghana. This man is not fit for the position he occupies. As soon as he was appointed Jathedar we had warned our readers that this man is a *Trojan Horse* (See SB June 2000 pp.1&2). We have been proven right. We are also right about Manjit Singh Calcutta being dangerous for the Panth. Vedanti needs to be removed from Jathedarship in the same unceremonious manner as his two predecessors, *Luv Kush aulad* Puran Singh and *langar hukamnama* Ranjit Singh Ghataura. ED)

CAT IS OUT OF THE BAG

Dear Mr. Shergill, September 08, 2003

I have read the articles and viewed the video, Terrorism: A War Without Borders produced by the U.S. State

Department, that you mentioned in your email of September 4th. (2003). In a phone conversation I asked what you wanted of the California Department of Education (CDE) and you indicated that you wanted this video banned in California schools.

I can understand your concerns about the video in question, but teachers in school districts in California may use any supplementary instructional materials that meet their local school district policies. The CDE does not have the authority to ban any materials throughout the state.

I searched both the CDE (www.cde.ca.gov) and the California Learning Resources Network (www.clrn.org) websites. The video is not recommended or even mentioned by either organization. If you want to insure that local districts are aware of your concerns regarding this video, I would suggest you contact the major professional organizations within the state, such as the teacher's and administrator's associations, the county offices of education (who may have video libraries for teachers), and the local school districts. If you have further questions, please feel free to contact me.

Susan Martimo, Education Programs Consultant
Instructional Resources, California Department of Education
PH: 916-319-0446, FAX: 916-319-0172,
smartimo@cde.ca.gov

Dear Ms. Susan Martimo: September 04, 2003

Attachments are self-explanatory. I would like to talk to you about this very serious inroad by the Indian Govt.'s Intelligence Agencies into the highest policy making divisions of our State Dept. These agencies are also deeply involved in systematic distortion of Sikh History in textbooks for our schools in India and that too inspite of the repeated decisions of the Courts in India directing India's CERT department to correct the incorrect information. Looking forward to your call. Sincerely, Hardev Singh Shergill

READERS' COLUMN

THE SIKHS AS A NATION WITHOUT COMPETENT LEADERSHIP

The contents of the interview between Jagpal Singh of the Maritime Sikh Society, and Khushwant Singh a Sikh scholar and historian, on Feb. 15, 2003 are quite disturbing. (SB Sept. 2003 p.13). As apparent from the information revealed in this interview Khushwant Singh's integrity is in serious doubt.

Khushwant Singh describes himself to be agnostic, yet he admits having spent a night at the Bangla Sahib gurdwara when he was having difficult time in his life when his wife threatened to leave him. He would probably have gone to the gurdwara in this fashion more often if he had additional crisis in his life. He opines that nothing much can be known about God, ignoring Guru Nanak's comprehensive description of God in the first paragraph of "Japji".

According to Mr. Kushwant Singh, "*Sikhs are Kesadhari Hindus. Their religious source is Hinduism. Sikhism is a tradition developed within Hinduism. Guru-Granth-Sahib reflects Vedantic philosophy and Japji Sahib is based on the Upanishads*". He wrote in The Wall Street Journal on Oct. 12, 2001 that Sikhism is a branch of Hinduism. This clearly reflects what he thinks of himself. He appears not to have any real grasp of Sikhism. He wears turban and keeps beard but is a non-believer. These statements are thoughtless and irresponsible. This is an insult to the entire Sikh Nation. The Sikh Nation has no *wali-waras* (responsible leader). If there were, Khushwant Singh would not be allowed to get away with this. He has made miscalculation in thinking that Akal Takhat lacks the fortitude to summon him.

He further states that there is no discrimination against the Sikhs in India based on the facts that they are making progress, they are in the main stream of Indian life, and that they are found in all the political parties. None of these excuses make a case against the discrimination against the Sikhs. He has based his statement on the premise that he has never faced discrimination himself. He has almost always supported Indian government policies thus avoiding discrimination. Recently, for example, when Kushwant Singh publicly expressed his belief that India was heading toward break-up, he was quick to modify his statement under pressure from Indian government.

Does any one need proof of discrimination against the Sikhs in India? After about 20,000 Sikhs were massacred in New Delhi after Oct. 31, 1984, most of the known culprits are roaming free and some have gotten promotions. In comparison to this when Bhopal Gas plant tragedy struck, about 3000 Indians died and Indian government got millions of US Dollars as compensation. Discrimination against Sikhs is so prevalent at individual and state level and such a common knowledge that no further clarification is warranted. When asked why no Sikh general has been appointed army chief, he replied, "**They can't trust non-Hindu to be army chief**". **Isn't that discrimination?**

He wrote in Encyclopedia Britannica that Sikhism is a tradition developed within Hinduism or an extension of the *bakhti* movement. This conveys that he is not sure which one of these is Sikhism. Further he thinks that *mona* (*non-turbaned*) or *sahaj-dhari* Sikh should be allowed to vote in SGPC elections if he or she declares that the person is a Sikh. There are two fundamental parts to being a Sikh: **physical appearance and the spiritual element**. Both are necessary to be a voting member of SGPC. A simple declaration of a *mona* person on being a Sikh is not good enough. Self-declaration of one's qualifications bears no validity. Under the current political climate in Punjab allowing *mona* Sikhs to vote in SGPC elections is no different than allowing non-Christians to run the Vatican.

According to Sirdar Kapoor Singh if a person has one thing in his or her mind but says another, he or she can't be trusted, a typical pattern of Indian government's behavior towards the Sikhs as a nation. While being *kesa-dhari* or *amrat-dhari* Sikh is no guarantee that one would be truthful, it carries more credibility.

He supported K.P.S. Gill for resorting to extra-judicial methods to kill Sikhs. He initially did not believe Jaswant Singh Khalra a human rights activist, and regarded Sant Jarnail Singh Bhindranwala as an evil genius who misled Sikhs along a dangerous path. It is amply clear that K.P.S. Gill acted as a mercenary of the Indian government. Jaswant Singh Khalra was a pronounced human rights activist. Sant Jarnail Singh Bhindranwala was true Sant Sipahi (Saint-soldier) who comprehended early on the discriminating and repressive policies of Indian government towards the Sikhs and exposed the corrupt and sinister nature of Indian government's dealings with the Sikhs.

Sikhism is an independent religion. It is not simply a way of life, nor is it a blend of Hinduism and Sufism, the view originally held by Mr. Kushwant Singh. Sikhism has an identifiable founder and Holy Scripture, Guru-Granth-Sahib, written by the Gurus themselves. The Sikhs believe in Akal-Purakh-Waheguru by guidance from Guru-Granth-Sahib written in Gurmukhi. Sikhs don't worship books, living or non-living objects. Sikhs do not believe in human-worship (ancestral worship), idol worship, angels or ghosts, heaven or hell, boons and banes, superstitions, supernatural powers, caste and class, or Hath-Yoga. The philosophy of community-kitchen, Amrit-shakna, and Anand Karaj are unique to Sikhism. An agnostic person can't be expected to have unbiased opinion about divinely revealed faith, Sikhism, or any other matters relating to religions. The Sikh philosophy, history, and the Sikh Holy Scripture uniquely qualify Sikhism as an independent religion, which will stand eternally for social justice and gender equality. It is thus reasonable to infer that Kushwant Singh does not deserve the respect of the Sikh nation.

Bakhshish Singh Sandhu M.D. 1328 Jacob Dr Yardley, Pa 19020
b.sandhu@worldnet.att.net

[Sikhs are a Nation, unlike any other, because we have no geographical boundaries. Whole world is our stage. The Editorial in The Sikh Bulletin of April 2002 listed ten attributes to support this statement. In that issue we had proposed several shabads for selection as our National Anthem. We received all of two responses. This time we propose another selection: ਤੂ ਠਾਕੁਰੁ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ..... ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁ ਰਬਾਨੀ॥ as shown in the article on 'Ardas' below. 'Deh Shiva ver mohe' commonly used at present cannot be a Sikh National Anthem. Sikhs do not invoke Hindu Goddesses or Gods. Please write to us about your opinion with regard to our Ardass being our National Anthem. ED]

ARDAS SIKH PRAYER

From the Book 'Thoughts of Bhai Ardaman

Compiled by: Bhai Ashok Singh, Institute of Sikh Studies, Chandigarh

The Sikh Center Roseville, 201 Berkeley Ave, Roseville, CA. 95678

In Sikh life, **Ardas** is the most important and potent item. Ardass is derived from Persian word '*Arazdashat*', meaning a request, a supplication, prayer and application. In Sikh life, Ardass, in some form or other, is offered at almost every step, at the beginning and end of every work, ceremony, function, adventure, or even when going out and returning home.

It is important to determine and keep in mind to whom the Ardass is to be addressed. Sometimes people address the Guru even with different names connected with the place and purpose of the Ardass, sometimes to Guru Granth Sahib and sometimes, of course, to God, Akal Purakh, Waheguru. This reflects confusion of thought. We should be clear in our mind that according to the Guru's teachings, we have to pray to one Akal Purakh (ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ). Ardass is, therefore, to be addressed only and solely to God Almighty. This has to be done by holding the Guru's Lotus Feet and supplicating under His protection, patronage, and following. Thus we get into the presence of *Waheguru*, the God-Guru. The more we get near Him and in His presence, the more effective and fruitful our request will become. The nearer we go the more we will be heard. It is then:

Ardas of the faithful never goes in vain.

ਬਿਰਥੀ ਕਦੇ ਨ ਹੋਵਈ ਜਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ॥(ਬਿਲਾਵਲ ਮ:5)

To whom the Ardass is to be addressed, there are very clear injunctions in the Holy Granth:

Offer your Ardass to the Giver of joy, the Destroyer of fear,

ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਭੈ ਭੰਜਨੋ ਤਿਸੁ ਆਰੈ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸਿ॥

When the merciful God extends His Grace, all affairs will be set right.

ਮਿਹਰ ਕਰੈ ਜਿਸੁ ਮਿਹਰਵਾਨੁ ਤਾਂ ਕਾਰਜ ਆਵੈ ਰਾਸਿ॥(ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ:5)

He Himself knows and He Himself does and He Himself sets things right.

ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਕਰੇ ਆਪਿ ਆਪੇ ਆਣੈ ਰਾਸਿ॥

Nanak says; offer thy prayers in His august presence

ਤਿਸੈ ਅਗੈ ਨਾਨਕਾ ਖਲਿਓ ਕੀਚੈ ਅਰਦਾਸਿ॥(ਰਾਗ ਮਾਰੂ, ਸਲੋਕ ਮ:2)

When offering Ardass, before getting into His presence, it is essential to mould the mind and bring it into an attitude and mood of faithful devotion and gracefulness. To bring the mind into this mood, no essay or a thesis can be so effective as to melt the mind and mouth it into proper mood as the fourth Ashtpadi of the fifth Satguru's Sukhmani:

Mortal, think of the wonders of the goodness of God!

ਰਮਈਆ ਕੇ ਗੁਨ ਚੈਤਿ ਪਰਾਨੀ॥

From what base origins He has brought you out to be what you are!

ਕਵਲ ਮੂਲ ਤੋ ਕਵਨ ਦ੍ਰਿਸਟਾਨੀ ॥

How He made you, fashioned you and adorned you!

ਜਿਨਿ ਤੂੰ ਸਾਜਿ ਸਵਾਰਿ ਸੀਗਾਰਿਆ॥

How He kept you safe in the fire of the womb!

ਘਰਭ ਅਗਨਿ ਮਹਿ ਜਿਨਹਿ ਉ ਬਾਰਿਆ॥

When you were a baby He gave you milk to drink!

ਬਾਰ ਬਿਵਸਥਾ ਤੁ ਝਹਿ ਪਿਆਰੈ ਦੁਧ॥

And in full-grown youth He gave you tasteful food and comforts, and the sense to enjoy them.

ਭਰਿ ਜੋ ਬਨ ਭੋ ਜਨ ਸੁਖ ਸੁਧ॥
You grew old, and there were friends and relations to attend on you,
 ਬਿਰਧਿ ਭਇਆ ਉਪਰਿ ਸਾਕ ਸੈਨ॥
And to feed and nurse you in your bed.
 ਮੁਖਿ ਆਪਿ ਆਉ ਬੈਠ ਕਉ ਦੈਨ॥
O Lord! This worthless man will not appreciate thy goodness;
 ਇਹ ਨਿਰਗੁਨੁ ਗੁਨੁ ਕਛੁ ਨ ਬੂਝੈ॥
Thy mercy alone will open his understanding.
 ਭਖਸਿ ਲੈਹੁ ਤਉ ਨਾਨਕ ਸੀਝੈ॥
By His Grace you live in comfort on the earth,
 ਜਿਹ ਪੁਸਾਦਿ ਧਰ ਉਪਰਿ ਸੁਖਿ ਬਸਹਿ॥
And enjoy the company of your wife and children, Brothers and friends.

ਸੁਤ ਭ੍ਰਾਤ ਮੀਤ ਬਨਿਤਾ ਸੈ ਗਿ ਹਸਹਿ॥

His Grace provides you with cool water to drink,
 ਜਿਹ ਪੁਸਾਦਿ ਪੀਵਹਿ ਸੀਤਲ ਜਲਾ॥

And soothing winds to blow on you, and priceless fire to serve you.
 ਸੁਖਦਾਈ ਪਵਨੁ ਪਾਵਕੁ ਅਮੁਲਾ॥

His Grace provides you different pleasure to enjoy.
 ਜਿਹ ਪੁਸਾਦਿ ਭੋਗਹਿ ਸਭਿ ਰਸਾ॥

And all kinds of necessities to live with.
 ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਸੈ ਗਿ ਸਾਥਿ ਬਸਾ॥

He has given you hands, feet, ears, eyes and tongue!
 ਦੀਨੈ ਹਸਤ ਪਾਵ ਕਰਨ ਨੈਤੁ ਰਸਨਾ॥

And yet you would leave Him Who gives these blessings And attach yourself to others!

ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਸੈ ਗਿ ਰਚਨਾ॥

This blind fool has fallen victim to ingratitude;
 ਐਸੇ ਦੋਖ ਮੂੜ ਅੰਧ ਬਿਆਪੈ॥

O Lord! save him by Thine Grace.
 ਨਾਨਕ ਕਾਢਿ ਲੋਹੁ ਪੁਭ ਆਪੈ॥

He who keeps him safe throughout his life,
 ਆਦਿ ਐ ਤਿ ਜੋ ਰਾਖਨਹਾਰੁ॥

Is not loved at all by the boor.
 ਤਿਸ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤ ਨ ਕਰੈ ਗਵਾਰੁ॥

Whose service brings him wealth of earth and heaven!
 ਜਾਕੀ ਸੇਵਾ ਨਵ ਨਿਧਿ ਪਾਵੈ॥

How foolish of man that he should not feel drawn towards Him,

ਤਾ ਸਿਉ ਮੂੜਾ ਮਨੁ ਨਹੀ ਲਾਵੈ॥

Who is ever and ever present before his eyes!
 ਤੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸਦਾ ਸਦਾ ਹਜੂ ਰੈ॥

How blind of him to think Him far away,
 ਤਾ ਕਉ ਅੰਧਾ ਜਾਨਤ ਢੂਰੈ॥

Whose service would exalt him in heaven.
 ਜਾਕੀ ਟਹਲ ਪਾਵੈ ਦਰਗਹ ਮਾਨੁ॥

The ignorant fool forgets the Lord,
 ਤਿਸਹਿ ਬਿਸਾਰੈ ਮੁਗਧੁ ਅਜਾਨੁ॥

This man will always be remiss, O Lord!
 ਸਦਾ ਸਦਾ ਇਹੁ ਭੁਲਨਹਾਰੁ॥

Out of Thy infinite mercy take him under Thy protection.
 ਨਾਨਕ ਰਾਖਨਹਾਰੁ ਅਪਾਰੁ॥

Thou are the Master; to Thee I pray.
 ਤੂ ਠਾਕੁਰੁ ਤੁਮ ਪਰਿ ਅਰਦਾਸਿ॥

My body and soul are Thy gifts to start life with.
 ਜੀਉ ਧਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ॥

Thou art the father, Thou the Mother, and we Thy Children!
 ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ॥

We draw manifold blessings from Thy Grace.

ਤੁ ਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੁਖ ਘਨੈ ਰੈ॥

None knows Thy extent:
 ਖੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤੁ ਮਰਾ ਅੰਤੁ॥

Thou art the highest of the high.
 ਉਚੈ ਤੇ ਉਚਾ ਭਗਵੈ ਤੁ॥

All creation is strung on Thy Will:
 ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁ ਮਰੈ ਸੁਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ॥

It has to accept all that comes from Thee.
 ਤੁ ਮ ਤੋ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ॥

Thou alone knowest what informs Thy purposes.
 ਤੁ ਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁ ਮ ਹੀ ਜਾਨੀ॥

I am ever and ever a sacrifice unto Thee.
 ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁ ਰਬਾਨੀ॥

To address an Ardas, no priest or any special person is required. Anybody, man or woman, old or young, can lead in prayer. No ceremony whether religious or secular is complete without it. Sometimes, some ceremonies and rituals contain nothing but Ardas. This is, therefore, available to everybody, rich or poor, high or low. The Ardas varies in size and content. A man going out on horseback, with one foot in the strirrup, or stepping into an automobile, may mutter to himself, "O Lord of Lords Help Thy servant." Sometimes a few lines from the scriptures by way of thanksgiving are uttered before or after meals. A person coming home after the day's work when puts his foot inside the entrance door, with a deep breath of relief, invokes the Sat Guru's Grace by exclaiming just two words: " Dhann Guru Nanak ", the Great Guru Nanak. The Satguru has given us the conception of the Supreme Being as a Personal God. A Sikh moves in Him like a fish in the water. It is through Ardas that a Sikh remains in constant touch and communion with God.

LETTERS TO THE EDITOR

I applaud your efforts in bringing a galaxy of Sikh intellectuals as delegates from abroad for deliberations in the state of Sikh Qaum at the Third Annual Conference of Singh Sabha International. I especially appreciate SSI for inviting Bhai Sahib Sirdar Gurtej Singh, National Professor of Sikhism, from Punjab as a keynote speaker. His amiable background speaks volume like late Bhai Sahib Sirdar Kapur Singh.

Enclosed is a check for U.S.\$ 100.00 as a donation to The Sikh Bulletin. I would be thankful to you if you could please arrange to mail The Sikh Bulletin on a regular basis to the following gentlemen. Please ensure they get the August issue.

Autar Singh Sidhu, Windsor, Canada

*

I have been reading The Sikh Bulletin for more than a year and I enjoy every word of it. Thanks to the people like you who have dared to challenge the establishment for its short comings. The Jathedars have their own axe to grind and they could not care less about Sikhism. If some proper and immediate steps are not taken, sikhism will meet the same

fate as of Buddhism. Please keep up the good work and Akal Purakh will assist you in your mission. We would like to have some people like Sardar Kala Afghana to put Sikhism on the right track. I would be grateful if you could start mailing The Sikh Bulletin to the following.

Baldev Singh Parmar, Nanaimo, Canada

*

I am so overwhelmed with the information you provide in "The Sikh Bulletin" that I cannot describe. I am an engineer. I always liked the scientific and analytical approach to everything, which I get from your Bulletin. I hope by the efforts you and people like you are putting, our slavery from mahants, Dera's and Baba's, will be gone. I get so sick of seeing the rituals in Gurdwaras, which is against Guru Nanak's mission, that I very seldom go to these ritualistic gurdwaras. We run our Gurdwara (at different house) bi-monthly possibly free of ritualism. Thanks very much for everything you are doing. Our support and good wishes are with you. Please accept my bheta of \$51.00 towards the publication of the Sikh Bulletin.

Surendra Singh Chadha, San Louis Obispo, USA

*

I fondly remember a story exemplifying the character of a Sikh from a book called, "All I wanted to know, I learnt in Kindergarten". This book was on the bestseller list for many years in the 1980's. I am interested in collecting similar but authentic (verifiable) instances from Sikh history going as far back as we can and publish them in the form of a book, which could be used as a resource to inspire our coming generations. Apostasy among Sikhs is directly proportional to the ever increasing Gurburab celebrations i.e. Guru Nanak Dev Ji's 500th birthday celebrations of 1969, 300th Khalsa Sirjana Divas of 1999 and now 400th Installation of Siri Guru Granth Sahib next year, to name a few. I believe there is a need for Sikh intellectuals to sit down and ponder the causes of this problem, more so in India, than abroad.

Gurdwara is only needed to perform the marriage and Bhog in memory of the deceased. Gurdwaras in Western hemisphere though have grown up in numbers, but have quickly degenerated into "SANCTIFIED SOCIAL CLUBS" and centers of political power/struggle etc. In this process, we have lost one generation but may be we can save the next one. The baggage my generation brought here from India has literally destroyed the present generation of Sikh youth growing up here. There are no grandparents to connect the grandchildren with "Sikh Virsa". I'm trying in my own small way to develop a resource which may, hopefully, be useful in instilling in the youth at an early age or stage some pride about their heritage and self respect. I would look forward to suggestions from the readers of The Sikh Bulletin.

Amarjit Singh Buttar, USA <NaamSimran@aol.com>

*

ਮੈਂ ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ 25000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਆਂ

ਬਾਕੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸੈੱਟ ਬਿਪੁਨ ਕੀ ਰੀਤ ਤੋਂ ਸੌਚ ਦਾ ਮਾਰਗ ਵੀ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਹੁਰਾਂ ਕਿਹਾ ਸਾਰੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-2 ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਓ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਲਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਫਿਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕਢਵਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹੋ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਫਿਰ ਪਾਬੰਦੀ ਕਿਉਂ? ਫਿਰ ਮਾਸਟਰ ਹੁਰੀਂ ਉਹਨੂੰ ਡੀਟੈਲ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ?

ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਬੇਕਰਜਵੀਲਡ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

QUESTIONS BY GURMEET KAUR FOR KALA AFGHANA

August 2003

Sardar Gurbaksh Singh Ji,

Fateh *Parvan Karn Ji*. Hope you are in *Charhdi kala*. Continue your good work. S. Hardev Singh Ji referred me to you to ask these questions:

1.What was the purpose of Ram Das Sarovar if not physical *ishnaan* since the Guru referred to *Teeraths & Ishnaan* as *Karam Kaand*? Also, explain to me in this context: *Hariyaa Nanak kasmal jaaye, Nahiye Ramdas Sa.r*

2.Goindwal Sahib: Why did Guru Ji build 84 steps *Baoli*? To me it makes no sense that it will let us out of our *Karmas* reciting *Japji* on each one and save us from *84-lakh joon*.

3.Do you go to the Gurdwaras? I can't stand the *Chaupai* and *Bhagauti* reference in *Ardas*, leave alone other rituals like two *Ardases* and parting the *parshad* for the Guru etc. I immensely enjoy *kirtan*, *Hukam*, *Parshad* & of course the *Langar*, that's it. How do you deal with it? The management is never going to listen. We need to modify our practices, make them more spiritual & cater to younger folks & outsiders. If I take an American friend, to them it's long hours, some long rituals **and no meaning explained.**

Thank you so much and Fateh, -Gurmeet Kaur

S. Kala Afghana's answers:

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਗਸਤ ੧੨ ੨੦੦੩

ਗੁਰਮੁਖ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮਤਿ ਕੌਰ ਜੀਓ !

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾਸ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਕਾ ਦਾ ਉੱਤਰ ਛੇਤੀ ਨਾ ਭੇਜ ਸਕਿਆ। ਤੁਹਾਡੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਠੀਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਣਨ ਬਾਰੇ ਸੁਝ ਬੂਝ ਭਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਤੋਂ ਦਾਸ ਕੁਰਬਾਨ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕਰਮਵਾਰ ਉੱਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਜੀ:-

1- (ੳ) ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ । (ਅ)-ਹਰਿਹਾਰਾਂ ਨਾਨਕ ਕਸਮਲ ਜਾਹਿ ਨਾਇਐ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰ ॥੧੩੬੩॥ ਏਥੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੈਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਆਤਮਕ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2- ੮੪ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭਰਮ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਭਰਮ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਜੁਨਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗਿਤੀ ੮੪

ਲਖ ਨਾਲ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਜੂਨਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾ ਨਵੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਰੋਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

3- (ੳ) ਮੈਂ ਸਦਾ ਘਰ ਪਈਆਂ ਸੰਚੀਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪਾਵਨ ਬੀੜਾ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਗੁਰਮਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜੋਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਚੁ ਦੇ ਡੂੰਡਾਉਆਂ ਦਾ ਕੀ ਜੋੜ ? ਪਰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ: ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੈ ਹੋਇ ਸੋਝੀ ਪਾਇਸੀ ॥ (ਅ)- ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਪੰਨਵਾਦ ਲਈ ਅਰਦਾਸ - "ਤੂ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਪਦਾ। ਮੰਗ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ। ਬਾਕੀ ਅਜੋਕਾ ਸਭ ਕੂੜ ਠੱਗ ਨੀਤੀ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। (ੲ)- ਗੁਰੂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕੱਢਣਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਚੀਤ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ ? (ਸ)-ਕੀਰਤਨ ਤਦ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੰਨ ਰਸ। (ਹ)-ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਹਰ ਪੰਗਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਲਈ ਹੁਕਮਾਉ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਖਾਵੇ ਵਾਲੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹੁਕਮਾਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਹੈ। (ਕ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਰੂਪ ਬਚਨ ਹੀ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਹੈ। (ਕ)-ਲੰਗਰ ਦਾ ਅਰਥ ਅਨਾਥਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਲੰਗਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਠੱਠਾ ਹਨ। ਦੇਰੀ ਦੀ ਖਿਆ-
ਦਾਸਰਾ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ

AKHAND KIRTANI JATHA AND DAMDAMI TAKSAL

Kanwar Ranvir Singh, UK

Dear friends, Waheguru ji ka Khalsa, Waheguru ji ki Fateh!! Some *bebeki* Sikhs may insist that only 'their' pahul ceremony/amrit is the real one that confers benefit. Kala Afghana also agrees with them that the ceremony as currently done is the wrong one. So what is the problem? The problem is that Kala Afghana has challenged the writings of Bhai Randhir Singh and Baba Gurbachan Singh Bhindranwale and the followers of these people. Note: followers of these people and NOT the Guru Khalsa Panth have taken offence. It is another matter that in his lifetime Bhai Randhir Singh had heated exchanges with Bhai Kapur Singh. But rather than answering the points being made, they have sought to ban the Kala Afghana's books. For instance *bebeki* Sikhs may choose not to have guru-ka-langar with the rest of the Guru Khalsa Panth, because they believe that it is not ritually pure. This is exactly the same as Brahmins before the time of the guru who would not eat with others. It is no answer to say that different groups have been doing this for some time. Different groups also had Hindu marriage ceremonies. Different groups also allowed idols into Darbar sahib complex. The issue is to be decided by principle, not history. Why will they not eat with other Amritdhari Sikhs? It has been noted that AKJ and Taksal provided much of the fodder for the slaughter of the independence movement in the 1980s/1990s. Strong-arm tactics with regard to other Sikhs and lack of intelligence with regard to the workings of the world (they did nothing to seek international support but focused on the armed struggle) characterized their response as well as now. They should have answered the criticisms of Kala Afghana if they could, rather than seeking to ban and silence him. Moreover, by taking such aggressive action they have only served to highlight his views and give him supporters, not only among those who agree with them, but

also among those who agree with freedom of speech. After all, guru Tegh Bahadur gave his life for this principle. If some people spent less time "shaking their head as if an ear wig has entered" in the memorable phrase from 'Dasam Granth', and more time reflecting on gurmat jeevan, they might realize that you cannot kill a message by trying to silence the messenger. Guru Nanak debated with Hindus and Muslims and Buddhists - he did not threaten and beat them. In any case, next year is the 400th anniversary of first compilation of guru Granth Sahib ji. Panthic efforts should be devoted to this. Due to the lack of thought of these two groups a large portion of the guru Khalsa panth is being distracted by 'Dasam Granth'. Kala Afghana's works will be translated into English. If they ban these books, secondary Sikh writers will repeat the same ideas. Those books may also be banned. All this will achieve is a split. Now the crunch: these *bebeki* Brahmins do not care about a split since they have already split themselves to maintain their ritual purity!! At some point, the Takhts are going to have to ensure that all pahul ceremonies are per Sikh Reht Maryada. Else, it is hard to say why Kala Afghana is banned for questioning the ceremony when Akj and Taksal not only question, but also perform their slightly different ceremonies. Waheguru ji ka Khalsa, waheguru ji ki Fateh!!

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਥਾਣਾ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਸੈਨ ਹੋਜੇ (ਸਵੱਦੀ) ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਸਰਬਉੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਲਏ ਗਏ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਵੱਲ ਧਕੇਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਖਦੋੜਨ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਉਣਗੇ। ਸ੍ਰ. ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹੀ ਗੱਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਹੀਆਂ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਹੀਆਂ।

ਸ੍ਰ. ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹਨੂਮਾਨ ਦੇ ਬੁੱਤ ਤੇ ਰੈਣਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਆਏ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਥਾਣਾ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰ. ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ 4 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅੰਦਰ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ, ਸ੍ਰ. ਗਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੋਰਗਿੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਾਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਖੜੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਾਉਕੇ ਸਪੁੱਤਰ(ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਕੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਟਕਰਾਅ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ?

ਸ੍ਰ. ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਭਸੋੜ ਵਾਲੀ ਸੰਪਰਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਭਗਤਾਂ ਤੋਂ ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਰਾਗਮਾਲਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰ. ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਟੱਕਰ ਜਾਰੀਰੱਖਾਂਗਾ। ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ

ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਸੰਜੀਦਾ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ

ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਪੰਥ ਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਵੇਦਾਂਤੀ) ਨੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾ ਨੂੰ ਪੰਥ ਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦਾ ਐਲਾਣ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 28 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਐਲਾਣ ਕਰ ਕੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਹੀ ਹਨ ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਵਜਹ ਕਰ ਕੇ ਪੰਥ ਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ ਹਨ? ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਸਲ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ “ਤਖ਼ਤ” ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਹਨ ? ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਬਕ ਤਖ਼ਤ ਹਨ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ? ਕੀ ਕਿਸੇ “ਤਖ਼ਤ” ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਰੱਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? (੧੯੨੦ ਤੋਂ ਤਾਂ ਹੈ ਈ)। ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਗਰੰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਘਟੋ-ਘਟ ੧੯੩੦ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਤਾਂ (ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਸਿਰਫ਼ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ “ਅਹੁਦਾ” ਹਾਸਿਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ (ਅ-ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ) ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਨੂੰ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ “ਕਿਰਦਾਰ” ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਪਰ ਹੱਥਲੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ, ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਰੋਲ, ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੈਂ ਪਹਿਲੋਂ ਲਿਖ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਫਿਰ ਸਹੀ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਪੰਥ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾ ਤਾਂ ਈਮਾਰਤ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ। ਇਹ ਇਸ ਜਮਾਤ (ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ) ਦਾ ਅਦਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਇਸ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਵਿਚ ਸਾਮਿਲ ਪੰਥਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਮੁੱਜੱਸਮ ਹਸਤੀ ਦਾ ਮਰਕਜ਼ ਹੈ। “ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ” ਅਹੁਦਾ ੧੨ ਅਕਤੂਬਰ ੧੯੨੦ (ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਚੋਖਾ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ) ਦੀ ਯਾਤਰਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰਬਰਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਰਅਸਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਈਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਵਰਗਾ ਅਹੁਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ੧੯੩੦-੪੦ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਬਰਾਹ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁਤਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਰਨੈਲ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਈਮਾਰਤ ਤੇ ਸੋਨਾ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੜਤ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਉਂਵ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤਕ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਿਆ।

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਜਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਲਫਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ੧੯੩੦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਹਾਂ, ਉਹ ਮਿਸਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਨ। ਯਾਨਿ ਜਥੇਦਾਰ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੋਣ ਸਨ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ? ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪੰਥ ਕੋਲ ਇਹ ਮਸਲਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਮੂਹਰੇ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇਕੱਠ ਹਰਿਮੰਦਰ (ਦਰਬਾਰ) ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਗੁਰਮਤਾ (ਸ਼ਾਇਦ ਮਤਾ ਸੀ) ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ, ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਦੋ ਪਰਚੀਆਂ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਹੁਣ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਕੋਈ ਪੰਜ ਅਖੌਤੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬੈਠੇ ਤੇ ਮੇਜ਼ ‘ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਰਖ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਕੋਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਲਾਟਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਕਲ ਆਵੇ ਉਹ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਏ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਦੋਹਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਂਵ ਇਹ ਵੀ ਅਜੀਬ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ

ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਬਰਾਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਦ ਵਿਚ, ੧੯੮੭ ਵਿਚ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਅਖੌਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜ ਮੁਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬੈਠੇ। ਉਦੋਂ ੯-੧੦ ਮੈਨੇਜਰਾਂ, ਚੋਪਰੀਆਂ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਨ: “ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਸਿੰਘਨ, ਅਹੁਦੇਦਾਰਨ ਵ ਗ੍ਰੰਥੀਅਨ ਵ ਪੁਜਾਰੀਅਨ”।

ਫਿਰ ਪ ਅਕਤੂਬਰ ੧੯੧੩ ਦੇ ਦਿਨ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੀ ਇਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਗਾਤਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਫੁਟ ਤੋਂ ਘਟ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ। ਕੀ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੀ ? ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਪੰਥਕ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪੰਥਕ ? ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ? ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ? (ਅਜੇ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ)। ਇਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਹੇਠਾਂ “ਨਿਹੰਗ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਗ੍ਰੰਥੀ, ਰਸਾਲਦਾਰ ਵ ਸਰਬਰਾਹ, ਵਕੀਲ, ਧੂਪੀਏ, ਪੁਜਾਰੀ” ਤੇ ਇਕ ਮਾਸਟਰ (ਉਸਤਾਦ) ਦੇ ਵੀ ਦਸਤਖ਼ਤ ਸਨ। ਫਿਰ ਜੂਨ ੧੯੮੪ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ‘ਤੇ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਇਸੇ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਇਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਦੇ “ਰੱਦ ਕਰਨ” ਜਾਂ “ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ” ਆਖ ਕੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਕ ਖਿਆਲ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ “ਹੁਕਮਨਾਮੇ” ਨੂੰ “ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਿਕ” ਜਾਂ “ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਉਲਟ” ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ। ਇੰਜ ਹੀ ਮੈਂ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ। ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ (ਘਟੋ-ਘਟ ੯੦% ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ) ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਕੌਮੀ ਮਸਲੇ ਹਨ ਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ, ਪੰਥ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਸਲ ਨੁਕਤੇ ਵਲ ਫੇਰ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਪੰਥ ਸਾਹਵੇਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੰਦ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ, ਚੋਣਾਂ, ਧੜੇ, ਸਭ ਸਵਾਲ ਟੋਹੜਾ-ਬਾਲਦ-ਮਾਨ-ਤਲਵੰਡੀ-ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਆਪੋ ਨਜਿੰਨ ਲੈਣਗੇ। ਹਾਂ, ਪੰਥ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਪੰਥ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਜਮਾਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਦਬ, ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ, ਇਸ ਦੇ ਮਾਣ ਦਾ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕੌਣ ਹੋਵੇ ? ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ ? ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੋਵੇ ? ਉਥੇ ਕਿਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾਣ ? ਪੰਥ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ? ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਕੌਣ ਛੇਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਵਜਹ ਕਰਕੇ ਛੇਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਹੈ ? ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਸਗੜ੍ਹ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਹਨ ? ਕੀ ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਹਨ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ? ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਠਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਅੱਜ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਜੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪਰੈਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਥ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੰਥਕ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਸਮੁੱਚਾ, ਨੁਮਾਇੰਦਾ, ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੇਰੇ ਆਉਣ ਤੇ ਆਗੂ ਘਟ ਤੇ ਜੋ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਆਗੂ ਆਉਣ ਉਹ ਸੁਨਣ ਦੀ ਖੋਚਲ ਵਧੇਰੇ ਕਰਨ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਘਟ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਰੈਸ ਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਾ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇਕੱਠ ਹੀ ਰੋਲ-ਘੋਰਲਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਤਕ ਇਹ ਇਕੱਠ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ ਅਤੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾ ਬਾਰੇ “ਹੁਕਮਨਾਮੇ” ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵਰਨਾ ਇਹ ਰੋਲ ਘੋਰਲਾ ਪੰਥ ਦਾ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਥ ਦੀ “ਤਖ਼ਤ” ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅੱਜ ਉਹ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਹੀ ਪੰਥ ਦਾ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੇਲਾ ਹੈ ਸੰਭਲ ਜਾਈਏ।

ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ, hsdilgeer@yahoo.com *****

ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਸਿਉਂਕ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰਨਗੇ ਲੋਕ ?
-ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਦੂਜੇ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ:
ਨਾਉ ਫਕੀਰੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਮੂਰਖ ਪੰਡਿਤ ਨਾਉ॥
ਅੰਧੇ ਕਾ ਨਾਉ ਪਾਰਮੁ ਏਵੇ ਕਰੇ ਗੁਆਉ॥

ਇਲਤਿ ਕਾ ਨਾਉ ਚਉਧਰੀ ਕੁੜੀ ਪੂਰੇ ਥਾਉ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਣੀਐ ਕਲਿ ਕਾ ਏਹੁ ਨਿਆਉ॥

ਅਰਥਾਤ: ਕੰਗਾਲ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੰਡਿਤ (ਜਾਂ ਗਿਆਨਵਾਨ) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਅੰਨ੍ਹਾ (ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਅਕਲ ਦਾ) ਪਾਰਖੂ ਅਖਵਾਏ, ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬੰਦਾ ਚੌਧਰੀ ਬਣ ਬੈਠੇ, ਝੂਠੀ ਔਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਥਾਂ ਮੱਲ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਮਝ ਲੈਣ ਕਿ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਝੂਠੀ ਔਰਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਥਾਂ ਮੱਲਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਹੜਾ 'ਅੰਨ੍ਹਾ' ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਐਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੰਥ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ ਲੁਕਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਖਿਆ ਫੁਰਮਾਨ ਅੱਜ ਜੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰ-ਅੱਖਰ ਸੱਚਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੇਤਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰਲੇ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਰਮਾਂ: ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ, ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਚ-ਓਹਲਾ ਕਰਨੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਮਾਰਗ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ। ਫ਼ਾਲਤੂ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਵਰਜ ਕੇ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਦੀ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਲਈ ਲੰਮੇ ਜੋਤਰੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਗਤ ਤਰਲੋਚਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹੀਏ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਕਾਰ ਕਦੋਂ ਕਰੀਏ? ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਜ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਤਿਲੋਚਨਾ ਮੁੱਖ ਤੇ ਰਾਮੁ ਸੰਮਾਲਿ॥

ਹਾਥ ਪਾਉ ਕਰਿ ਕਾਮੁ ਸਭੁ ਚੀਤੁ ਨਿਰੰਜਨ ਨਾਲਿ॥

ਅਰਥਾਤ: ਨਾਮਦੇਵ ਨੇ ਤਿਰਲੋਚਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਰਾਮ ਬੋਲੀ ਜਾਹ, ਹੱਥੀ-ਪੈਰੀ ਸਭ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਹ, ਚਿੱਤ ਨਿਰੰਜਨ (ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ) ਨਾਲ ਲਾਈ ਰੱਖ।' ਏਨਾ ਸੌਖਾ ਰਸਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਸ ਅੱਤ ਦੇ ਸੌਖੇ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦੇ-ਬਦੀ ਦੇ ਰਾਹ-ਦਿਖਾਵੇ ਸੰਤ, ਬਾਬੇ, ਡੋਰੇਦਾਰ (ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ) ਆਪਣੇ ਨਾਕੇ ਲਾ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪ ਕਿਹੋ-ਜਿਹੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ:

ਗਲੀ ਅਸੀ ਚੰਗੀਆ ਆਚਾਰੀ ਬੁਰੀਆਹ॥

ਮਨਹੁ ਕੁਸੁਧਾ ਕਾਲੀਆ ਬਾਹਰਿ ਚਿਟਵੀਆਹ॥

ਅਰਥਾਤ: ਗੱਲੀ ਅਸੀ ਚੰਗੇ ਹਾਂ, ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਬੁਰੇ ਹਾਂ। ਮਨ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਕਾਲਖੋਂ ਕਾਲੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਬਗਲੇ ਨਾਲੋਂ ਚਿੱਟੇ ਹਾਂ।

ਕੀ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਸੱਚ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ? ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਸੰਤ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜਗੋੜੇ ਵਾਲੇ ਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਰਗੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਾਮੀ ਕੀਤਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਲੁਕਵੀਂ ਸਾਂਝ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਬੈਠਾ। ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੋ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਗਿਆ।

ਸੁੱਕਰਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਇਸ ਭੇਖੀ ਸਾਧ ਦੀ ਛਿੱਤਰ-ਕੁੱਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਲੂਸ ਕਿਸ ਦਾ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਉਸ ਦਾ ਇਕੱਲੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕਲੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਾਤਰ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਚ ਤੋਂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਸੰਤ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭਨਿਆਵੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਚੁੱਕਾ

ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਭਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ-ਦੋਖੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ 'ਗੂੰਬ' ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਫੋਟੋ ਛਪੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਤਨਖਾਹ ਵੀ ਲਵਾਉਣੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਕਰੂਪ ਚਿਹਰੇ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਚੌਕਤੇ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸੰਮਣ ਤਾਂ ਝਟਾਪਟ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਘਟੋ-ਕੋਡੀਆਂ ਰਲਾ ਧੱਕਿਆ। ਸਿੱਧੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਗਏ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਅੱਗੇ ਚੁੰਧਿਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪੋ ਬਰੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਏਨਾ ਘਟੀਆ ਨਾਟਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਉਸੇ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਝੂਠਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੱਚ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਮਲਾ ਪੁਲਸ ਕੋਲ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹੋ ਸਾਧ ਜੇਲ੍ਹ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇੱਕ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾ (ਕਾਲ-ਗਰਲ) ਨਾਲ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਪੁਲਸ ਕੋਲ 'ਭਾਈ' ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਮੁੱਕਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਮੁੱਕਰਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਗੋਰੀ ਕਾਲ-ਗਰਲ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਸੱਦ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 'ਸੋਦੇ' ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਡਾਕਟਰੀ ਚਿਪੋਟਰ ਨੇ ਇਹ ਝੂਠ ਵੀ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸ ਗਏ ਉਸ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਦੋਸ਼ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਨੇ, ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹੋ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ? ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟੁੰਬਿਆ? ਜਵਾਬ ਬੜਾ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਅਤੇ ਨਿਰਲਜ਼ਤਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ: "ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਵਾਧ ਜਾ ਕੇ ਤਨਖਾਹ ਲਵਾ ਲਵਾਂਗਾ ਤੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ।" ਉਸ ਦੀ ਕਾਲੀ ਕਰਤੂਤ ਅਤੇ ਨੀਚਤਾ ਭਰੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਰਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣ ਗਈ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਟਕਸਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਨਾਨਕਸਰ ਸੰਪਰਦਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਕੱਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੱਬ ਵਿੱਚ ਜਾਹਰ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿੱਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ 'ਸੰਤ' ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਧੜਵੇਲੇ ਦੇ ਗੈਗ ਡਾਂਗਾਂ, ਗੰਡਾਸਿਆਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਲੜ-ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਬੇੜੀ ਡੋਬ ਚੁੱਕਾ ਚੰਦਰਾ ਸਵਾਮੀ ਵੀ ਨਾਨਕਸਰ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਵਨ-ਯੁੱਗ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਓਦੋਂ ਟੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਲਾਗੇ ਪੈਂਦੇ ਇੱਕ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਨੇ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਮੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਡੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ

ਦੀ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਨਕੋਦਰ ਨੇੜਲੇ ਨਾਨਕਸਰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖੀ 'ਬਾਬਾ' ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਲੱਡੂ ਦਾ। ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੋਟੋ ਜਦੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਤਾਂ ਕਈ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀਆਂ ਨੇੜਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਨਾਨਕਸਰੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥੋ-ਹੱਥੀ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੁੱਝ ਠੰਢਾ ਪੈਂਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਇੱਕ ਬੰਦੂਕਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਬਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਿਨ ਨਕੋਦਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਖੁਦ ਕਈ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਆ ਕੇ ਉਚੇਚਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੁ ਉਸ ਦਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਬਾਬੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਲੱਡੂ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਪੁੱਜਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਵਾਲ ਵਿਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਓਦੋਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੁਕਟ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ ਥਾਪੋ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਆਖਦਾ ਹੈ: ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਨਾਨਕਸਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ (ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡੇਰੇ) ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ 'ਠਾਠ' ਆਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੂਰੇ ਠਾਠ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੀਆਂ ਠਾਂਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੋਨੋਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਸਿੰਘਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਪੁੱਜੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕੁੱਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰੇ ਨੇ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ, ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ

ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਡੇਰੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਦੋਜ (ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ) ਏਅਰ-ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਕਮਰੇ ਬਣਵਾ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਮਰੇ ਸਾਊਂਡ-ਪਰੂਫ਼ ਵੀ ਹਨ। ਮਰਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡੇ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 'ਖਾਸ ਗੱਲ ਕਰਨੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੋਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ।

ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ? ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਹਨ ਇਹ? ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਬਦੇਬਦੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਕਿੱਥੋਂ ਵਿੱਚ ਆਣ ਵੜੇ ਹਨ? ਅਨੇਕਾਂ ਡੇਰੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਇਆ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁੱਝ ਭੇਟ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਗੁਪਤ ਦਾਨ' ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਟੈਕਸ ਕੋਈ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਚੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਕੰਢੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਫਾਰਮ ਓਦਾਂ ਹੀ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੁੱਝ ਅੰਤ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਵਕਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੜਾਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾੜਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਬਦਲੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇਣ ਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓਢੀ ਅੱਗੋਂ ਕੰਜਰੀ ਦਾ ਨਾਚ ਕਰਵਾਉਣ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨੇ ਮਹਾਂਪਾਪੀ ਮਹੰਤਾਂ

ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਉਹੋ ਹਾਲ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਦਰ ਵੀ ਜਾ ਪੁੱਜੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ 'ਸੰਤ' ਲਫ਼ਜ਼ ਨੂੰ ਮਸੰਦਾਂ ਤੇ ਮਹੰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਬਦਨਾਮ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਓਥੋਂ ਵਾਲੇ ਚੁੱਪ ਕੀਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੂੜ ਦੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅੰਗੜਾਈ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਖੱਬੀ-ਖਾਨ ਖੋਜਿਆਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੇ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਉਠਾਣ ਏਨੀ ਸਰਿਲ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਇਸ ਸਿਉਂਕ ਨੂੰ ਆਖਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਕਰਨਗੇ ਲੋਕ?

" ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ?"

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਕਿਚਨਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦਾ ਇਕ ਵੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਾ ਬੌਧਿਕ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ (not a path of intellectual exercises only) ਦਾ ਮਾਰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਿਆਂ ਹੀ ਕੋਈ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾ ਦਿਮਾਗੀ ਸੋਚ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖੀਏ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਹੰਢਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੇ

ਚਲਣਾ, ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਜੋਕੇ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਹਾਵੀ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਨਾਫ਼ੇਬੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਲਾਲਚ ਕਰਕੇ ਆਪਸੀ ਤਨਾਓ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਮਨ ਲਈ ਇਕ ਵਡੀ ਖਤਰਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅਮਲ:- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕ ਸਾਵਾਂ ਪਛੋਰਾਜੀਵਨ ਜੀਣ ਦਾ ਵੰਗ ਸਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਸਫਲ ਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਜੀਵਨ ਜੀਅ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਏਸੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ 'ਸ ਚਿਆਰਾ' ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ 'ਮੁਦਾਵਣੀ ਮਹਲਾ ਪ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹੈ : "ਬਾਲ ਵਿਚਿ ਤਿੰਨਿ ਵਸਤੁ ਪਈਓ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖ ਵੀਚਾਰੇ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਨਾਕਰੁ ਪਇਓ ਜਿਸ ਕਾ ਸਭਸ ਅਧਾਰੇ" ॥ '1' ਇਸ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਭਾਵ ਅਰਥ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੇ ਇਕ ਐਸਾ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦਿ ਤਾਰੇ, ਇਕ ਐਸੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਰਾਣੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿ ਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਏਗਾ, ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਖੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਉਸ ਦੀ ਤਮੁ ਅਤੇ ਤੋਲੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।

'ਸਚਿਆਰਾ' ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਆਓ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ ਲਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ :

"ਸਚਿਆਰ ਸਿਖ ਬਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ ਘਾਲਿਨਿ ਕੁਤਿਓ ਆਰ ਨ ਲਭਨੀ ਕਿਤੇ ਬਾਇ ਭਾਲੇ ॥ '2'

ਤੇ "ਸਚਿਆਰੀ ਸਚੁ ਸੋਚਿਆ ਸਾਚੁ ਉ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲ" ॥ '3'

"ਜਿਸਦੇ ਅੰਦਰ ਸਚੁ ਹੈ ਸੋ ਸਚਾ ਨਾਮੁ ਮੁਖਿ ਸਚੁ ਅਲਾਏ" ॥ '4'

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਮੁਤਾਬਕ "ਸਚਿਆਰਾ" ਜਾਂ "ਸਚਿਆਰੇ" ਉਹੀ ਪਰਾਣੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰਮਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹਰ ਪਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਮਾਣਿਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਆਸੀ ਪਾਸੀ ਭੱਜੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਲਈ ਇਹ ਸੁੱਖ ਕੋਈ ਧੰਨ-ਦੋਲਤ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਧੀਆਂ ਪੁਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕੋਈ ਸ਼ੋਰ ਰਤ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ। ਪਰ ਜੇ ਆਪਣੇ ਆਸ ਪਾਸ ਧਿਆਨ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ, ਪਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ (ਧੰਨ ਆਦਿ) ਕੀ ਉਹ ਸੁਖੀ ਹਨ? ਉਤਰ ਨਾਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸੁੱਖ ਪਰਾਪਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ ? ਜਿਸ ਸਦੀਵੀ ਸੁੱਖ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੌੜੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸੁੱਖ ਪਰਾਪਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ ? ਤਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਸੁੱਖ ਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੀਏ । ਸਦੀਵੀ ਸੁੱਖ ਮਾਨਣ ਲਈ, ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਹੀ ਗੁਰਮਤ ਨੇ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਬਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸੀ ਹੈ । ਗੁਰਮਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਆਤਮਿਕ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ । ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ :

"ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਬਹੁਤੇ ਧਨਿ ਖਾਣੇ ॥ ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਪੇਖੇ ਨਿਰਤਿ ਨਾਣੇ"।
 "ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਬਹੁ ਦੇਸੁ ਕਮਾਏ ॥ ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ" ॥ '5'
 ਸਾਰੇ ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਸੁੱਖ ਮਾਨਣ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?

"ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ"।
 ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਭਾਵ, ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਸਾ ਕੇ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਹੰਢਾਉਣ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

"ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ" ? 'ਜਪੁ ਜੀ' ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਿਏਹ ਸੁਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ :

"ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ਕਿਵ ਕੂਤੇ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ" ॥
 ਹਉਮੈ, ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ ? ਅਸੀਂ ਸਚਿਆਰੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣ ਸਕਦੇਹਾਂ ? ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਉਤੱਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ :--

"ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲ" ॥ '6'
 ਗੁਰਮਤ ਨੇ ਸਚਿਆਰਾ ਬਣਨ ਦੀ ਵਿਧੀ "ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ", ਦੱਸੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਇਸ ਲਈ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ।

"ਜਬ ਲਗੁ ਹੁਕਮੁ ਨ ਬੁਝਤਾ ਤਬ ਹੀ ਲਉ ਦੁਖੀਆ" ॥
 ਗੁਰਮਿਲਿ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣਿਆ ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਸੁਖੀਆ" ॥ '7'
 ਸੁੱਖ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 'ਗੁਰਮਿਲਿ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣਿਆ' ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਕਰਕੇ--ਭਾਵ, ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, "ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਸੁਖੀਆ"।

ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਕੀ ਹੈ ? : ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਰਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ :
 ਭਾਈ ਕ੍ਰਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਰਥ "ਆਗਿਆ" '8' ਕਰਦੇ ਹਨ ।
 ਪ੍ਰੋ: ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ 'will' '9' ਵਰਤਿਆ ਹੈ ।
 ਪ੍ਰੋ: ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ ਹੁਕਮ ਨੂੰ " The divine ordinance" '10' ਆਖਦੇ ਹਨ । ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ।

ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ । ਪਰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਸੋਚ ਲਈ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤਾਂ ਵਰਤਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ । ਮੇਰੀ ਸਮਝੇ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਉਹ ਰੱਬੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਉਹ ਰੱਬੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਉਹ ਰੱਬੀ ਮਰਯਾਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਰੱਬੀ ਡੀ ਸਪਲਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਾਜੀ ਹੋਈ, ਦਿਸਦੀ ਅਤੇ ਅਣ-ਦਿਸਦੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ ਹਰ ਕਿਣਕਾ, ਹਰ ਸਮੇਂ, ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾ ਮੁਤਾਬਕ, ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕਿਰਿਆ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਚਲਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ?
 ਗੁਰਮਤ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਅਸੀਂ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਗੇ । ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਜਾਏਗੀ । ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ-ਈਰਖਾ-ਨਿੰਦਾ-ਚੁਗਲੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ-ਗਿਲੇ ਆਦਿ ਅਵਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਜਾਏਗਾ, ਅਸੀਂ 'ਸਚਿਆਰੇ' ਬਣਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ । ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ "ਧਰਮ ਕਮਾਉਣਾ" ਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ ? ਗੁਰਮਤ ਨੇ ਧਰਮ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ ?
 "ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮੁ ॥
 ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ" ॥ '11'
 ਜੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪ੍ਰਤੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਫੂਕ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਲੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਤੇ ਬੇ-ਸਹਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਸਾਡਾ 'ਧਰਮ' ਹੀ ਵਧੀਆ ਧਰਮ ਹੈ । ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਅਧਰਮੀ ਹਨ । ਗੁਰਮਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਣ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਣੇ ਹੋਏ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ, ਨਿਰਮਲ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧੀਆ ਧਰਮ ਹੈ, ਇਹੋ ਧਰਮ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ ।

ਧਰਮ ਕਮਾਉਣਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ?

ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ "ਧਰਮਸਾਲ" ਕੀ ਹੋਂਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ, ਧਰਤੀ ਹੀ ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ ।

"ਰਾਤੀ ਰੁਤੀ ਬਿਤੀ ਵਾਰ ॥ ਪਵਣ ਪਾਣੀ ਅਗਨੀ ਪਾਤਾਲ ॥
 ਤਿਸੁ ਵਿਚਿ ਧਰਤੀ ਬਾਪਿ ਰਖੀ ਧਰਮਸਾਲ" ॥ '12'
 ਇਸ ਵੀਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ

ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਤੇਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ । ਹੁਣ ਤੂੰ ਧਰਮ ਕਮਾ ਕੇ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਬਣ ਜਾ । ਧਰਮ ਕਮਾਉਣਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ? ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ "ਭਜਿਓ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ" ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ।

"ਤਜਿ ਸਭਿ ਭਰਮ ਭਜਿਓ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ" ॥ '13'
 'ਸਬਦ ਗੁਰੂ', ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋ ਵਿੱਚ ਚਲਦੇ ਹੋਏ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਪਏ ਹੋਏ, ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਹੰਢਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਸਮਝੇ ਇਹੋ ਧਰਮ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਬਣਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਉਸ ਦਾ ਜਾਪ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਰੱਬ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸੁਆਲ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਉਠ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਸਾਡੀ ਅਜ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ । ਆਓ ਵੀਚਾਰਕੇ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਰੱਬ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ।

ਰੱਬ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਾਰੇ ਗੁਰਮਤ ਦੀ ਵੀਚਾਰ:- ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਸੀਂ 'ਜਪੁ ਜੀ' ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਪੂਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਾ-ਚਰਨ ਕ ਰਕੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

"ੴ, ਸਤਿਨਾਮ, ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ, ਨਿਰਭਉ, ਨਿਰਵੈਰ ,
 ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ, ਅਜੂਨੀ, ਸੈਭੰ, ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ" ॥ '14'
 ਇਹ ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ 'ਸਚਿਆਰੇ' ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਹੈ ? ਆਓ ਵੀਚਾਰ ਕਰੀਏ: ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ? :

"ਜੋਤਾ ਕੀਤਾ ਤੇਤਾ ਨਾਉ ॥ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਨਾਹੀ ਕੋ ਬਾਉ" ॥ '15'
 "ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਸਗਲੇ ਜੰਤ ॥ ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥
 ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਆਗਾਸ ਪਾਤਾਲ ॥ ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਸਗਲ ਆਕਾਰ" ॥ '16'
 ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਕ ਟੁੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

"ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਖੋਜਿ ਬੀਚਾਰਿਓ ਰਾਮ ਨਾਮ ਤਤ ਸਾਰਾ" ॥ '17'
 ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੜੀ ਖੋਜ ਵੀਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੜੀ ਰੀਸਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਏਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਭਾਵ, ਸਭ ਕੁਝ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਦੋਹਰਾ ਦਿਆਂ ਕਿ "ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਮ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਏਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ, ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ, ਵਿਆਖਿਆ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਜਾਂ ਮੰਗਲਾ-ਚਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਾਮ, ਰਹੀਮ, ਅਲਾ, ਗੋਂਡ ਅਤੇ ਰੱਬ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ । ਗੁਰਮਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਇੱਕੋ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਲਖਾਇਕ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਬਣਨ ਲਈ 'ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ' ਹੈ ਅਤੇ 'ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ' ਚਲਣ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ

ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ, ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਜੱਪਣ ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਆਮ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹਨ :- ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ, ਮਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਆਦਿ । ਗੁਰਮਤ ਨੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ । ਗੁਰਬਾਣੀ

ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ :--
 "ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਭੁ ਕੇ ਕਰੈ ਕਹਿਐ ਰਾਮ ਨ ਹੋਇ" ॥ '18'
 ਗੁਰਮਤ ਨੇ ਨਿਰਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਜਾਂ ਸਿਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆਂ । ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ, ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਵਿਆਖਿਆ ਮੰਗਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਜੋ ਭਾਵ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਪਰਚਾਰਿਆ

ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

"ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਹੋਰੁ ਕੋਈ ਨਾਹੀ ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਨ ਕਮਾਹੀ" ॥ '19'
ਗੁਰਮਤ ਨੇ ਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਜੀ ਜੱਪਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ।

"ਸੋ ਜਪੁ ਸੋ ਤਪੁ ਜਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਵੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੈ ਭਾਣੈ ਵਡਿਆਈ ਪਾਵੈ ॥
ਨਾਨਕ ਆਪੁ ਛੋਡਿ ਗੁਰ ਮਾਹਿ ਸਮਾਵੈ" ॥ '20'

ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ :-

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਸੁਆਸ ਰਾਹੀਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੀ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਜੱਪਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਚਿਆਰਾ ਬਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਅਸੀਂ ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ, ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਵਡਾਉਣਾ, ਲੋੜਬੰਦਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਰੱਬੀ ਗੁਣ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ) ਆਪਣੇ ਐਕਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪਰੈਕਟਿਸ ਕਰਾਂਗੇ, ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਬਦਲਦਾ ਜਾਏਗਾ, ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿਰਤੀਆਂ ਸਾਡੇ ਰਾਗ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਿਜਾਏ ਸਾਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ । ਸਾਡਾ ਸੁਭਾਅ ਬਦਲਦਾ ਜਾਏਗਾ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਛੱਡੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਜਾਏਗਾ, ਗਾਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋ ਵਿੱਚ ਚਲਦਿਆਂ ਚਲਦਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਏਗਾ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੁਆਲੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਟੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ 'ਸਚਿਆਰੇ' ਬਣਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ।

"ਸਬਦੁ ਦੀਪਕੁ ਵਰਤੈ ਤਿਹੁ ਲੋਇ ॥ ਜੋ ਚਾਖੈ ਸੋ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਇ" ॥ '21'
ਅਤੇ "ਹਰ ਸਬਦਿ ਮੁਖੇ, ਸਬਦ ਮਾਹਿ ਜੀਵਾਲੇ ਭਾਈ, ਸਬਦੇ ਹੀ ਮੁਕਤਿ ਪਾਈ ॥
ਸਬਦੇ ਮਨੁ ਤਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਆ, ਹਰਿ ਵਸਿਆ ਮਨ ਆਈ" ॥ '22'

ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਸੋ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਹੋ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ । ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਮਾਰਗ ਜੰਤਰਾਂ ਮਾਂਤਰਾਂ, ਫੋਕੇ ਰਸਮਾਂ-ਰੁਆਜਾਂ, ਸ਼ਗਨਾਂ, ਅਪ-ਸ਼ਗਨਾਂ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕਿਰਿਆ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਮਾਰਗ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ, ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸੰਘ ਰਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਨੇ ਏਸੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ, ਏਸੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, 'ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ' ਚਲਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਚਿਆਰਾ ਬਣਨਾ ਹੈ । ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਮਾਰਗ, ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ, ਜਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਹੋਏ ਭਗੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰਮਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜੁਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ । ਸੁਰਮੇ ਹੀ 'ਸਚਿਆਰੇ' ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

"ਨਾਨਕ ਸੇ ਸੁਰਾ ਵਰੀਆਮੁ, ਜਿਨਿ ਵਿਚਹੁ ਦੁਸਟੁ ਅਹੰਕਰਣੁ ਮਾਰਿਆ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਿ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿਆ" ॥ '23'

ਅਸੀਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਬਣਨ ਲਈ, 'ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਦੇ' ਹੋਏ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ।

ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਜਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ ? ਭਾਵ : ਕੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭੇਖ ਜਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਥਾਂ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਨਾਮ ਜੱਪਿਆ ਜਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਬਲੀ ਅਤੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਆਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਧਾਰਤ ਜੁਆਬ ਮੰਗਦੇ ਹਨ । ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਜਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭੇਖ, ਪਹਿਰਾਵੇ, ਸਮਾਂ-ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਫੋਕੇ ਕਰਮ-ਕਾਢਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਵੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਗਲ ਬਣਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਸ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਸਦੀਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ । ਜੇ ਨਿਰਾ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਕੇ, ਮਾਲਾ ਫੇਰਨ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਚਿਆਰਾ ਬਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਕੇ ਅਭਿਬਰ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ।

"ਧੋਤੀ ਉਜਲ ਤਿਲਕੁ ਗਲਿ ਮਾਲਾ ॥ ਅੰਤਰਿ ਕ੍ਰੋਧੁ ਪਤਹਿ ਨਾਟਸਾਲਾ ॥

ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਮਾਇਆ ਮਦੁ ਪੀਆ ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਭਗਤ ਨਾਹੀ ਸੁਖੁ ਥੀਆ" ॥ '24'
ਅਤੇ "ਤੀਰਥ ਨਾਇ ਨ ਉਤਰਸਿ ਮੈਲੁ ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਸਭਿ ਹਉਮੈ ਫੈਲੁ ॥
ਲੋਕ ਪਚਾਰੈ ਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ॥ ਨਾਮ ਬਿਹੂਣੈ ਚਲਸਹਿ ਰੋਇ" ॥ '25'

ਭਾਵ :- ਅਮਲ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ, ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕਰਮ-ਕਾਢਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਜਾਕੇ ਕੀਤੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨਾਂ ਨਾਲ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਨਹੀਂ ਬਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਗੁਰਮਤ

ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਧੋਤੀ, ਤਿਲਕ ਅਤੇ ਮਾਲਾ ਫੇਰਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਜੇ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਪਾਈ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਭੇਖੀ ਹੈ । ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਦਿਖਾਵਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਜੇਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

'ਸਚਿਆਰੇ' ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ । ਆਚਾਰੀ ਸੱਚੇ ਹੀ ਸਚਿਆਰੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ :

"ਕੰਚਨ ਕੇ ਕੋਟ ਦਤੁ ਕਰੀ ਬਹੁ ਹੈਵਰ ਗੈਵਰ ਦਾਨ ॥
ਭੂਮਿ ਦਾਨੁ ਗਉਆ ਘਣੀ ਭੀ ਅੰਤਰਿ ਗਰਬੁ ਗਮਾਨੁ ॥
ਰਾਮੁ ਨਾਮਿ ਮਨ ਬੋਧਿਆ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਸਚੁ ਦਾਨ ॥
ਮਨ ਹਨ ਬੁਧੀ ਕੋਤੀਆ ਕੋਤੇ ਬੋਦ ਬੀਚਾਰ ॥
ਕੋਤੇ ਬੰਧਨ ਜੀਆ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੋਖ ਦੁਆਰੁ ॥
ਸਚਹੁ ਓਰੈ ਸਭੁ ਕੇ ਉਪਰਿ ਸਚੁ ਆਚਾਰੁ ॥ '26'

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦਾਨ ਕਰਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਹਾਥੀ, ਘੋੜੇ, ਗਊਆਂ ਤੇ ਜਮੀਨ ਦਾਨ ਕਰ ਦੇਵਾਂ । ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਲਵਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਹਉਮੈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ, ਭਾਵ, ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਆਦਿ ਨਾਲੋਂ, ਸੱਚਾ ਜੀਵਨ, ਸੱਚਾ ਆਚਾਰ, ਭਾਵ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਰਮ ਹੈ । ਸੱਚਾ ਆਚਾਰ, ਸੱਚਾ ਜੀਵਨ "ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ" ਦੇ ਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਘੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । "ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ" ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਚਲਦੇ ਹੋਏ, 'ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ' ਚਲਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖਣੀ ਹੈ । ਰੱਬੀ ਰਜਾ ਜਾਂ ਭਾਣੇ ਵਿੱਚ

ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਲ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ । ਭਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ 'ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ 'ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ' ਲਈ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ, 'ਸਚਿਆਰਾ' ਬਣਨ ਦੀ ਇਸ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ, ਆਹਿਸ਼ਤਾ ਆਹਿਸ਼ਤਾ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰਾਹੀਂ, ਪੂਰੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ, ਨਿਭਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ, ਅਸੀਂ 'ਸਚਿਆਰੇ' ਬਣਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ :-

" ਮਲੁ ਕੂਤੀ ਨਾਮਿ ਉਤਾਰੀਆਨੁ ਜਪਿ ਨਾਮੁ ਹੋਆ ਸਚਿਆਰ" ॥ '27'

"ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਆਦਰਸ਼-ਮਨੁੱਖ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਹੈ ਜੋ ਸੱਚੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ, ਧਰਮੀ, ਸੰਤੋਖੀ ਸੰਜਮੀ, ਪਵਿੱਤਰ, ਰਜਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਹਉਮੈ ਰਹਿਤ, ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਹੁਕਮੀ ਬੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸੱਚੀ-ਘਾਤਤ ਵਿੱਚ ਘੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਪੁਜੀ ਦੀ ਅਤੰਲੀ ਪਉਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਤ, ਧੀਰਜ, ਸਰੋਸਟ ਬੁੱਧੀ, ਗਿਆਨ, ਭਉ, ਭਾਉ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਇਸ ਘਾਤਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਅਤੇ 'ਪੰਚਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੱਚ-ਆਸ਼ਕ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸੁਖਮਨੀ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਜੇਹਾ 'ਨਰ' ਹੈ ਜੋ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ, ਉਸਤਤ-ਨਿੰਦਾ, ਮਾਨ-ਅਪਮਾਨ, ਹਰਖ ਸੋਗ ਆਦਿ ਦਵੰਦਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 'ਨਿਰਭਉ' ਅਤੇ 'ਨਿਰਵੈਰ' ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲ ਵਿੱਚ 'ਸਚਿਆਰਾ' ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ 'ਜਾਗਤਿ-ਜੋਤਿ' ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹੈ ।" '28'

"ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ" "ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ" ॥

ਹਵਾਲੇ: (References):-

1. ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮਹਲਾ: ਪ: ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੰਨਾ : 1429
2. ਵਾਰ ਗਉਤੀ ਮਹਲਾ: ੪: " " " " " : 304-5
3. ਰਾਮ ਕਲੀ ਦਖਣੀ ਮਹਲਾ: ੧: " " " " " : 937
4. ਵਾਰ ਮਾਝ ਮ: ੪: " " " " " : 140
5. ਭੈਰਉ ਮ: ਪ: " " " " " : 1147
6. ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪਉਤੀ ੧: " " " " " : 1
7. ਆਸਾ ਮਹਲਾ: ਪ: " " " " " : 400
8. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ: ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼: ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ:1960, " : 278
9. Harbans Singh, The message of Sikhism, Delhi, 1968 " : 93
10. G.S. Talib, Guru Nanak, His Personality and vision, " : 144
11. ਗਉਤੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮਹਲਾ: ਪ: ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ " : 266
12. ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪਉਤੀ ੩੪, " " " " " : 7
13. ਗਉਤੀ ਮਹਲਾ: ਪ: " " " " " : 196
14. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ: ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼: " : 991
15. ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪਉਤੀ ੧੯: ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ " : 4
16. ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਗਉਤੀ ਮ: ਪ: ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ " : 284

- 17. ਸੋਰਿਠ ਮਹਲਾ: ਪ: " " " " " : 611
- 18. ਰਾਗ ਗੁਜਰੀ: ਮਹਲਾ: ੩: " " " " " : 491
- 19. ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ: ੩: " " " " " : 1060
- 20. ਗੁਜਰੀ ਮਹਲਾ: ੩: " " " " " : 509
- 21. ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ: ੩: " " " " " : 664
- 22. ਸੋਰਿਠ ਮਹਲਾ: ੩: " " " " " : 601
- 23. ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ: ੩: " " " " " : 86
- 24. ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ: ੧: " " " " " : 832
- 25. ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ: ਪ: " " " " " : 890
- 26. ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ: ੧: " " " " " : 62
- 27. ਵਾਰ ਰਾਮ ਕਲੀ ਮਹਲਾ: 3: " " " " " : 950
- 28. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲੂਜਾ: ਪੁਸਤਕ: ਮੂਲ ਮੰਤਰ (ਸਕੰਪਲ ਅਤੇ ਵਿਵੇਚਨ) " 110-11

[English version of this article, read at the Third Annual Conference of Singh Sabha International at Sikh Centre Roseville, California on August 1&2, 2003 appeared in the September issue of The Sikh Bulletin.ED]

ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ

ਪਰਮ ਸਿਤਕਾਰ ਯੋਗ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ,
ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ। ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ।

ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੁਮਾਣਾ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੁਮਾਣਾ ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇਤ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, 14 ਮਈ 2000 ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਗਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ “ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ” ਛਪਣ (ਮਈ 1999) ਪਿਛੋਂ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਭਾਗ “ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ” ਨਾ ਛਪ ਸਕੇ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਖਰਤਾ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁਹਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਜੇ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਔਖਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਮਨਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ। ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਗਣਾ ਕਰਕੇ ਅਕਤੂਬਰ 2002 ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਬ ਸਾਇਟ ਬਣਾਈ ਸੀ (<http://www.dasamgranth.org>)। 2002 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਿਵਾਸੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਕਿਤਾਬ “ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਦਰਪਣ” ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ “ਵੈਲਵਿਸ਼ ਪਬਲਿਸਰਜ਼” ਪੀ ਪੀ 5 ਮੌਰੀਆ ਐਨਕਲੇਵ ਪੀਤਮ ਪੁਰਾ, ਦਿੱਲੀ- 110088 ਹਨ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕ ਛਪੀ ਹੈ, “ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - ਦਸਮੇਸ਼-ਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ” ਜਿਸ ਦੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹਨ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਭਾ:ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਗਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?।

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਕੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆ ਖਿਲਾਫ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ? ਸੰਤ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮੱਦੇਕੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਜੀ?। ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਮੁਆਫੀਨਾਮਾ ਭੇਜ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾਫਗਾਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅਖਵਾਰਾ ਵਿੱਚ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ। ਦਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਸਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਅਖਵਾਰਾ ਵਾਲੇ ਇਹ ਹੀ ਨਾਂ ਲਿਖ ਦੇਣ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਵੀ ਝੂਠਾ। ਹੋਈਆਂ ਭੁਲਾ ਲਈ ਖਿਆ ਕਰਨਾ ਜੀ, ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ, ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਤੰਬਰ 09, 2003

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਟੈਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ....ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ

ਡਾ.ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ(ਸੈਨਹੋਜੇ-ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਤਾਂ, ਮਹੰਤਾਂ, ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੇ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੁੰਦੀ ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਣ ਕੇ ਇਹੋ ਅਸਥਾਨ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦਾ ਅੰਡਾ ਬਣ ਗਏ। ਧਰਮ ਦੇ ਅਖਾਉਤੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਲੰਬੀ ਪਕੜ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਨਵੇਂ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਜੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਟੋ ਵਜੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੂੰਜ ਪੈਣੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਅਗਿਆਨੀ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੁਝਵਾਨ ਤੇ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਆਦਿ ਦੀ ਓਟ ਨਾਲ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਅੰਧੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਆ ਕਰ ਲਿਆ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਧਰਮ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਦੀ ਬਾਅਦ ਪੁਰਾਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਰਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਤਿਆਗਨਾ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਾਂ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖੌਤੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਹ ਰੱਦ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਂਗ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਗੜਾਈ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਦੀ ਚੁੰਗਲ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ, ਨਿਰੋਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਬਨਾਉਣੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਸੀਲੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਕਾਰਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ “ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਟੈਨੈਸ਼ਨਲ” ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੁਭਵਿਕ ਸੀ। ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਕੋਲ ਰੋਜ਼ਵਿਲ ਸਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਰੋਜ਼ਵਿਲ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰਾਈਸੈਟੀਨਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੀ ਸਟੇਜ ਦਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਟੈਨੈਸ਼ਨਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨਾ ਚੰਗਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਇਥੇ ਕਾਫੀ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾਂ ਕਾਨਫ੍ਰੰਸਾਂ ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਟੈਨੈਸ਼ਨਲ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਕਾਨਫ੍ਰੰਸਾਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਤੋਂ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸਵਾਰ ਸਾਲਾਨਾਂ ਕਾਨਫ੍ਰੰਸ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਇਦ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਘੱਟ ਪਹੁੰਚਣ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਚਿੰਤਕ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੋਸ਼ੇ-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਲਗਾਤਾਰ 5-6 ਦਿਨ ਵੱਖ-2 ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਟਾਂਦਰਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਜਿਥੇ ਸਮੂਹ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਮਤੇ ਰੱਖੇ ਓਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ “ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ” ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੈਲਿੰਜ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਮਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਸਬਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸਿੱਖੀ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਸੰਪਦਾਅ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਰੁਖ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ‘ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ’ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਭਾ ਇੱਕ ਹੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਡੇਰੇਦਾਰ ਅਸਭਿਅਕ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ, ਤਖਤੀਆਂ ਤੇ ਅਸਭਿਅਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਾਹਰੇ ਲਿਖਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਅਸਭਿਅਕ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵੋਲ ਢਮਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਨਾਂ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਸ ਵਾਰ ਮੁਜਾਰਾਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਡੇਰੇਦਾਰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਦਿਲੋਂ ਤਾਂ ਸਾਫ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਘਰ ਚੁਕਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ,

ਗਿਆਨ ਵਿਹੁਣੇ ਹੋਕੇ ਅੰਨੀ ਸ਼ਰਦਾ ਦਾ ਪੱਲਾ ਘੁਟ ਕੇ ਫੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਾਰਨ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸੋਚ ਹੀ ਸੱਚ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅੜਿਕਾ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਹੈ । ਸੈਤਾਨ ਡੇਰੇਦਾਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂ-2 ਸਿੱਖ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਗੇ ਤਿਵੇਂ-2 ਉਸ ਦੇ ਫੈਲਾਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਧੜਾ-ਧੜ ਵਿਕਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਸੱਚ ਜਾਨਣ ਦੀ ਇਛਾ ਦੁਬਾਰਾ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ 300 ਸਕਾਲਰਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਜਾਣਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜਾਂ, ਪੰਥਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਨਾਲ ਖੜਨਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੈਲਿੰਜ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ ਜਾਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਰਾਹੀਂ ਸਮੂਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਪੁਨਾਲੀ, ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ(ਆਈ.ਏ.ਐੱਸ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ, ਅਦਾਰਾ ਸਪੱਕਸਮੈਨ, ਧਰਮੀ ਫੌਜੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ 5000 ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ "ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋ. ਆਫ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ" ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਵਾਪਿਸ ਲਈ ਜਾਵੇ ਓਥੇ ਸਮੂਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਇਜ਼ਤ ਸ਼ੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੱਚ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੁੱਕ ਕੇ ਚੱਟਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਘਟੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਧੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸੀ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦਾ ਛੇਕਣਾ ਸੁੱਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡੇਰੇਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਰੱਟ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅਰਥਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਚੈਲਿੰਜ ਕਰਨਾ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੌਮ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖੁਦ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ। ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਪੜ੍ਹ-2 ਗੱਡਾਂ ਲੱਪਟੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਕਾਰੀ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਵਿੱਚ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਵੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਫੈਕਸਾਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਇਹ ਭਰਮ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਬਤ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਚਾਟਣੇ ਹੀ ਸਨ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ, ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਨ ਵਾਲਾ, ਗਿਆਨ ਗੋਸਟੀਆਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਅਪਣਾਉਣ ਹਿਤ ਨਵੀਨ ਧਰਮ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਲੋਚਦਾ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਡਤਊ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੇ ਫਤਵੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਅੰਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਲਸੇਟੇ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਲੂ ਸਿੱਧੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ।

ਸੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਟੈਨੈਸ਼ਨਲ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਬਿਪਰੀ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਸੱਚ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵੱਲ ਤੁਰਨ ਦੀ ਸੇਧ ਦੀ ਤਵਕੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਬਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ ॥ ਚੌਪਈ ॥

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨ)

[Chaupai is neither Gurubani nor Gurbani. It is written by a Kavi. It is not only not incorporated in AGGS, but is also in conflict with the Gurubani incorporated in GGS. For three hundred years our Jathedars and other religious leaders have failed us. Their present crop is determined to silence S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana. What for? Below we present part 6 of 9 part thoughtful critique of Chaupai by S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana.ED.]

"ਮਰਨ ਕਾਲ ਕਾ ਤ੍ਰਾਸ ਨਿਵਰਿਯੈ" ॥

ਆਉ ਹੁਣ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤ੍ਰਾਸ ਤੋਂ ਬਚਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸਧਾਂਤ ਸਮਝ ਲਈਏ:- ਜੀਉਣਾ ਝੂਠ ਅਤੇ ਮਰਨਾ ਸੱਚ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਝਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਣਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਣ ਆਏ ਮਹਾਂਬਲੀ ਵਡਜੋਧੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ, ਜਿਸ ਅਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਤੀਯੰਤ ਦਰਜੇ ਦੀ ਮਾਂਦੀ ਹਾਲਤ ਅਜੇ ਹੁਣੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਅਸਿਧਾਂਤ ਜੀ ਅੱਗੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤ੍ਰਾਸ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗਿਝਗਿਝਾ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ? ਅਜੇਹੀ ਅਰਥ ਚੀਨ ਗੱਲ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲੈਣੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ (੧ ਤੋਂ ੧੧) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਰੂਪ ਨਾਲ, ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਖੌਲ ਹੈ। ਅਜੇਹਾ ਕਾਰ, ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕਿਸੇ ਦੋਖੀ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਬਾਰੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

ੴਪ-ਮਰਣੁ ਨ ਮੰਦਾ ਲੋਕਾ ਆਖੀਐ ਜੇ ਮਰਿ ਜਾਣੈ ਐਸਾ ਕੋਇ ॥
ਸੇਵਿਹੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸੰਮ੍ਰੁਥੁ ਆਪਣਾ ਪੰਥੁ ਸੁਹੇਲਾ ਆਗੈ ਹੋਇ ॥
ਪੰਥਿ ਸੁਹੇਲੈ ਜਾਵਹੁ ਤਾਂ ਫਲੁ ਪਾਵਹੁ ਆਗੈ ਮਿਲੈ ਵਡਾਈ ॥
ਭੋਟੈ ਸਿਉ ਜਾਵਹੁ ਸਚਿ ਸਮਾਵਹੁ ਤਾਂ ਪਤਿ ਲੋਝੈ ਪਾਈ ॥
ਮਹਲੀ ਜਾਇ ਪਾਵਹੁ ਖਸਮੈ ਭਾਵਹੁ ਰੰਗ ਸਿਉ ਰਲੀਆ ਮਾਣੈ ॥
ਮਰਣੁ ਨ ਮੰਦਾ ਲੋਕਾ ਆਖੀਐ ਜੇ ਕੋਈ ਮਰਿ ਜਾਣੈ ॥੨॥ {੫੭੯}-ਛੰਡ-੨

ਅਰਥ:- ਹੋ ਲੋਕੋ ! ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਨਾਂ ਆਖੋ (ਮੌਤ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਤਦੋਂ ਹੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ (ਜੀਉਂ ਕੇ) ਮਰਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ । ਉਸ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਆਪਣੇ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਿਮਰੋ, (ਤਾਂ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ) ਰਸਤਾ ਸੌਖ ਹੋ ਜਾਏ । (ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ) ਸੌਖ ਜੀਵਨ-ਰਸਤੇ ਤੁਰੋਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਜ਼ਤ ਮਿਲੇਗੀ । ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਭੋਟਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਉਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਦਾ-ਬਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਇਕ-ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਇੱਜ਼ਤ ਮਿਲੇਗੀ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ, ਤੇ ਖ਼ਸਮ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗੋਗੇ । (ਜਿਹੜਾ ਜੀਵ ਇਹ ਭੋਟਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ) ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ । ਹੋ ਲੋਕੋ ! ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਨਾਂ ਆਖੋ (ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਨਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ੨ ।

{ਨੋਟ:-ਏਹੀ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ-ਸ਼ਬਦ ਛੋਟੇ ਭਾਗ ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚਲੇ " ਮੌਤ ਦਾ ਭੈ " ਲੇਖ ਵਿਚ, ਅਰਥਾਂ ਸਮੇਤ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।
"ਸੰਜੋਗੁ ਵਿਜੋਗੁ ਦੁਇ ਕਾਰ ਚਲਾਵਹਿ " ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾ ਦੀ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੰਜੋਗ ਅਤੇ ਵਿਜੋਗ ਵਾਲੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਲ ਦੀ ਅੱਟਲ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਦਾ ਭੈ ਮੁਕਾਉਂਦਿਆਂ, ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਹੀ, ਅਥਵਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਜਪੁ (ਸਾਹਿਬ) ਤੋਂ ਹੀ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਚਰਨ ਵਿਚ ਨਿਰਭੈਤਾ-ਗੁਣ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ॥

ੴਪ - ਤੀ ਰੁਤੀ ਥਿਤੀ ਵਾਰਹੁ ॥ ਪਵਣ ਪਾਣੀ ਅਗਨੀ ਪਾਤਾਲਾ ॥
ਤਿਸੁ ਵਿਚਿ ਧਰਤੀ ਥਾਪਿ ਰਖੀ ਧਰਮ ਸਾਲ ॥
ਤਿਸੁ ਵਿਚਿ ਜੀਅ ਜੁਗਤਿ ਕੇ ਰੰਗ ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਨਾਮ ਅਨੇਕ ਅਨੰਤ ॥
ਕਰਮੀ ਕਰਮੀ ਹੋਇ ਵੀਚਾਰੁ ॥ ਸਰਾ ਆਪਿ ਸਚਾ ਦਰਬਾਰੁ ॥
ਤਿਥੈ ਸੋਹਨਿ ਪੰਚ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਨਦਰੀ ਕਰਮਿ ਪਵੈ ਨੀਸਾਣੁ ॥
ਕਚ ਪਕਾਈ ਓਥੈ ਪਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਗਇਆ ਜਾਪੈ ਜਾਇ ॥੩੪॥ {ਪੰਨਾ ੭}

ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਸਚੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਣਾ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਸੁਖਮਨੀ

(ਸਾਹਿਬ) ਦੇ ਨਿਤਨੇਮੀ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ-" ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਮਿਟੇ ਅੰਦੇਸੇ ॥ ਸਾਧੂ ਕੇ ਪੂਰਨ ਉਪਦੇਸੇ ॥ "[੨੮੭] ਅਤੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਭੈ ਮੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਵਣਗੀ ਮਤ੍ਰ :-

੧੫੭- ਵਕ ਕੀ ਮਨਸਾ ਪੂਰੀ ਭਈ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਮਤਿ ਲਈ ॥
ਜਨ ਕਉ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਇਓ ਦਇਆਲੁ ॥ ਸੇਵਕੁ ਕੀਨੋ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲੁ ॥
ਬੰਧਨ ਕਾਟਿ ਮੁਕਤਿ ਜਨੁ ਭਇਆ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੁਖੁ ਭੁਖੁ ਗਇਆ ॥
ਇਛੁ ਪੁਨੀ ਸਰਧਾ ਸਭ ਪੂਰੀ ॥ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਦ ਸੰਗਿ ਹਜੂਰੀ ॥
ਜਿਸ ਕਾ ਸਾ ਤਿਨਿ ਲੀਆ ਮਿਲਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤੀ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇ ॥੩॥ {੨੮੯}
੧੫੮- ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਅਨਤ ਤਰੰਗਾ ॥ ਜਪਿ ਜਪਿ ਨਾਮੁ ਗੁਰਮਤਿ
ਸਾਲਾਹੀ ਮਾਰਿਆ ਕਾਲੁ ਜਮਕੰਕਰ ਭੁਇਅੰਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥{੩੯੭}-੭-੫੯

ਅਰਥ:-(ਹੋ ਭਾਈ ! ਜਗਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਅ-ਜੰਤ-ਰੂਪ) ਬੇਅੰਤ ਲਹਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ । ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ ਨੈ ਕੇ ਮੁੜ ਮੁੜ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਤੇ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਰਹੁ । (ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ) ਕਾਲ ਰੂਪ (ਭਾਅਨਕ) ਸੱਪ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਿਆ। ਜਮ-ਦੂਤ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕਦੇ । (ਮੌਤ ਦਾ ਭੈ ਅਜੇਹੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ) । ੧ । ਰਹਾਉ ।
ਕਾਲ ਸਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਭੈ ਮੁਕਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ' ਕਾਲ ਪੁਰਖ ' ਸ਼ਬਦ, ਜਮ-ਰਾਜ ਲਈ ਵਰਤੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ :-

੧੫੯- ਸੋ ਮੁਲਾਂ ਜੋ ਮਨ ਸਿਉ ਲਰੈ ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਕਾਲ ਸਿਉ ਜੁਰੈ ॥
ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਮਰਦੈ ਮਾਨੁ ॥ ਤਿਸੁ ਮੁਲਾ ਕਉ ਸਦਾ ਸਲਾਮੁ ॥੧॥ {੧੯੦}-੩-੧੧
ਅਰਥ:-ਅਸਲ ਮੁੱਲਾਂ ਉਹ ਜੋ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨਾਲ ਘੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, (ਭਾਵ ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ), ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਮੌਤ (ਦੇ ਸਹਿਮ) ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਮ-ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਣ (ਕਿ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਉਸ ਤੋਂ ਬਰ-ਬਰ ਕੰਬਦਾ ਹੈ) ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਐਸੇ ਮੁੱਲਾਂ ਅੱਗੇ ਸਦਾ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ । ੧ ।

੧੬੦- ਵਡਭਾਗੀ ਸੇ ਕਾਵੀਅਹਿ ਪਿਆਰੇ ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਜਿਨਾ ਵਾਸੇ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧੀਐ ਨਿਰਮਲੁ ਮਨੈ ਹੋਵੈ ਪਰਗਾਸੇ ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਕਾਟੀਐ ਪਿਆਰੇ ਚੂਕੈ ਜਮ ਕੀ ਕਾਣੇ ॥
ਤਿਨਾ ਪਰਾਪਤਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਣੇ ਭਾਣੇ ॥੩॥ {੮੦੨}-੧-੪

ਅਰਥ:-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਬਹਿਣ-ਖਲੋਣ ਸਦਾ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਆਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ । (ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਕੇ) ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ (ਉੱਚੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ) ਚਾਨਣ (ਗਿਆਨ) ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਭਾਈ ! (ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ) ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਦੁਖ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਮਰਾਜ ਦੀ ਧੌਂਸ ਵੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਪਰ, ਹੇ ਨਾਨਕ ! (ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਦਰਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ । ੩ ।
ਪਿਆਰਿਓ ! ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਤਿ ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖ ਜਾਈਏ ਤਾਂ, ਕਥਿਤ ਜਮਾਂ ਦਾ ਭੈ ਉੱਜ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

੧੬੧- ਗੁਰਮਤਿ ਲੇਵਹੁ ਹਰਿ ਲਿਵ ਤਰੀਐ ॥ ਅਕਲੁ ਗਾਇ ਜਮ ਤੇ ਕਿਆ ਡਰੀਐ ॥ਜਤ
ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਤਤ ਤੁਮ ਹੀ, ਅਵਰੁ ਨ ਦੁਤੀਆ ਗਾਇਆ ॥੩॥ {੧੦੪੦}-੩-੨੦

ਅਰਥ:-(ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਵੀਰੋ ! ਉਸੇ ਦਸਮ ਸਤਿ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਤਿ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੋ (ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ ਦੀ ਰਾਹੀਂ) ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜਿਆਂ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। (ਇੱਕ-ਰਸ ਵਿਆਪਕ) ਅਖੰਡ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕੀਤਿਆਂ ਮੌਤ (-ਜਮ) ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। (ਹ ਪ੍ਰਭੂ ! ਇਹ ਤੇਰੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਹੈ ਕਿ) ਮੈਂ ਜਿਧਰ ਜਿਧਰ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਉਧਰ ਉਧਰ ਤੂੰ ਹੀ ਤੂੰ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ੩ ।

੧੬੨- ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜੇ ਮਿਲੈ ਪਾਈਐ ਸਬਦੁ ਨਿਪਾਨੁ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣੀ ਜਪੀਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਕਾਟੀਐ ਲਾਗੈ ਸਹਜਿ ਧਿਆਨੁ ॥੧॥ {੪੬}-੧੨-੮੨

ਅਰਥ:-ਜੇ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਪਏ, ਤਾਂ (ਉਸ ਪਾਸੋਂ) ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ (-ਸਬਦ) ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰ (ਗੁਰੂ ਮਿਲਾ, ਤਾਂ ਜੋ)

ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਅਸੀਂ ਜਪ ਸਕੀਏ, ਅਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੋੜ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦਾ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰ ਲਈਏ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤਿ ਆਤਮਕ ਅੰਡੋਲਤਾ ਵਿਚ ਟਿਕ ਜਾਏ । ੧।
ਪੀਉ ਦਾਦੇ ਕਾ ਖੋਲਿ ਡਿਠਾ ਖਜਾਨਾ ॥
ਤਾ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਭਇਆ ਨਿਪਾਨਾ ॥੧॥ {੧੮੬}

ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲੇ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨਾਂ ਭਰਪੂਰ ਅਥਾਹ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਰੂਪੀ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ ਵੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਸਨ:-
੧੬੩- ਜਿਹ ਮਰਨੈ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਤਰਾਸਿਆ ॥ ਸੋ ਮਰਨਾ ਗੁਰੁ ਸਬਦਿ ਪ੍ਰਗਾਸਿਆ ॥੧॥

ਅਬ ਕੈਸੇ ਮਰਉ ਮਰਨਿ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜਾਤੇ ਜਿਨ ਰਾਮੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ॥੧॥
ਰਹਉ ॥ ਮਰਨੋ ਮਰਨੁ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ਸਹਜੇ ਮਰੈ ਅਮਰੁ ਹੋਇ ਸੋਈ ॥੨॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਮਨਿ ਭਇਆ ਅਨੰਦਾ ॥ ਗਇਆ ਭਰਮੁ ਰਹਿਆ ਪਰਮਾਨੰਦਾ ॥੩॥੨੦॥
{੩੨੭}

ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਤੋਂ ਨਿਰਭੈ ਕਰਨ ਆਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ, ਆਪਣਾ ਸਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਰਣਾਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਰਸਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਪਣਾਈ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:-

੧੬੪-ਪਹਿਲਾ ਮਰਣੁ ਕਬੂਲਿ ਜੀਵਣ ਕੀ ਛੱਡਿ ਆਸ ॥
ਹੋਰੁ ਸਭਨਾ ਕੀ ਰੇਣੁਕਾ ਤਉ ਆਉ ਹਮਾਰੈ ਪਾਸਿ ॥੧॥ {੧੧੦੨}-ਵਾ-੨੩

ਨਿਰਮਲ-ਨਿਆਏ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਆਏ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਸਮੇਂ ਹੀ ਜੀਵਨ ਰੂਪ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਮਝਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਯਾਦ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁੱਭ ਗੁਣਾ ਭਰਪੂਰ ਸਚੀ ਕਰਣੀ ਵਾਲੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਘਾਲਣ ਲਈ ਉਦਮੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਚੁ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੌਤ-ਰੂਪ ਸੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਗੋਂ " ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ " (ਮਰਨ ਕਾਲ) ਤੋਂ ਤ੍ਰਾਸ ?

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਸੋਲਹੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੇ ਭੈ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਉਪਦੇਸ਼:-

੧੬੫- ਸਚੀ ਕਰਣੀ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਰਕਾਰਾ ॥ ਆਵਣੁ ਜਾਣੁ ਨਹੀ ਜਮ ਧਾਰਾ ॥
ਡਾਲ ਛੋਡਿ ਤਤੁ ਮੂਲੁ ਪਰਾਤਾ ਮਨਿ ਸਾਚਾ ਓਮਾਹਾ ਹੇ ॥੧੩॥
ਹਰਿ ਕੇ ਲੋਗ ਨਹੀ ਜਮੁ ਮਾਰੈ ॥ ਨਾ ਦੁਖੁ ਦੇਖਹਿ ਪੰਥਿ ਕਰਾਰੈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਪੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਕਾਰਾ ਹੇ ॥੧੪॥ {੧੦੩੩}-੬-੧੨

ਅਰਥ:-ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਤੁਰਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਜੀਵਨ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੋੜ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਦਾ ਸਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੜੀਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ (ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ) ਟਾਹਣੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ (ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਚੀ ਮਾਇਆ ਦਾ ਮੋਹ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ) ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੱਚ (=ਅਟੱਲ) ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ੧੩ । ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸੇਵਕ ਬਣਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ (ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦੀ), ਉਹ (ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਦੇ) ਕਰੜੇ ਰਸਤੇ ਤੇ (ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਤੇ) ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। (ਉ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ) ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਖੇੜਾ ਨਹੀਂ ਵਧਰਦਾ । ੧੪ ।

੧੬੬- ਕੰਟਕੁ ਕਾਲੁ ਏਕੁ ਹੈ ਹੋਰੁ ਕੰਟਕੁ ਨ ਸੂਝੈ ॥
ਅਫਰਿਓ ਜਗ ਮਹਿ ਵਰਤਦਾ ਪਾਪੀ ਸਿਉ ਲੂਝੈ ॥
ਗੁਰੁ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਭੇਦੀਐ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਬੂਝੈ ॥
ਸੋ ਹਰਿ ਸਰਣਾਈ ਛੁਟੀਐ ਜੋ ਮਨ ਸਿਉ ਜੂਝੈ ॥
ਮਨਿ ਵੀਚਾਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਕਰੇ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੀਝੈ ॥੧੧॥ {੧੦੮੯}

ਅਰਥ:-(ਮਨੁੱਖ ਲਈ) ਮੌਤ (ਦਾ ਡਰ ਹੀ) ਇਕ (ਐਸਾ) ਕੰਡਾ ਹੈ (ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚੁੱਭਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਡਾ (ਭਾਵ, ਸਹਮ) ਇਸ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, (ਇਹ ਮੌਤ) ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮੌਤ ਦਾ ਸਹਿਮ ਵਿਕਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ (ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ) ਲੜਦਾ ਹੈ (ਭਾਵ, ਪਾਪੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਡੇ ਦਾ ਦਬਾ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)- ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ ਮੌਤ ਵਰਗੀ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਕੋਲੋਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਵਰਗੇ ਧਰਮੀ ਪਰਮ-ਪੁਰਖ ਕਿਉਂ ਡਰਦੇ ? ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਦੀ ਖੰਡਨਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੌਪਈ ਜਿਹੀ ਬਾਣੀ, ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਨਾਮਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ

ਵਾਲਿਓ ਡਰੋਂ ਉਸ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਬੇਆਵਾਜ਼ ਲਸਟਕਾ (-ਲਾਠੀ) ਤੋਂ।

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਨਾਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਬਦੋਲਤ (ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ) ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ (ਮੌਤ ਦੇ ਸਹਿਮ ਤੋਂ) ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ (ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ) ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ੧੧।

੧੬੭- ਹਰਿ ਅੰਦਰਿ ਬਾਹਰਿ ਇਕੁ ਤੂੰ ਤੂੰ ਜਾਣਹਿ ਭੇਤੁ ॥
ਜੇ ਕੀਚੈ ਸੇ ਹਰਿ ਜਾਣਦਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਚੇਤੁ ॥
ਸੇ ਡਰੈ ਜਿ ਪਾਪ ਕਮਾਵਦਾ ਧਰਮੀ ਵਿਗਸੇਤੁ ॥
ਤੂੰ ਸਚਾ ਆਪਿ ਨਿਆਉ ਸਚੁ ਤਾ ਡਰੀਐ ਕੇਤੁ ॥

ਜਿਨਾ ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਪਛਾਣਿਆ ਸੇ ਸਚਿ ਰਲੇਤੁ ॥੫॥ {੮੪}-ਵਾਰ
ਮਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਫਰਿਅਦਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਰਸੰਦੇ ਇਹ ਕੋਈ ਪਾਪ ਆਤਮਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋ। ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਚੁ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੌਤ ਵਰਗੇ ਸਚੁ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰਨ ? ਸਦਾ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤਰਾਸ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ?

ਅਜੇਹੇ ਬਚਨ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਨ ਸੂਰਬੀਰ ਦਸਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ " **ਮਰਨ ਕਾਲ ਕਾ ਦ੍ਰਸ਼ ਨਿਵਰਿਐ** ॥ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕੀਰਨੇ ਲਿਖਣੇ ਝੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ। ਸਚੁ ਦੇ ਅਵਤਾਰ, ਨਿਰੋਲ ਸਚੁ ਹੀ ਸਚੁ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣੇ ਬੈਠੇ, ਹੋ ਸੂਰਬੀਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀਓ ! ਪਛਾਣੋ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਵਡਿਆਈ ਨੂੰ, ਮਾਰੇ ਸੇਰਾਂ ਵਾਲੇ ਤਾਣ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਛਾਲ, ਅਤੇ ਆ ਜਾਉ ਝੂਠ-ਖੋਭੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਿੱਘੇ ਪਿਆਰਾਂ ਭਰੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ। ਯਾਦ ਕਰੋ ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ - " **ਪਹਿਲਾ ਮਰਣੁ ਕਬੁਲਿ.....ਹਮਾਰੈ ਪਾਸਿ** ॥੧॥ " ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕਿਤ ਗੁਰੂ-ਬਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਪਾ ਭਾਵ ਸਦਾ ਲਈ ਮਾਰ ਕੇ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਲੋਚਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਝ ਭਾਵ, ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਅਨੂਪਮ ਨਮੂਨਾ ਬਣ ਕੇ, ਤੁਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜਿਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਮਰਜੀਵਣੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣਾ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਕੁਝ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਿਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਤੋਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਉਸ ਗੁਰੂ-ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ, ਨੀਚਾਂ ਤੋਂ ਨੀਚ ਸਮਝੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋੜਵੰਦਾ ਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਪਰਮ-ਤਿਆਗੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹੋ। ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਢਿੱਲ ਹੈ, ਮੁੜ ਉਹੀ ਛੜੜਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਆ ਟਿਕਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਛੱਡੋ ਗੋਲਕਾਂ ਦੀ ਝਾਕ ਅਤੇ ਪਰਤ ਆਉ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਲ:-

੧੬੮- ਵਰਨ ਰੂਪ ਵਰਤਹਿ ਸਭ ਤੇਰੇ ॥ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਫੇਰ ਪਵਹਿ ਘਟੇਰੇ ॥
ਤੂੰ ਏਕੋ ਨਿਹਚਲੁ ਅਗਮ ਅਪਾਰਾ ਗੁਰਮਤੀ ਬੁਝ ਬੁਝਾਵਣਿਆ ॥੧॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਵਣਿਆ ॥
ਤਿਸੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖਿਆ ਵਰਨੁ ਨ ਕੋਈ ਗੁਰਮਤੀ ਆਪਿ ਬੁਝਾਵਣਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਭ ਏਕਾ ਜੋਤਿ ਜਾਣੈ ਜੇ ਕੋਈ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿਐ ਪਰਗਟੁ ਹੋਈ ॥
ਗੁਪਤੁ ਪਰਗਟੁ ਵਰਤੈ ਸਭ ਬਾਈ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਵਣਿਆ ॥੨॥
ਤਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਜਲੈ ਸੰਸਾਰਾ ॥ ਲੋਭੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਬਹੁਤੁ ਅਹੰਕਾਰਾ ॥
ਮਰਿ ਮਰਿ ਜਨਮੈ ਪਤਿ ਗਵਾਏ ਅਪਣੀ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਵਣਿਆ ॥੩॥
ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕੇ ਵਿਚਲਾ ਬੂਝੈ ॥ ਆਪੁ ਮਾਰੇ ਤਾ ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ ਸੂਝੈ ॥
ਫਿਰਿ ਓਹੁ ਮਰੈ ਨ ਮਰਣਾ ਹੋਵੈ ਸਹਜੇ ਸਚਿ ਸਮਾਵਣਿਆ ॥੪॥
ਮਾਇਆ ਮਹਿ ਫਿਰਿ ਚਿਤੁ ਨ ਲਾਏ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਦ ਰਹੈ ਸਮਾਏ ॥
ਸਚੁ ਸਲਾਹੇ ਸਭ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਸਚੇ ਸਚੁ ਸੁਹਾਵਣਿਆ ॥੫॥
ਸਚੁ ਸਾਲਾਹੀ ਸਦਾ ਹਜੂਰੇ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਸਚੁ ਨਦਰੀ ਆਵੈ ਸਚੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥੬॥
ਸਚੁ ਮਨ ਅੰਦਰਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ਸਦਾ ਸਚੁ ਨਿਹਚਲੁ ਆਵੈ ਨ ਜਾਇ ॥
ਸਚੇ ਲਾਗੈ ਸੇ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਗੁਰਮਤੀ ਸਚਿ ਸਮਾਵਣਿਆ ॥੭॥
ਸਚੁ ਸਾਲਾਹੀ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥ ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਐ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਵੀਚਾਰੀ ਸਚੇ ਸਚੁ ਕਮਾਵਣਿਆ ॥੮॥੧੮॥੧੯॥ {੧੨੦}

ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੌਖਲਾ ਕੇਵਲ ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਚੋਲਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਡਰ ਕੇਵਲ ਅਸਧੁਜ ਜੀ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ-
ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਵਣੁ ਜਾਵਣੁ ਡੁਟਾ ॥ [੧੩੧] ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਮਰਣ ਉੱਜ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਏਥੋਂ ਜਾਣਾ ਸਵੈ ਇਛਿਆ ਦਾ ਹੀ ਮੁਥਾਜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-- **ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ਨਿਸੰਗ ॥** [੯੩੨]

ਅਗਲੀ ਚੌਪਈ। ਉਹੀ ਪ੍ਰੋਹਿਤਵਾਦੀ ਕਾਇਰਾਂ ਵਾਲੀ ਦੁਹਾਈ? :-
**ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਮੁਹਿ ਰਾਖਨਹਾਰੇ ॥ ਸਾਹਿਬ ਸੰਤ ਸਹਾਇ ਪਿਆਰੇ ॥
ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦੁਸ਼ਟਨ ਕੇ ਹੰਤਾ ॥ ਤੁਮਹੋ ਪੁਰੀ ਚਤੁਰਦਸ ਕੰਤਾ ॥ ੩੮੨**
॥

ਅਰਥ:-ਹੋ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ! ਮੇਰੀ (ਭਾਵ, ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ, ਉਪ੍ਰੋਕਤ ੩੯-੪੧ ਆਦਿ ਚੌਪਈਆਂ ਵਾਲੀ **ਦੁਲਾ ਦੇਵੀ** ਦੀ ?) ਰਖਿਆ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਮੰਦਗਾਰ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਚੌਦਾਂ ਭਵਨਾਂ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਹੋ। ੩੮੨।

ਨਿਰਾ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਹਾਈ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਰੱਬ, ਕੇਵਲ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ੩੭੬ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਚੌਪਈਆਂ ਵਾਲਾ ਅਸਿਧੁਜ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਨਾਸਤਕ, ਡਾਕੂ, ਕਾਤਲ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੌਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਬਚਨ ਕਿਸ ਦੇ ਹਨ ?-

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਨਿਘਿ ਦੇਖਨ ਦੇਖਤ ਪਰ ਦੇਤ ਨ ਹਾਰੈ

ਵਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਤਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ, ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਦੀ ਲਾਜ ਕੀ, ਆਪ ਹੀ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ? ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਚਨ ਅਭੁੱਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਨਾਉਣ ਨੂੰ ਮੂਰਖਤਾਈ ਮੰਨਿਆਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁਟਲ-ਬੁੱਧੀ ? ਆਦਿ-ਕਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੱਛੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰ ਖਾਂਦੀ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਗ਼ਰੀਬ ਸਦਾ ਤੋਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦੁਖ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਟ ਕੌਣ ਹੈ ? ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਟ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ? ਕੀ, ਕੌਡਾ ਰਾਕਸ਼ ਭਗਤ ਸੀ? ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੀ ਦੁਸ਼ਟ ਦਾ ਨਾਮ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ ? ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ, ਭਗਤ ਨਾਸਤਕ, ਅਮੀਰ ਗ਼ਰੀਬ, ਦੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਰਬੱਤ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਇੱਕ ਰਸ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਆਪ ਰਹੀ ਹੈ--

**ਸਭਿ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ॥
ਤਿਸ ਕੈ ਚਾਨਣ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ ॥ {੬੬੩}**
ਅਤੇ ਫਿਰ--**ਹੋਇ ਰਹੀਐ ਸਗਲ ਕੀ ਰੀਨਾ ॥**

ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਮਈਆ ਸਭ ਮਹਿ ਚੀਨਾ ॥ ੧ ॥ {੮੬੬}

ਸਭਨਾ ਅਤੇ **ਸਰਬੱਤ** ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਆਖਿਆ ਸਮਝਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹੋ ਏਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਭਾਗ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਕਾਂਡ ਦਾ ਤੀਜਾ ਲੇਖ।

**ਕਾਲ ਪਾਇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਪੁ ਧਰਾ ॥ ਕਾਲ ਪਾਇ ਸ਼ਿਵਜੁ ਅਵਤਾਰਾ ॥
ਕਾਲ ਪਾਇ ਕਰਿ ਬਿਸ਼ਨੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ॥ ਸਕਲ ਕਾਲ ਕਾ ਕੀਯਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ॥ ੩੮੩ ॥
ਜਵਨ ਕਾਲ ਜੋਗੀ ਸ਼ਿਵ ਕੀਯੋ ॥ ਬੇਦ ਰਾਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੁ ਥੀਯੋ ॥
ਜਵਨ ਕਾਲ ਸਭ ਲੋਕ ਸਵਾਰਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਤਾਹਿ ਹਮਾਰਾ ॥ ੩੮੪ ॥**

ਅਰਥ:-ਕਾਲ (=ਰੂਪ ਮਹਾਂਕਾਲ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਕਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ। ਕਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਮਹਾਂਕਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ੩੮੩। ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੂੰ ਜੋਗੀ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੂੰ ਵੇਦਰਾਜ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਭਵਨਾਂ (ਚੌਦਾ ਭਵਨ) ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ, ਉਸ ਕਾਲ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ੩੮੪।

**ਜਵਨ ਕਾਲ ਸਭ ਜਗਤ ਬਨਾਯੋ ॥ ਦੇਵ ਦੇਤ ਜੱਛਨ ਉਪਜਾਯੋ ॥
ਆਦਿ ਐਤਿ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ ॥ ਸੋਈ ਗੁਰੁ ਸਮਝਿਯਹੁ ਹਮਾਰਾ ॥ ੩੮੫ ॥**
ਅਰਥ:-ਜਿਸ ਕਾਲ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਦੇਵ-ਦਾਨਵ ਜੱਛ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਉਸ ਕਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ਜੋ ਆਦਿ ਐਤਿ ਵਿਚ ਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ੩੮੫।

ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਜਗਤ ਰਚਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਇਉਂ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:--

**ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਾਲ ਜਬ ਕਰਾ ਪਸਾਰਾ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਉਪਾਰਾ ॥
ਕਾਲ ਸੈਣ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਭਇਓ ਭੂਪਾ ॥ ਅਧਿਕ ਅਤੁਲ ਬਲਿ ਰੂਪ ਅਨੂਪਾ ॥ ੧੦**
ਅਤੇ ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਥਾਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇਉਂ ਵਣ ਰਹੀ ਹੈ:--

**ਦੇਕ ਸ੍ਰਵਣ ਤੇ ਮੈਲ ਨਿਕਾਰਾ ॥ ਤਾਤੇ ਮਧੁ ਕੀਟਭ ਤਨ ਧਾਰਾ ॥
ਦੁਡੀਯ ਕਾਨ ਤੇ ਮੈਲੁ ਨਿਕਾਰੀ ॥ ਤਾ ਤੇ ਭਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ॥ ੧੩ ॥
ਤਿਨ ਕੋ ਕਾਲ ਬਹੁਰ ਬਧ ਕਰਾ ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਮੇਦ ਸਮੁੰਦ ਮੋ ਪਰਾ ॥
ਚਿਕਨਤਾਸ ਜਲ ਪਰ ਤਿਰ ਰਹੀ ॥
ਮੇਧਾ ਨਮ ਤਬਹਿ ਤੋ ਕਹੀ ॥ ੧੪ ॥ (ਦੂਜਾ ਅਧਿਆਇ)**

ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਸਿਰਜਣ ?

ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਸਾਜਿਕੈ ਜਿਨਿ ਸਭ ਸੈਸਾਰੁ ਉਪਾਇਆ ॥ ੨॥

(ਅ) ਜਗਤ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਚੁ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ ?

(ੳ) ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਚੋਪਈ ਵਿਚ ਜਿਸ ਕਾਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਬਲਵਾਨ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਨੇ ਉਸ ਕਾਲ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜੁੜ ਚੁੱਕੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਵੱਸ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। :-
੧੬੯- ਜੋ ਉਪਜੈ ਸੋ ਕਾਲਿ ਸੰਘਾਰਿਆ ॥

ਹਮ ਹਰਿ ਰਾਖੇ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ {੨੨੭}-੧੪

੧੭੦-ਜਾ ਕਉ ਰਾਖੈ ਹਰਿ ਰਾਖਣਹਾਰਾ ॥ ਤਾ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਸਾਕਸਿ ਮਾਰਾ ॥

ਸੋ ਐਸਾ ਹਰਿ ਸੇਵਹੁ ਸੰਤਹੁ ਜਾ ਕੀ ਉਤਮ ਬਾਣੀ ਹੇ ॥੨॥ {੧੦੭੦}-੨

ਚੋਪਈ ਦਾ ਕਾਲ ਉਹੀ ਮਹਾਂਕਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਗੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ਦੋਤਾਂ ਨੂੰ ਚੱਬ ਚੱਬ ਕੇ ਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਵੇਖ ਆਏ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕ੍ਰੋਧ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਸੜਨੋਂ ਡਰਦਾ ਮਹਾਂਦੇਵ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਡਰਦਾ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ, ਕੰਵਲ ਫੁੱਲ ਦੀ ਨਾਲੀ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸਹਿਮਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾ ਲੁਕਿਆ ਸੀ-[ਚੋਪਈ ੮੦] ਅਤੇ ਆਖਰ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ--

ਫੁਹਿ ਫੁਹਿ ਹਮ ਸਰਨ ਤਿਹਾਰੀ ॥ ਸਭ ਭੈ ਤੇ ਹਮ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ ॥ (੯੦) ਬਚਾ ਲਉ ਬਚਾ ਲਉ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਂਦੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਵਿਚ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ੯੧ ਤੋਂ ੯੫ ਚੋਪਈਆਂ ਉਚਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ **ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ**, ਸਮਝਣਾ ਜਾਂ ਕਹਿਣਾ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਰੱਬ ਅਜੇਹਾ ਸੱਜਣ ਸੁਆਮੀ ਹੈ (ਜਿਸ ਨਈ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਗਰਜਨਿਆਂ ਕਤਲਾਮ ਕਰਕੇ ਲਹੂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਬੜੀ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਮਿਠਾ ਸੱਜਣ ਸੁਆਮੀ ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਕੌੜਾ ਬੋਲ, ਬੋਲਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਪਤਿਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਵਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੌਥੀ ਪਉੜੀ -- "**ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚੁ ਨਾਇ ਭਾਖਿਆ ਭਾਉ ਅਪਾਰੁ ॥**" ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਅਪਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਾਖਿਆ (=ਬੋਲ) ਕੇਵਲ ਭਾਉ (ਪਿਆਰ) ਹੀ ਹੈ। --ਅੱਗੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉ, ਗਿਦੜਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸੰਤ ਸੂਰਮਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰਾਂ ਲੱਦੇ ਅਕਾਲ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਮਾਣ ਲਈਏ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਮਿਠਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭ ਜਾਵੇ ?:-
੧੭੧-

ਮਿਨ ਬੋਲੜਾ ਜੀ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਸੁਆਮੀ ਮੇਰਾ॥

ਹਉ ਸੰਮਲਿ ਥਕੀ ਜੀ ਓਹੁ ਕਦੇ ਨ ਬੋਲੈ ਕਉਰਾ ॥

ਕਉੜਾ ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਨੈ ਪੂਰਨ ਭਗਵਾਨੈ ਅਉਗਣੁ ਕੋ ਨ ਚਿਤਾਰੇ ॥

ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੁ ਹਰਿ ਬਿਰਦੁ ਸਦਾਏ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਭੰਨੈ ਘਾਲੇ ॥

ਘਟ ਘਟ ਵਾਸੀ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਨੇਰੈ ਹੀ ਤੇ ਨੇਰਾ ॥

ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਸਦਾ ਸਰਣਾਗਤਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਜਣੁ ਮੇਰਾ ॥੧॥

ਹਉ ਬਿਸਮੁ ਭਈ ਜੀ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਅਪਾਰਾ ॥

ਮੇਰਾ ਸੁੰਦਰੁ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਹਉ ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਗ ਛਾਰਾ ॥

ਪ੍ਰਭ ਪੇਖਤ ਜੀਵਾ ਠੰਢੀ ਥੀਵਾ ਤਿਸੁ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ॥

ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਮਧਿ ਪ੍ਰਭੁ ਰਵਿਆ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸੋਈ ॥

ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਪਿ ਸਾਗਰੁ ਤਰਿਆ ਭਵਜਲ ਉਤਰੇ ਪਾਰਾ ॥

ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰਾ ॥੨॥ {੭੮੪}-੧-੧੧

ਅਰਥ:--ਹੋ ਭਾਈ ! (੧) ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕਰ ਥੱਕ ਗਈ ਹਾਂ (ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਦੇ ਕੌੜਾ ਬੋਲ ਬੋਲਿਆ ਯਾਦ ਆ ਜਾਏ, ਪਰ) ਉਸ

ਕਦੇ ਵੀ ਕੌੜਾ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। (੨) ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭਗਵਾਨ ਕੌੜਾ (ਖਰਵਾ) ਬੋਲਣਾ ਜਾਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡਾ) ਕੋਈ ਵੀ ਐਂਗਣ ਚੇਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ। (੩)ਉਹ ਵਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ--ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਢ-ਕਦੀਮਾਂ ਦਾ ਸਭਾਉ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ) ਕੀਤੀ ਘਾਲ-ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦਾ। (੩)ਮੇਰਾ ਸੱਜਣ ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਹੋਇਆ ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਅੱਤ ਨੇੜੇ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਉਸ ਦੀ ਸਰਨ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸੱਜਣ ਪ੍ਰਭੂ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ੧।

ਅਜੇਹੇ ਸੱਜਣ ਸੁਆਮੀ ਦਾ ਨੜ ਛੱਡ ਕੇ ਬਿੱਪ੍ਰੀ ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੂੰ ਖਸਮ ਬਣਾ ਲੈਣਾ--**ਭੁਬੋ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ..?**

ਚੋਪਈ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੰਕਤੀ--" ਅਦਿ ਅੰਤਿਹਮਾਰਾ ॥ ੩੮੫ ॥ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਿਛੇ ਚਰਿਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ੮੮ ਸਫ਼ੇ ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਅਰਥ : ਜਨਮ, " ਮਾਨੁਖਾ ਅਵਤਾਰ ਦੁਰਲਭ " ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਭਾਵ ਮਾਤਾ ਦੇ ਗਰਭ ਚੋਂ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਮਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ--" ਜੋ ਜਨਮੈ ਤਿਸੁ ਸਰਪਰ ਮਰਣਾ ਕਿਰਤੁ ਪਇਆ ਸਿਰਿ ਸਾਰਾ ॥੭॥" {੧੦੩੩} ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸਾ ਕੋਈ ਅਵਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਰਹਿ ਸਕੇ, ਭਾਵ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਅਦਿ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਹੋਵੇ। ਅਜੇਹਾ ਅਵਤਾਰ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਕਲਪਣਾ ਤੋਂ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ--ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ । ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਸਮਝਿਯਹੁ ਹਮਾਰਾ । ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਅਰਥ ਹੀਣ ਕੱਚਾ ਬਚਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਏਵੇ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਭਗਵਾਨਾ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ:-- ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ= **ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ਪ ॥**

੧੭੨- ਮਹਿਮਾ ਨ ਜਾਨਹਿ ਬੇਦ ॥ ਬ੍ਰਹਮੇ ਨਹੀ ਜਾਨਹਿ ਭੇਦ ॥

ਅਵਤਾਰ ਨ ਜਾਨਹਿ ਅੰਤੁ ॥ ਪਰਮੇਸੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬੇਅੰਤੁ ॥੧॥

ਅਪਨੀ ਗਤਿ ਆਪਿ ਜਾਨੈ ॥ ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਅਵਰ ਵਖਾਨੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸੰਕਰਾ ਨਹੀ ਜਾਨਹਿ ਭੇਦ ॥ ਖੋਜਤ ਹਾਰੇ ਦੇਵ ॥

ਦੇਵੀਆ ਨਹੀ ਜਾਨੈ ਮਰਮ ॥ ਸਭ ਊਪਰਿ ਅਲਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥੨॥

ਅਪਨੈ ਰੰਗਿ ਕਰਤਾ ਕੇਲ ॥ ਆਪਿ ਬਿਛੋਰੈ ਆਪੇ ਮੇਲ ॥

ਇਕਿ ਭਰਮੇ ਇਕਿ ਭਗਤੀ ਲਾਏ ॥ ਅਪਣਾ ਕੀਆ ਆਪਿ ਜਣਾਏ ॥੩॥

ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੁਣਿ ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ॥ ਸੋ ਬੋਲਹਿ ਜੋ ਪੇਖਹਿ ਆਖੀ ॥

ਨਹੀ ਲੇਪੁ ਤਿਸੁ ਪੁੰਨਿ ਨ ਪਾਪਿ ॥ ਨਾਨਕ ਕਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ॥੪॥੨੫॥੩੬॥

{੮੬੩}

ਚਲਦਾ

"ਲਲਕਾਰ"

ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵਰਵੇ ਸਹਿਤ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਜੂਝਣ ਦੀ "ਲਲਕਾਰ"
ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ ॥ ਖੇਤੁ ਜੁ ਮਾਂਡਿਓ ਸੂਰਮਾ ਅਬ ਜੂਝਨ ਕੇ ਦਾਉ ॥੧॥

1-ਜੂਨ ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਭਿਆਨਕ ਘਲੂਘਾਰੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਇਆ ਹਿਰਦਾ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਗੁਆ ਬੈਠਾ। ਕੌਮ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਏਡੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਦੁਰ ਦੁਸਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਾਰਸ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਵਲ ਕਈ ਜੋਦਤੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ। ਪਰ ਇਉਂ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੀ ਸਿਰਮੋਰ "ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬੀ" ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਜਾਗਣ ਵਾਲੀ ਨੀਂਦੇ ਸੌਂ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ ? ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਵਰਗੇ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨੇ ਗਏ ਪਰਚਾਕਾਂ ਤਾਈਂ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਧਰਮ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦਰਾਂ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਖੜਕਾਏ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਦਰੋਂ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ-ਰੂਪ ਖ਼ੈਰ ਨਾ ਪਈ। ਹਾਰ ਹੁੱਟ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰਿਆ ਪੰਥਕ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧੁਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਗਈ।

2-ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਹੋਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਿੰਘਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੋਰ ਸਮੇਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਨ ਜਾ ਕੀਤਾ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਨਾ ਵਿੱਸਰੇ --"ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਖਿਮਾ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।" ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਸੁੱਧੀ ਹੋ ਗਈ ਮੰਨ ਕੇ, ਅਟੱਲ

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਲੀਨ ਹੋਇਆ ਕਿ, ਪਤਾ ਹੀ ਕਦੋਂ ਦਿਨ ਬੀਤਿਆ ਤੇ ਕਦੋਂ ਸਵੇਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਜ ਗਏ। ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਲਗ ਪਗ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋਖ ਵਿਚਾਰੇ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਘਾਲਣਾ ਤੋਂ ਇਉਂ ਪਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੋਵੇ ? ੯੯% ਸਿੱਖੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਵ੍ਰਿਤਿ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰੀ ਆਈ।

3- ਇਹ ਭਾਣਾ ਕੀ ਵਰਤ ਗਿਆ ? ੧੦ ਸਰੂਪੀ ਅਨੁਪਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਨਿਆਰੀ ਜੀਵਨੀ ਵਾਲੇ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਵੈਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ "ਸੰਤ ਸੂਰਮੇ" ਹੀ ਜਾਣਿਆ। ਜਿਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਸਾਂ ਉਸ ਅਨੁਪਮ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਵਲ ਅਸਾਂ ਪਿੱਠ ਕਰ ਲਈ ? ਜਿਸ ਜਦੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਬਾਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਪਰਵਚਨ ਹਨ-**ਪੀਉ ਦਾਦੇ ਕਾ ਖੋਲਿ ਡਿਠਾ ਖਜਾਨਾ ॥ ਤਾ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਭਇਆ ਨਿਧਾਨਾ ॥੧॥੧੯੬** ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਵੇਖੋ ! ਸਭ ਕਾਸੇ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸੇ ਦੁਖਦਾਈ ਖੋਭੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਧਸੇ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਾਧਨ ਅਥਵਾ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਲਈ ਕਾਮ-ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਵੱਗ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲੇ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ? ਕਿਵੇਂ ਖਾਏ ਮੋੜਾ ਇਹ ਦੂਲਾ ਪੰਥ, ਆਪਣੀ ਗੁਆਚੀ ਨਿਆਰੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਆਭਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ?

4-ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਝੂਠ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਆਗੂ ਹੀ ਬਣਦੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਨਮ ਸਿੱਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਨੀ ਵੀ ਇਕ ਧਰਮ ਆਗੂ (ਪਾਂਡੇ) ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ- **"ਟੂਟੈ ਨੇਹੁ ਕਿ ਬੋਲਹਿ ਸਹੀ ॥*(੯੩੩)** ਭਾਵ, ਸਚ ਆਖਿਆ ਸੱਜਣ ਵੀ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੋਲ ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਦਾ ਅਰਥ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਰਗੇ ਕਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰੀ ਆਏ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ -**"ਨਾ ਹਮ ਚੰਗੇ ਆਖੀਅਹ ਬੁਰਾ ਨ ਦਿਸੈ ਕੋਇ ॥੧੦੧੫** ਅਥਵਾ-**" ਨਾਨਕ ਮੁਖੁ ਏਕੁ ਤੁ ਅਵਰੁ ਭਲਾ ਸੈਸਾਰੁ ॥"(੧੩੨੮)** ਵਰਗੇ ਬੇਅੰਤ ਅਨਮੋਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ (ਕਰਵਤ ਹੇਠ ਬਿਠਾ ਕੇ ਦੇ ਫਾੜ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ-ਆਗੂਆਂ ਵਰਗੇ ਬੇਦਲੀਲੇ ਧੱਕੇ-ਖੋਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ? ਪਰ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦਾ ਹਲਵਾ ਮੰਡਾ ਤਾਂ ਚਲਦਾ ਹੀ ਝੂਠ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੈ। ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ, ਕਿ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਡੇਰਾ ਬਣਾਈ ਬੈਠਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੈ। ਅਜੇਕਾ ਪੁਜਾਰੀ ਟੋਲਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੀ ਉਪਜ। ਸੁੱਖ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਣਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸਚੁ **ਸਾਇਦ** ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰੋਧ ਅਗਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨਾ ਹੀ ਹੋਣ ਦੇਵੇ ? ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਤੇ ਕੱਢਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਨਿੱਤਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਬੋਸਕ ਸਰਬੰਸ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਆ ਰਲਿਆਂ ਝੂਠ ਦਾ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਕਿਣਕਾ ਵੀ ਨੰਗਾ ਕਰਨੇ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਣਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ **ਦੰਪਤੀ** ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਬੜੀਆਂ ਕਰਤੀਆਂ ਮੁਸਕਤਾ ਘਾਲਦਿਆਂ ੯ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਛਪਵਾ ਲਈਆਂ। ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਸੁਖ ਸੁਖਾਂ ਹੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਅਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਝੂਠ ਨਾਲ ਨਕਾਨਕ ਭਰਿਆ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਨਾ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਤੇ ਛੇਤਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਭਾਣੇ ਵਰਤਣ ?

5-ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਵਿਚਲਾ ਕੁਫ਼ਰ ਦਾ ਅਜੇ ਵੰਨਗੀ ਮਾਤਰ ਹੀ ਸਪੇਕਸ ਮੈਨ ਰਾਹੀਂ ਸਿਖ ਜਗਤ ਕੋਲ ਪੁੱਜਾ ਸੀ ਕਿ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੦ ਤੋਂ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦੀਆਂ ਸੋਆਂ ਆਉਣ ਲਗ ਪਈਆਂ। ਪਰ ਜਦ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪੀਆਂ ਕਿ **SGPC** ਨੇ ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਤੇ ਰੋਕਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਸੁਤਰ ਸਿੱਧ ਮੂਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, 'ਏਡੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਸਚਾਈ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ , ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਆਗੂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਧੰਨਤਾ ਯੋਗ ਹਨ। ਪਰ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਲਾਂਬਾ ਵਕੀਲ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਦੇ ਦਾਸ ਵਿਰੁੱਧ ਧੰਡਾਣੇ ਦੇ ਸ਼ੋਰਸ਼ਰਾਬੇ ਅਤੇ ਭੁੱਖਹੜਤਾਲਾਂ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਆਦਿ ਕਈ ਕੁਝ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਤੇ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੀ ਟਕਲਸਾਲ ਵਾਲੇ ਵੀ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਹੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਝੂਠ-ਉਜਾਂ ਰੂਪ ਦਾਸ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ **Internet** ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਛਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਭੈ ਮੰਨਣ ਦੇ ਥਾਂ ਮਨ ਝੁਝਣ ਦੀਆਂ ਸੋਚੇ। ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ੧੦੨ ਸਫ਼ੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪੈਰੇ ਵਿਚਲੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਜਾ ਪਿਆ -**" ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਓਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਕਸਵਟੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨ ਕੇ ਸੱਚ ਤੇ ਕੱਚ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਮੌਰ ਕਸਵਟੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ"** ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ **'ਸਿਰਮੌਰ'** ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਮਹਾਨਕੋਸ਼ ਦੇ ੧੯੯ ਸਫ਼ੇ ਤੇ 'ਪ੍ਰਧਾਨ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵਟੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਰ ਪਰਖ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਦਾਸ ਨੇ ਹਰ ਦਲੀਲ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਘਟੇ ਘੱਟ ਪੰਜ ਪਰਮਾਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚੈਵੀ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸਮਝਣਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖਤਾਈ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

6-ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕੀਤੇ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ-(ੳ)-ਮਿਤੀ ੬ ਤੋਂ ੧੨ ਅਗਸਤ, ੨੦੦੩ ਦੀ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ੨੯ ਸਫ਼ੇ ਤੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਦਰਸਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਹਾਰ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ? ਸੈਂਕੜੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ (ਦਾਸ ਦੀਆਂ) ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਵਾਕ-**"ਸਚੈ ਤਖਤਿ ਨਿਵਾਸੁ ਸਚੁ ਤਪਾਵਸੁ ਕਰਿਓ॥੧੩੮੬** ਪਾਵਨ ਮੰਨੇ ਗਏ ਜਿਸ ਤਖਤ ਤੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੇ ਸਭਾ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਉਥੇ **ਤਪਾਵਸੁ**(ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ਼) ਕਰਨ ਦੇ ਗੁਰੂ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ? ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੋਰਤਾ ਦੇ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਮਤਿ ਨੂੰ ਸਿਰਮੋਰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਅਹੰਕਾਰ-ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ? ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਘੋਰ ਨਿਰਾਦਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ।

(ਅ)-**"ਅਵਰ ਉਪਦੇਸੈ ਆਪਿ ਨ ਕਰੈ ॥ ਆਵਤ ਜਾਵਤ ਜਨਮੈ ਮਰੈ ॥"(੨੬੯)** ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਦੀ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਉਲੰਛਣਾ ਦਾ ਦੇਸ਼।

(ੳ) ਉਪਰੋਕਤ 5-ਨੰਬਰ ਪੈਰੇ ਵਿਚਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ-**ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਮੌਰ ਕਸਵਟੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ**-ਖਿਸਕ ਕੇ ਇਸ ਗੁਰੂ ਫ਼ੁਰਮਾਨ-"**ਬਚਨੁ ਕਰੇ ਤੈ ਖਿਸਕਿ ਜਾਇ ਬੋਲੇ ਸਭੁ ਕਚਾ ॥੧੦੯੯**" ਨੂੰ ਨਿਸਫ਼ਲ ਸਮਝਣ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ।

(ਸ) ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਸੈਂਕੜੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਾੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਨਾ ਬੁਲਾਉਣ-ਰੂਪ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ। ਅਤੇ

(ਹ)-ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਪਵੀ ਦੇ ਬੈਠੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਾੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਿਭਾਉਣ ਰੂਪ (ਅੱਗੇ ਲਿਖੇ) ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਘੋਰ ਨਿਰਾਦਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਪੰਥਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ:- **"ਤਰ ਤਾਰਿ ਅਪਵਿਤੁ ਕਰਿ ਮਾਨੀਐ ਰੇ ਜੈਸੇ ਕਾਗਰਾ ਕਰਤ ਬੀਚਾਰਿ ॥ ਭਗਤਿ ਭਾਗਉਤੁ ਲਿਖੀਐ ਤਿਹ ਉਪਰੇ ਪੂਜੀਐ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰਿ ॥੧੨੯੩** ਭਾਵ, ਤਾੜੀ ਦਾ ਰੁੱਖ ਅਪਵਿਤਰ ਮੰਨਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਕਾਗਰਾ ਵੀ ਅਪਵਿਤਰ ਹੀ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਉਸੇ ਕਾਗਰਾ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤਿ ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਸਹਿਤ ਪੂਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ ਪੋਥੀ ਨੌਵੀ ਸਭਾ ੩੫) ਗੁਰੂ ਮੁਯਾਦਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਅਜੇਹੇ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਕ ਅਪਰਾਧੀਆ ਬਾਰੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਨਿਰਣੇ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਥ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਵਿਤਕਰੇ ਭੁੱਲ ਭੁਲਾ, ਇਕ ਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਜੂਝਣ ਦਾ ਸਮਾ ਆ ਬਣਿਆ ਹੈ।

7-"**ਸਾਹਿਬ**" ਪਦ ਅਤੇ **ਗੁਰਮਤਿ**- ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਸੱਜਣ ਸਰਬਸਾਂਝੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਲੇਸ ਮਾਤਰ ਵੀ ਹਉਮੈ-ਗੁਸੀ ਮਨਮਤਿ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ ? ਬੈਚੈਨੀਆਂ ਤੇ ਫੁੱਟ ਦਾ ਮੂਲ ਕੇਵਲ ਮਨ-ਮਤਿ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਗਲ ਦੀ ਸੋਧ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ-ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲੈਣ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡੀ ਹਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। **ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼** ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼੍ਰਾਮੀ, ਮਾਲਕ ਅਥਵਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਦੇਣ ਇਹ ਸਾਹਿਬ ਪਦ ਕੇਵਲ ਵਲੈਤੀ ਤਰਜ਼ ਦੀ ਟੋਪੀ (Hat) ਵਾਲੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ੧੯੪੮-੪੯ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਡੇ ਤੋਂ ਵਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਥਾਂ ਸਾਹਿਬ ਅਥਵਾਣਾ ਬੁਰਾ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਹਿਬੁ, ਸਾਹਿਬਾ, ਸਾਹਿਬੀ ਆਦਿ ਪਦ ੩੨੮ ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ

ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲਈ ਇਹ ਪਦ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਤੁੱਲਣਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਈ ਥਾਈਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਗੁਰ-ਪਰਮੇਸੁਰ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਸਚੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਜੇ ਲਈ "ਸਾਹਿਬ" ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਤਿਆਗਣ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਪੂਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਉਦਾਹਰਣ - ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦੇ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਖੇ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾ ਪਸਤੌਲ ਆਦਿ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ-ਰੂਪ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੀ ਸਥਾਪਣਾ ਸਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-" ਹੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀਓ ! ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਰੱਬ ਹੈ ਤੇ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਿਬ"। ਹਉਮੈ ਦੀ ਲੇਸ ਮਾਤ੍ਰ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਦੂਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਸਿੱਧ ਕਰ ਚਿਹਾ ਇਹ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਨ-"ਸੁਨਹੁ ਸਹੇਰੀ ਮਿਲਨੁ ਬਾਤ ਕਹਉ ਸਗਰੇ ਅਹੰ ਮਿਟਾਵਹੁ ਤਉ ਘਰ ਹੀ ਲਾਲਨੁ ਪਾਵਹੁ॥੮੩੦) ਭਾਵ, ਹੇ ਸਤਿਸੰਗਣ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਹੇਲੀਏ ! ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਉਮੈ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪਿਆਰੇ ਰੱਬ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

8-ਧਰਮ ਯੁੱਧ:- ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਝੁਨਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਧਰਮ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਫੇਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹ ਕਦੇ ਵਡੀ ਤੋਂ ਵਡੀ ਜੰਗ ਨੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲੜਿਆ ਗਿਆ। ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਜਾਨ ਦੇ ਵੈਰੀ ਬਣ ਆਇਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਚੁਕਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਆਪ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਹੇਤੀ। ਜਹਾਦ ਜਾਂ ਧਰਮ-ਯੁੱਧ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸਿਆਸੀ ਲਾਭ, ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਧੱਕੇ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਭ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਮਰਯਾਦਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੂਸ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਵਿਗੜ ਕੇ ਉਹ ਖ਼ਾਤਮੇ ਵਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

9-ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਬਿਗਲ:- ਚੰਡੀ ਗੜ੍ਹੋਂ ਸ: ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਬਕਾ IAS ਨੇ ਜਨਰਲ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਦਿ ਸਿਰਕੱਢ ਪੜਵੰਤਿਆਂ ਸਹਿਤ, ਯੁੱਧ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਮਤਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ: ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਟਾਰੀ ਵਾਂਗ "ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨ ਕਥੂਲ" ਕੇ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚਲੇ ਫੇਕੇ ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਫ਼ਾਨੀ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਵੇਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਹੁਣ ਪੇਂਡੂ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਜਾ ਬਣੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ ਪਰਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਬਣਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਬੜਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇ ਖੁੰਝਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੋਬਾਰਾ ਅਜੇਹਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਰਾ ਰਹੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਦਾਸਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੇ ਪੰਥ ਦਰਦੀਉ ! ਦੁਹਾਈ ਹੈ ਜਰਜਰੀ ਸਿਹਤ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਬਿਰਧ ਸੇਵਕ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ, ਤਨ ਮਨ ਧੰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਧਰਮ ਯੁਧ ਵਿਚ ਕੁਦ ਪੈਣ ਲਈ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਨਿਰਭੈ ਗੁਰਮੁਖ ਨੇਤਾ ਸ: ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥੀ ਜਾ ਬਣੋ। 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2003 ਦੀ ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਕਾਂਫਰੰਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤੋਂ ਏਨੀ ਅਗਾਂਹ ਟਪਾ ਖੜੋ ਕਿ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆਈ ਜਾਗੂਤ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪੈ ਜਾਣ। 10 -ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਲਝਣਾ ਭਰੇ ਅਜੇਕੇ ਬਿਖੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਨਿਰਭੈ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਡੀਟਰ ਸਪੇਕਸਮੈਨ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਲਾਹੁਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਰਦਿਕ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਦਾਤਾਰ ਜੀ! ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰਾਂ ਸਹਿਤ ਸਦੀਵੀ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਮਾਸਕ ਪਰਚਾ ਸਪੇਕਸਮੈਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਸੱਚੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ ਘਰ ਪੁੱਜਦਾ ਰਹਿਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਡੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਅਜੇਕੇ ਬੇ-ਪੀਰੇ ਜਥੇਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਹਲ ਹੈ। ਡੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖਿਮ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਪੂੜ:- ਦਾਸਰਾ, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨ, (ਮਿਤੀ ੧੨ ਸਤੰਬਰ 2003)

ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ

ਅਕਤੂਬਰ 26, 2003

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ?

1. ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ?
2. ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀ (ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਥਾਪੇ ਹੋਏ) ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਣ, ਉਸ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਹੁਕਮ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
3. ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਹੱਕ ਸਦਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ' ਦਾ ਪੈਡ ਵਰਤ ਕੇ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਚਾਹੇ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
4. ਕੀ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰਬਾਨੀ ਸਦਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਹੀ, ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਛੇਕ ਸਕਦੇ ਹਨ?
5. ਕੀ ਤਖ਼ਤਾਂ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
6. ਕੀ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ (ਜਦ ਤੱਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਗਾਰ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟ ਦੇਂਦੇ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?
7. ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?
8. ਕੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ?
9. ਕੀ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਨਾ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਥਾਪਿਆ ਬੰਦਾ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਅਖਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
10. ਕੀ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ?
11. ਕੀ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਥਾਪੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗ਼ਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?
12. ਜੇ ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ?
13. ਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਆਪ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ (ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਲਵ ਕੁਸ਼ ਦੀ ਔਲਾਦ' ਕਹਿਣ, 'ਗੁਰਬਿਲਾਸ-ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ-6' ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਨ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਕੌਣ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਪਾਪ ਮਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
14. ਕੀ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਥਾਪੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਾ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਦਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?
15. ਜਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅੱਜਕੱਲ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਜੁੜਨ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ-ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ?
16. ਇਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜੇਕਰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਰਿਯਾਦਾ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
17. ਜੇ ਅੱਜ ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਹੀਂ ਜਥੇਦਾਰ ਚੁਣਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਥਾਪ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?
18. ਕੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ?
19. ਜੇ ਅੱਜ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਦੀ ਪਦਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਬਣੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਹੈ?

ਇਹ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਵਾਲ, ਜੋ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੱਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ, 26

ਅਕਤੂਬਰ (ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ (ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੇ ਸਰਬ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਹੈ) ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ, ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੁੜ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁੱਜੋ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਗੋਲਕ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬ ਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਮਰਿਯਾਦਾ ਬਹਾਲ ਕਰਾਉਣ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ, ਵਿਚਾਰ ਆਦਿ ਭੇਜੋ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਸਥਾ, ਜਥੇਬੰਦੀ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਭੇਜੋ, ਜੇ ਕੋਈ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਤੇ ਕੋਈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਪੋਰਟ ਪੱਤਰ ਜਰੂਰ ਭੇਜੋ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ, ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, (ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ ਸਿੱਖਿਜ਼ਮ)

ਡਾ: ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, (ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਦਰਬਾਰ ਆਫ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਾਲੇ)

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼)

ਡਾ: ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, (ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)

ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ (ਰੀਟਾ:), (ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰੀਟਾਇਰਡ ਜੱਜ)

ਸ: ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, (ਕਨਵੀਨਰ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ)

ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪਤਾ:

World Sikh Convention c/o
Majot Narinder Singh (Retd.)
124, Sector 28 A
Chandigarh, 160-019, India
Tel: 017-22 651 368

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਠਾਂਗ

ਡਾਲਰ ਲੈਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਪਿਛੇ ਲੱਗ।
ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਹਾਉਂਦੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਬੜੇ ਅਲੱਗ।
ਗਿੱਠ-ਗਿੱਠ ਲੰਮੀਆਂ ਦਾਗੜੀਆਂ, ਪਾ ਚੋਲੇ ਫਿਰੇ ਇਹ ਬੱਗ।
ਗਲ ਵਿੱਚ ਇਵੇਂ ਗਾਤਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਮਣ ਦੇ ਗਲ ਤੱਗ।
ਕੋਈ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਕੋਈ ਜਥੇਦਾਰ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਪੁੱਠੇ ਵਿੱਚ ਜੱਗ।
ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦੇ, ਮੁਹੌਂ ਬਕ-ਬਕ ਸੁੱਟਣ ਝੱਗ।
ਐ ਸਿਖੋ! ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ, ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਠਾਂਗ।
(ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, USA)

*

ਪਖੰਡ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜੱਗ ਚੋਂ, ਜਿਹੜੇ ਸੱਚ ਦੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਕ।
ਬਣ ਧਰਮ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰ ਇਹ, ਝੱਟ ਦਿੰਦੇ ਉਸਨੂੰ ਛੋਕ।
ਰਹਿੰਦਾ ਜੱਗ ਦੇ ਉਪਰ ਚਲਦਾ, ਸਦਾ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦਾ ਘੋਲ।
ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਮੱਖਣਸੁਹਾਹ ਨੂੰ, ਮੁੜ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ।
(ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ, USA)

ਨਿਜੀ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਸਵਰਥੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਫਤਹਿ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵੇ ਜੀ।
ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਊਥਵੁਡ ਫੋਰਡ ਲੰਡਨ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸ੍ਰ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪੱਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਸਮਣ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਦਾਸ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਹੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਭਾਵ ਸਿੰਘ ਸਹਿਬਾਨ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਗਦੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਤਖਤ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਸੱਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਹੀ ਸੁਆਰਥੀ ਆਗੂਆਂ, ਬਿਪ੍ਰਵਾਦ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਟਕਸਾਲੀਆਂ, ਜਥਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਓ ਅਧੀਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਘਰ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗਿ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਵ ਕੁਛ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨਾਂ ਦਸਦੇ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਗੁਨਾ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਤੋਂ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਫੈਕਸ ਰਾਹੀਂ ਹੁਕਮਾਂ ਜਾਰੀ ਨਾਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾਂਹੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੋੜਾ ਬਣਦੇ।

ਹੁਣ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਗਿ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਦੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਵੱਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ “ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ” ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰਨੀ। ਝੋ ਸ੍ਰ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਨਾਂ ਲਿਖਦੇ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਦੱਸਣ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੇ “ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ” ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਪੱਥ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣ ਕੇ ਜਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਿਰੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਦਾਸ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ਕਿ ਹੁਕਮਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਹਿਬਾਨ ਲਿਖਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਕੂਕਰ ਜਰੂਰ ਹਨ ਪਰ ਕੋਸਿਸ਼ਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰੀਤਿਤ ਅਤੇ ਰਾਜ ਰਿਸ਼ੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਤਲਬ ਕਰਨਾਂ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਰਨ, ਜਥੇਦਾਰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾ ਰੱਖੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਸਰਾਸਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਿੱਲਕ ਵੀ ਲਾਏ, ਮੁਕਟ ਵੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ, ਹਵਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਏ ਪਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਜਾ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣੀ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਵੀ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰੱਖਵਾਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ! ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਤਿੱਲਕਧਾਰੀ, ਮੁਕਟਧਾਰੀ ਅਤੇ ਹਵਨ ਕੁੰਡਾਂ ਦੁਆਲੇ ਬਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪੰਥ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਛੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਨ ਸਮਝਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਹੈ ਨਾਂ ਕਿ ਤੀਰਥ ਭਰਮਣ ਕਰਨ ਦਾ, ਚੁਲੇ ਲੈਣ ਦਾ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਮਥੇ ਟੇਕਣ ਦਾ, ਬਾਉਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਚਉਰਾਸੀਆਂ ਕਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦਿ। ਇਹ ਸੋਧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੇ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੀਰ ਜੀ ! ਕੌਮ ਜਾਗ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਦੀ ਖਿਮਾਂ, ਦਾਸ-

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਹੋਸਲੋ, ਯੂ ਕੇ

**Following May Be Ordered From The Sikh Center Roseville
201 Berkeley Ave, Roseville, CA 95678**

Books by Gurbakhsh Singh Kala Afghana available from Sikh Center Roseville:

1. Seven volume set of "Bipran Ki Reet Ton Sach Da Maarag" Bheta U.S. \$ 10.00 **per volume**. (May be ordered individually)
2. One volume "Maas Maas Kar Moorakh Jhagre" Bheta U.S. \$ 10.00 (**Temporarily out of stock**)
3. Bachittar Natak- Bheta U.S. \$10.00

Note: *Items 1,2, and 3 combined please add U.S. \$ 10.00 for postage. For individual volumes please add \$3 for postage.*

Please make checks payable to KTF of N.A. Inc.

Books by Gurbakhsh Singh Kala Afghana available in India:

4. Harmet Singh 768, Chabi Ganj, Kashmiri Gate, Delhi-110006. Tel: 011-22153616, 23974543
5. Giani Surjit Singh Missionary. 44, Mehar Chand Market, Lodhi Colony, New Delhi- 110003. Tel: 011-24621245, 24652977
6. Inderbir Singh H. No. 4321 A, Gali No. 4, Ranjitpura, P.O. Khalsa College, Amritsar. Tel: 98146-45805, 0183-2228572
7. Jasbir Kaur w/o Kehar Singh, Chandigarh, Tel: 0172-793920, 94171-06213

Others Books available from Sikh Center Roseville:

8. Sikh Religion and Christianity, author G.S. Sidhu, UK.] Bheta \$5.00 including postage
9. Sikh Religion and Islam, authors G.S. Sidhu and Gurmukh Singh, UK.] for both
10. Teaching Sikh Heritage To The Youth, author Dr. Gurbakhsh Singh. Bheta \$5.00, including postage. For bulk copies please write to Canadian Sikh Study and Teaching Society #108, 1083 SE Kent St. Vancouver, B.C. V5X4V9, Canada.
11. "Sikhs in History" by Dr. Sangat Singh, Paper Back, Bheta \$10.00, Hard Back, Bheta \$15.00, including postage.
12. Gurbani CD and SGPC publications **FREE**. We pay the postage.
13. ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਰਣੈ, ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਅੰਬਾਲਾ॥ Bheta \$10.00 including postage

Books available from other sources:

14. Avtar Singh Dhami, 3336 Bridge Road, Hayward, CA 94545. Various titles on Religious books, including publications of Missionary College Ludhiana.
15. Thanks to S. Avtar Singh Dahami, Dr. Sahib Singh's 'Sri Guru Granth Sahib Darpan' is now on: www.gurugranthdarpan.com
16. Being and Becoming a Sikh, by Dr. I.J. Singh, 2414 Capri Place, North Bellmore, NY <ijsl@nyu.edu> \$15.00 US Incl Postage
17. The Divine Truth & The Spiritual Power, by Harsimran Singh, 139 Glen Street, Glen Cove, NY 11542, www.divinepower.org
18. Gurbani Researcher (CD) Dr. Joginder Singh Ahluwalia, 1930 Francisco Way, Richmond, Ca 94805 \$25.00
19. Guru Granth Sahib- French Translation: Jarnail@sympatico.ca

Your kind donations are used to print religious literature and this Bulletin.

Khalsa Tricentennial Foundation of North America Inc.
The Sikh Center Roseville
Gurdwara Sahib Roseville
201 Berkeley Ave
Roseville, CA 95678

Address
Label
Here

If you do not wish to receive this bulletin, please write 'do not mail' across the label and return to sender.
If you wish for someone else to receive it, please provide us with their mailing address. Thank you.